EPISTOLA

EDMUNDI DICKINSON

M D. & Medici Regii

AD

THEODORUM MUNDANUM

Philosophum Adeptum.

De Quintessentia Philosophorum

ET

De Vera Physiologia.

Una Cum Quæstionibus aliquot de secreta materia physica.

His

Accedunt MUNDANI responsa.

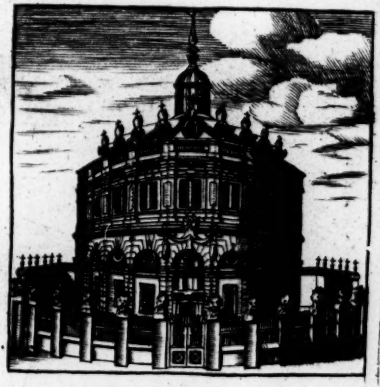

OXONIÆ,

E THEATRO SHELDONIANO. 1686.

Prostant in prædicto *Theatro*; nec non *Londini* ad insigne Pelicani in vico dicto Little-Britaine.

Imprimatur.

April 20. 1686.

TIMO. HALTON

Vice-Chan. O X O N.

Errata.

PAg. 40. *l.* 6. tendiculas. *p.* 41. *l.* 23. magnamque *p.* 54. *l.* 23. applicante. *p.* 65. *l.* 15. offendit. *p.* 68. *l.* 11. meteor. *p.* 71. poſt animalit *adde* vix cedere. *p.* 74. *l.* 2. liquatur. *p.* 77. *l.* 25. coquat. *p.* 82. *l.* 1. virgultif. *p.* 102. *l.* 4. contexuerunt. *p.* 111. *l.* 19. *dele* duci. *p.* 114. *l.* 8. evecta *p.* 128 *l.* 10. ſanguis. *p.* 141. *l.* 10. خلف نو *p.* 149. *l.* 3. Projectiones. *p.* 152. *l.* 8. *dele* quia. *p.* 196. *l.* 7. Actione. *p.* 211. *l.* 6. temerarios.

EPISTOLA
EDMUNDI DICKINSON
Med. Reg.
AD
THEODORUM MUNDANUM
De Quinteſſentia Philoſophorum, & de vera Phyſiologia.

LIteræ tuæ, Vir inſigniſſime, quas nuper à manibus Ornatiſſimi Becketii ſaliente animo atque oculis avidiſſimis accepi, mira quadam voluptate me perfuderunt, utpote quæ certiorem me fecerunt de ſumma tua in me amicitia, propitioque affectu erga chemica mea ſtudia. Illa etenim me adhuc delectant maxime, longeque retro ſic affecerunt, ut ab ineunte ætate laboribus atque vigiliis artus meos exercuerint.

Quippe ab ipſa adoleſcentia, vel à prima ſaltem inſtitutione Academica,

(cum tenella ratio ſemet erigere, atque lacertos ſuos vibrare cœperit) magnam quandam opinionem concepi de chemiæ præcellentia. Quæ quamvis erat recens & inexperta conceptio, tam firmiter attamen inhærebat animo meo (ſive eam cœli vires impreſſerant, ſive peculiaris aliquis Genius inſtillaverat) ut nullo contradicentis afflatu percelli unquam, vel eradicari potuit; ſed inter inſigniores haſce philoſophandi rationes, Veterem (quam primitus obnixe ſtudui) & Novam (quam poſtea colui fidentius) ita crevit ac viguit, ut nihil ipſa prius, nihil verius, nihil excelſius exiſtimarem, nec ad fundandam ſtabiliendamque ſcientiam paratius: ut quæ ſola claves poſſidet, quibus intima naturæ penetralia (ſi quibus unquam) referanda ſunt.

cripto- Opi- io de hemiæ ribus.

Quod attinet ad metalla, putabam hanc artem omnium maxime non modo ad eorum notitiam conducere, ſed & ad ipſa penitus emendanda brevique perficienda ſufficere: & quo diutius aut naturam ipſam contemplabar, aut optimos

optimos ea de re Scriptores evolvebam, eo altius in animo meo radices egit iſtæc opinio; præſertim cum percepiſſem me cuncta illa argumenta, quibus oppugnari ſolet chryſopœia, non difficulter dejicere poſſe; tam imbecilli tibicine fulciri videbantur.

Verum autem multus iſte ſermo de metallorum tranſmutatione, qui paſſim per tot ſecula percrebuit, ac etiamnum per gentes & regna volitat, mentem meam (fateor) haud aliter in admirationem rapuit, ac ſolent Hiſtoriæ quædam raræ atque mirabiles e regionibus longe diſſitis allatæ; quæ licet à viris fide dignis adductæ ſint, ac ea tradant quæ neque moribus illarum gentium, neque naturæ legibus ullo modo repugnent, utcunque tamen quia penitus abhorreant à conſuetudine communis intellectus, & nullo unquam tempore à nobis viſa fuerint, vix ullam fidem à curioſis hominibus obtineant niſi precariam, variiſque dubitationibus diſtractam, ac velut interpunctam. Nec potui ſane quanta-

Ejus dubitatio de tranſmutatione Metallorum per Mundanum ſublata.

cunque mihi fuerit opinio de iſta re, quin aliquoties animi penderem, donec illuſtris ea demonſtratio, quam veſtra excellentia biennio jam elapſo coram exhibuit, omnem anſam dubitandi mihi præcidiſſet.

Quamvis autem nobile illud experimentum de veritate Quinteſſentiæ, deque miranda ipſius potentia me certum reddidit, & omnes induſtriæ meæ nervos firmavit, eique magnos aculeos ſubjecit, nondum tamen potuit animum meum inducere, ut rem ipſam aggrediar. Non quod operis impendia recuſem, vel reſpuam tædia, vel pertimeſcam Draconem iſtum horrendum, qui cuſtodit aureum nemus Heſperidum; ſed quia nollem tam difficili perplexoque operi, tanta cura philoſophorum, tantaque arte celato; (& in quo tot perſpicaces atque ſolertes homines fruſtra ſudarunt, atque non ſine valetudinis ac famæ diſpendio nummos ſuos dilapidarunt) temere me immiſcere, ac velut immergere, niſi prius habeam ideam quandam totius operis

Cur nondum ſuſcepit Opus Alchemicum.

in

in mente mea velut in ſpeculo mihi repræſentatam; hoc eſt, niſi prius intelligam quid eligendum, quid agendum, quid evitandum, quibus inſtrumentis utendum, quaque via ac methodo à principio ad finem uſque procedendum fuerit: In exemplum ducto Jaſone, prudentiſſimo rerum abſtruſarum indagatore, qui noluit iter inſtituere ad aureum vellus acquirendum ſine Medeæ præceptis ac monitis. Placuit dominationi veſtræ ſæpius aſſerere veritatem magiſterii philoſophici; ejuſque laudes fuſe, & (prout ſoles ſemper) eleganter enarrare. Placuit etiam claro experimento ante oculos facto animum meum ad opus accendere: atque etiam (quod majus eſt, & quod mentis igniculum veluti ſufflabat) quæſtionum mearum ſolutiones (quantum liceret) promittere. Quocirca ſpero veſtram Excellentiam moleſtias haſce, quas faceſſunt hodiernæ literæ, mihi condonaturam; atque pro maxima qua me hactenus proſequeris benevolentia, precibus meis

ſatisfacturam eſſe. Quid vero potius optarem? quid expeterem vehementius quam ut à te ſciam tum veram Lapidis veſtri materiam, tum operandi modum? ut ſi tuo hortatu ac tanquam celeuſmate navim ſolvam, à tuo etiam conſilio atque inſtitutione, quaſi clavum tenente, fœliciter ad optatum portum ferar.

Fundaretonſio occuta.

Sed vereor ne mihi reſpondeas, *Tune credas me tanta tam parvi æſtimare ut ea cuivis facile fuſeque largiar? illumne, cedo, non eſſe hominem abſurdum putes, qui cum verba honeſta diviti cuidam ſubmiſſe dederit, exinde protinus expectat, ut honorificæ dictionis ergo ſe hæredem ſcriberet? inepta ſane cogitatio!* Scio quidem, vir honoratiſſime, magnum eſſe quod peto, imo certe maximum, forte immenſum; verumenimvero quicquid in iſto rogatu ſit petulantiæ, quicquid abſurditatis, id omne benignitati tuæ, ſummæque erga me amicitiæ profeſſioni referendum eſt. Hoc etiam trahi poteſt in argumentum vel precis haud immodeſtæ, vel facilis

facilis veniæ, quod hæreditatis atque pecuniarum largitionem, ſecretique veſtri aurifici donationem magnum interfit. Illa nimirum beneficos exhaurit & exinanit; hæc autem nullo unquam damno, nullove incommodo benemerentes afficiet. Scio etiam quod nec congruum erit, neque gratum benignitati tuæ ſcientiam hanc, quam probe ſcis humano generi valde proficuam, ſummeque ſalutarem eſſe, (quamque ipſe calles excellenter) penitus abſcondere. Nam bonitas, cui ſolet ancillari charitas, benefica ſemper voluntate cietur, & exire geſtit: atque ea veræ ſcientiæ natura ac indoles eſt, ut non ſecus ac lux ipſa, carceris ſui rimas ſcrutetur, & quærat diffundi. Quocirca non raro miratus ſum cur ars iſta, quam *divinam* vocatis, & qua nihil præſtantius, nihil efficacius eſſe poteſt, poſt longam ætatum ſeriem tam parum boni fecerit. Stupeo quidem, dum conſidero, quam ingens eorum numerus ſit, qui grande illud myſterium à priſcis uſque temporibus

Arcani philoſophici communicationem liberiorem eſſe debuit.

poribus adepti ſunt (quorum multi proculdubio fuerunt viri probi & ingenui, atque alias cum privatæ tum publicæ rei ſatis ſtudioſi) cum tamen nihil fere patraverint, quod vel humani generis utilitati, vel patriæ ſuæ ſplendori, vel proprio commodo atque honori multum conduxit.

----- Pudet hæc opprobria Doctis,
Et dici potuiſſe, & non potuiſſe refelli.

Id apprime dolendum eſt, quod in illis ipſis pyxidibus in quibus veſter pulvis chryſopœius, aut univerſalis ea (de qua gloriamini) medicina conſervatur, jure ac merito poſſit inſcribi *Caſſianum* illud: *cui bono?* Immenſis ſane bonis affluere, atque illis non uti vel in aliorum auxilium, vel ad Dei (imo vel ſui) gloriam immane delictum eſt; & quod in virum ingenuum, ac φιλάνθρωπον vix cadat.

Sed vereor, egregie domine, ne forſan hæc moleſte feras, & ſtomachere Philoſophorum cauſa; nec dubito quin hujuſce magnæ criminationis opprobrium

probrium magni timoris excuſatione deprecaturus ſis. *Tune*, inquies, *O quæſitor arcanorum! tune erga Philoſophos tam iniquum te geras, ut eorum inhumanitati affingas, quod hominum nequitiæ atque violentiæ potius imputandum ſit? Ad magna ſemper aſpirant Philoſophi, & maxima charitatis atque munificentiæ ſuæ teſtimonia tum publice, tum privatim darent, modo id tuto fieri poſſit; ſed quî fiat? ſi quid magni molirentur, ſi quid eximii patrarent, & in Lapidis à ſe confecti ſuſpicionem venirent, quot illico periculis ſe objicerent? Quis credat eum, quem vulgus ſcit immenſam auri copiam penes ſe habere, vel ſecum ſemper geſtare margaritas immenſæ magnitudinis, unquam ab impetu latronum, vel à nefariorum inſidiis aut calumniis ſecurum fore? niſi vel Lapidem ipſum confectum libere diſpertiret, vel conficiendi rationem traderet, atque doceret? Hoc autem ſi fecerit, annon graviter eum peccare in Deum, in philoſophos, in ipſam etiam rempublicam cenſeas?*

Mundi reſponſum anticipatum.

Videor mihi tales audire querelas, tamque

portet Hermetici philoſophi ſint creti.

tamque graves expoſtulationes à Dominatione tua redditas, quoniam à multis Hermeticis eaſdem plane factas lego. Nec ſine omni forte cauſa. Quippe quia non me latet, quanta illum maneant incommoda, quot ei impendent infortunia, qui tam patulus eſt, tamque rimarum plenus, ut undique diffluat, pectus ſuum cuivis pandat, & grande illud arcanum ſua futilitate in vulgus ſpargat: ideoque tantum abeſt ut curam philoſophorum hac in re ſane magnam criminarer, ut eorum potius laudarem prudentiam; qui mira arte magnaque induſtria providerunt, ne, ſecreta ſua materia, quæ ubique eſt, omnibus innoteſceret; ne Lapis iſte, quem tanti æſtimant ſapipientes, in viis ac vicis à vulgi calcibus uſquam proſterneretur; atque ne ipſorum Diana, quæ caſta virgo eſt, nuda proſtituatur, ita ut unuſquiſque gregarius ad eam adhinniat; ipſamque pro ſua effrenata libidine protinus inſiliat tanquam admiſſarius. Nihil eſt iſta occultatione laudabilius, aut

quod

quod ſecretæ philoſophiæ proceres magis deceat. Illud interim cenſeo philoſophis acriter exprobandum eſſe, quod omnis ſcientiæ phyſicæ lumen objecta caligine non obfuſcare tantum, ſed (quantum in ipſis eſt) obruere conentur; & quod filios artis, quos ipſi tanquam procos blande per ſcripta ſua invitant, magniſque pollicitationibus alliciunt; duris ſubinde metaphoris, aſperis allegoriis, inurbanis tropis, & horriſona neſcio qua locutionum tortuoſarum barbarie tractant nequiter; eoſque præ foribus ſtantes per ſua diſparata depellunt & abigunt. Hoc autem quid aliud eſt, quam Dianam veſtram filiis artis eodem tempore deſpondere, ſimul & perpetuæ virginitati damnare, detenta veritate, cum qua tanquam nuptiali dote collocari debet? Adeo ut non iniqua cenſeatur hæc noſtra quærela de philoſophis, qui quicquid aut humanitatis erga ſtudioſos iſtius ſcientiæ, aut charitatis erga deceptos præ ſe ferunt; aut quicquid fidei pro arte illuſtranda promittunt,

Sed non fraudulenti.

tunt, nihil minus intendunt; quod cum plane fateantur, tunc maxime ſunt ingenui.

Nec nenda- es ac alitioſi.

Adhæc eo quoque nomine graviter increpandi ſunt nonnulli ſcriptores Alchemici, quod videntes atque ſcientes, ut aiunt, ea quæ falſa ſunt, aſſerant; & quæ revera exiſtunt, audacter, ne dicam impudenter, refellunt. Nec unquam nos impenſius decipiunt atque ſeducunt, quam cum ſe luculenter enarraturos omnia polliceantur. Hæccine ſacræ philoſophiæ ſubtilitas eſt; telam texere quæ cultores irretiat? hæccine humanitas non modo non monſtrare viam, ſed errantem potius dedita opera, & tanquam per mercurialem digitum, ſeducere? Myſteria profano vulgo prodere nefas eſto: ſed veritati contradicere, quo minus in animos hominum illaberetur; atque puriſſimæ naturæ, ſive quinteſſentiæ, rationem multo magis obſcuram reddere quam Deus ipſam fecit, næ ego factum puto, quod non inter boni philolophi, nedum probi viri καλοῤῥήματα cenſeri poſſit. Vehe-

Vehementer equidem doleo philosophis inuri posse tam infamem notam: sed nescio prorsus an hæc crimina eorum timiditati vel invidiæ potius, an superstitioni sint inferenda: superstitionem dixi? recte quidem. Nam ista nimia physici vestri mysterii (quod à vobis appellatur cœleste atque divinum) celandi cura ac cæremonia, quid aliud est dicenda, quam superstitio: quæ quidem fusa per universam Alchemicorum gentem oppressit omnium fere animos, atque eorum imbecillitatem occupavit. Quippe quia mentis inopis ac imbecillis est, eam scientiam atque artem, cujus materia res naturalis est, ac cujus omnes operationes (quæ sunt, destillare, sublimare, attenuare, purum ab impuro separare, purumque coquere, condensare, atque tandem figere) nobis ab ipsa natura quotidie præmonstrari solent, eousque divinam censere, ut non ab intellectu viri sagacis & attenti, sine manifesta revelatione Dei, comprehendi scirique possit.

Nequa superstitiosi.

Fateor

Fateor autem me dudum atque libenter tranſiiſſe in eorum ſententiam, qui cum putent omnem naturam, tum præcipue puriſſimam ipſius partem (Quinteſſentiam nempe veſtram, quam vocatis *naturæ margaritam*) Dei nutu atque providentia regi; atque divinitus caveri, ne id in hominum nequam atque improborum manus incideret, quod non tantum humano generi multum prodeſſe, ſed & nocere multum poteſt. Aliter enim qui fieri potuit, ut res tam communis, tam vilis, atque paratu tam facilis (prout eam eſſe Hermetici dicunt) & quæ toties à ſedulis atque ſagacibus viris quæſita fuerit, tam raro hactenus inventa ſit.

Certe quidem neceſſe eſt, ut illud magiſterium, cujus admirandæ virtutes cœli viribus ac influentiis vix cedunt; cujuſque divitiæ cunctas ubique terrarum gazas ſuperant, ad ſe potenter attraheret, non plebeiorum ſolummodo ſed etiam Magnatum Principumque mentes ac deſideria; ut minime

nime dubitandum ſit quin multi, nec unius ſortis homines, iſto dudum potiti fuiſſent, ſi id effectum dare vel manuum opera, vel ſubtilitas ingenii potuiſſet; vel ingens ſaltem nummorum pretium: adeo ut unuſquiſque pedarius facile currat in eorum opinionem qui pronunciant hoc Elixyrium Dei donum eſſe, ac in illos ſolummodo conferri ſolere, quos *æquus amavit Jupiter.* *Eſt Dei donum.*

Quocirca cum prius dixerim materiam Lapidis veſtri rem naturalem eſſe, eamque fere ubique reperiri; facillimeque de natura ſua præparari poſſe, peto jam mihi hanc dari veniam, ut explicarem paulo fuſius, unde omnem difficultatem operis oriri cenſeam. Et quid hic agat Divinum numen, quibuſque modis influat in rem iſtam, quam opificis induſtria confectam dat. Conſtat hercle multa ſimul adeſſe debere tum ad inveniendam materiam Lapidis veſtri, tum ad eam parandam; unaque plura neceſſario poſtulari, quæ reddant idoneum ope- *A nullo adhuc clare & perfecte deſcriptum.*

operatorem: nec pauca accidere poſſe, quæ ipſa inſtrumenta & vaſa ad hoc opus omnino requiſita deſtruant aut corrumpant. Quamvis etenim rem illam quam ſapientes eligunt, omnes in univerſo concretæ naturæ, imo elementa omnia poſſideant; ea attamen in intimis eorum viſceribus ita latet, ut perpauci ſint qui ipſam extricare valeant; utpote quam nullus philoſophus adhuc clare diſtincteque deſcripſit, aut proliciendi modum plane docuit; multo minus expreſſit *ignem* iſtum *ſecretum* quo præparari debet, poſtquam e centro rerum prolecta fuerit.

Idoneus auditor ſecretæ Chemiæ ſui.

Qualem igitur hominem putemus tantæ indagationi parem fore? certe non niſi virum attentum atque ſagacem, ſubtilique ingenio præditum; nummiſque ad impenſa requiſitis abundantem; integra atque inviolata ſanitate vigentem; laboriſque ſummi atque indefeſſi, frequentiumque vigiliarum ſatis patientem; non otio, nec compotationibus, circumcellionum more,

deditum: quem nulla negotia, qua publica qua privata, diſtrahant aut avocent; nulla infortunia deterreant: cui nec fœtor materiæ nauſeam; nec operis ſordes tædium creabit; cujus etiam nec imperitia materiam corrumpat; nec incuria (quod fit ſæpiſſime) vitra diffringat. Sed quoniam innumera fere momenta; quæ ſolent accidere, rem omnem perdant; licet inſignes iſtæ qualitates ac dotes animi corporiſque feliciter in uno eodemque viro concurrerent, parum tamen ipſæ proficerent; ni ſimul inveniant indolem natalitia propenſione ad hæc ſtudia fortiter inclinatam, quæ laborantis induſtriam atque animum ſuſtentare valeat, alioqui ſæpe labaſcentem.

Opus Hermeticum multis pernitioſum.

Adhæc advertendum eſt, præter ea quæ vel impediunt, vel corrumpunt opus, multa non raro contingere quæ operatorem ipſum deſtruant: namque legere eſt non paucos à malignis effluviis, quæ ſæpenumero ruptis vitris aut præmaturius apertis exhalare ſolent,

non ſolum viſum atque alios ſenſus, ſed & vitam ipſam amiſiſſe. Alios etiam ſubito conflagratis omnibus (nam ſulphur alchemicum pernix eſt, & impetuoſus ignis) incendio periiſſe. Adeo ut (quod ſæpius animo fingebam) non inepte jam pronuntiare poſſim, Dianam veſtram eſſe pulcherrimam virginem, quam ſummus ille rerum omnium moderator juſſit ab hominum indignorum conſpectu ſemoveri, & una cum ſuo incantato theſauro cuſtodiendam locari in arce quadam præcelſa atque edita; quam tot rupes & prærupta ſaxa, atque tam horrendæ ſpeluncæ, plenæ draconibus ignem efflantibus, undequaque circundant & vallant, ut vix credam *Solares heroas*, multo minus *Erraticos* neſcio quos *Equites* eam rapere ſine venia cuſtodis, aut arcem ipſam expugnare poſſe. Non quod opiner hanc arcem abſque Dei mandato nemini tradendam eſſe, nec à quopiam capi poſſe, niſi cui Divinum numen hanc provinciam clara atque aperta revelatione delegaverit

(quod

(quod non pauci Scriptores Hermetici, non ſecus ac ſi ipſi eſſent afflati neceſſarium dicunt) ſed quia firmiter exiſtimo grande illud arcanum divinæ benevolentiæ munus eſſe, & quod ſecreta quadam ratione, viiſque nobis incognitis, cui maxime voluit, impertire ſolet; dum vel ejus intellectum lucidiorem, atque ſenſus acutiores reddendo, vel omnes ejus cogitationes dirigendo, illum in abdita atque retruſa naturæ conclavia ſecreto ferat; vel (quod frequentius eſt) alicujus Adepti benignitatem ſuſcitando, viæ ducem ſubſtituat, qui ipſum peregrinantem in hac vaſta chemiæ ſolitudine, atque errantem, ad templum Sanctæ ſophiæ recta perducat. Ut non verear dicere ſi veſtra benignitate compos iſtius artis fiam, me etiam divina gratia factum eſſe philoſophum: & licet veſtro multum, plus attamen cœli favori me debiturum.

Nec ullam adhuc rationem afferri video, cur ab ira Dei metuant philoſophi, ſi grande illud myſterium cum

uno vel altero, vel pluribus utique communicarent, modò illi (quod ſuum eſt) videant, ut probi, ſeduli, prudenteſque viri ſint, quos tam immenſi doni participes faciunt: de cætero non dubitandum quin divina providentia cavebit ne veſter Lapis in notitiam indignorum hominum veniat; vel ſaltem ne in eorum uſum atque emolumentum cedat. Qui, ſi placuerit, aut obfuſcando laborantis ingenium, vel ejus animum diſtrahendo, vel ſanitatem labefaciendo, vel minuendo curam atque diligentiam; vel patientiam frangendo, vel ipſum interpellando per negotia; vel per infortunia (quæ multipliciter accidant) opus ipſum perdendo; vanam atque irritam reddat omnem ejus ſcientiam. Ut minima vel nulla prorſus exiſtat ratio, cur veræ alchemiæ periti tam ſoliciti ſint de liberiori communicatione ſui ſecreti, anxiis animis extimeſcentes ne vel arti ipſi, vel etiam virtuti atque induſtriæ, vel demum

Non opus eſt ut id tam ſolicite abſcondant Alchemiſtæ.

demum reipublicæ magno detrimento fiat. Cum revera tantum abeſt ut philoſophi iſtæc incommoda merito formidarent, ut omnia potius in contrarium ceſſura credant: nam tum chemia, quæ jam contemptui habetur, magnam protinus apud omnes æſtimationem ac gloriam ſibi compararet; virtus, induſtria, ac charitas ingens inde ſubſidium conquireret; necnon ipſa reſpublica, quæ ſecundas partes noſtri officii ſibi vendicat, maximas ex illa vires ac utilitates ſentiret, hauriretque.

Libere communicari ſolet in Ægypto.

Non latet, ut opinor, veſtram Dominationem quam frequens apud Ægyptios olim fuerit chryſopœia, & quantum ex ea commodi tum privatim tum publice capiebant. Apud quos non tantum ſacerdotes, ſed & alii quamplurimi privatæ ſortis homines hanc artem callebant; ipſaque prorſus ad res ſuas agendas, familiaſque libere ſuſtentandas uſi ſunt; eamque idcirco filiis ſuis primogenitis, (ſi probi atque prudentes viri fuerint) tanquam

lautum patrimonium, atque hæreditatem non facile diripiendam legabant. Quin & viri civiles atque politici pro aris ac focis penatibuſque ſuis defendendis; hoſtibuſque reipublicæ depellendis ad hanc artem velut ad ærarium confugerunt. Adeo ut Romani qui ſuo imperio ab iſta arte metuebant, omnes eorum libros de chryſopœia ſcriptos conquiſiverunt, & undiquaque collectos, jubente *Diocletiano*, combuſſerunt; ne deinceps ex illa arte divitias accumularent; atque ea confiſi res novas in Romanos iterum molirentur.

aliis gioni-

Verum non in *Ægypto* duntaxat, ubi multas ætates floruit alchemia, ſed apud alias etiam nationes, multi paſſim fuerunt, qui occultam hanc ſcientiam tum ad proprias ſuas utilitates, tum ad publicas utique promovendas adhibebant. Eamque ſub ſilentii ſigillo licet acceptam, unus alteri quaſi ſucceſſori ſuo dabat, haud ſecus ac curſores olim in Lampadephoriis tedam ardentem, quam feſſi geſta-

geſtabant, inſequenti tradere ſolent. Quod quidem non tantum humaniter ab illis & ingenue, ſed & juſte factum eſt.

Nam ſi non reddere clam depoſitum magnæ ſit injuſtitiæ, quantæ, precor, inhumanitatis erit, ſi philoſophi præclaram hanc artem, omnium utiliſſimam, & ſibi commiſſam non reſtituerent; at ipſam potius ob ſummam invidiam vel malitiam ſecum interire, atque ſepulchro tradi mallent: Quam ſi cum aliis candide communicarent, eam ipſam Deo παντῶν δοτῆρι ἐάων pie grateque reſtituerent. Rem ſane peſſime ſecum reputarent Adepti ſi iſtam Quinteſſentiam, quam nacti ſunt (ſive illam à Magiſtro gratis acceperunt, ſive per diligentem lectionem, profundamque meditationem, ſive per variam periclitationem, & experientiam conſecuti ſunt) non tanquam *Dei donum* ſuſpicerent; neque crederent tantum ſibi lumen cœlitus immiſſum fuiſſe, non ut (ſicut lucerna ſub modio poſita) contegeretur, ſed

Ejus c cultati nimia vel fra dulent deſcri- ptio p cat in Deum

ſed ut aliis affulgeret, humanis neceſſitatibus inſerviret; eoque latius excelſi numinis honorem diffunderet ac celebraret; atque ea ratione, qua ſolum poſſunt, Deo Donum redderent. Quocirca fere adducor ut ſtatuam vehemens illud Elixyrii celandi ſtudium, quo flagrant Adepti, nefas ac impietatem eſſe; eo certe nequius, eoque magis expers omnis humanitatis eſſe conſtat, quod illos irretire ſolet, ac in ruinam dare, quos ipſi prius blandis invitationibus, piiſſimiſque promiſſis allexerant. Nam quorſum tendant dictæ laudes, quibus Adepti paſſim chemiæ præcellentiam tam ſplendide tamque magnifice prædicant? Quorſum orationes iſtæ paræneticæ, quæ tot rhetoricæ floſculis, totque Dialecticæ ſertis fores ac limen iſtius artis adornant? Quorſum denique compta illa poemata, quæ tanquam *Sirenes* ad littus veſtri *Oceani* (ſive humiditatis veſtræ ſecretæ) ſedent ac cantant, quam ut ſtudioſorum mentes & affectus attrahant atque pelliciant? Eoſq;

ad

ad ſervitia chemicæ veſtræ Regiæ (nam ubi reſidet fulgentiſſimus ille Rex veſter alchemicus, id non inepte dicitur Regia) prompte parateque ſubeunda perſuadeant? At interim quo ſpectant iſta ænigmata quæ atrium iſtius Regiæ tam obſcurum reddunt? Quo dubius iſte ſermonis ambitus & inverſio? Quo diſparata frequentia, dictioneſque (prout loquuntur Dialectici) contradictoriæ, quæ veluti quidam labyrinthus, vario atque diverſo locutionum flexu reflexuque ſenſus noſtros involvunt, noſque tantum quantum proceſſeramus, iterum revocant? Quo, inquam, ſpectant iſtæc omnia? Quo collineant? Niſi ut conclavis aditum omnino præcludant? Atque illos, quorum animos inflaſſent magna ſpe, turpiter illudant? Hinc certe fit ut ars ipſa cenſeatur mera fabula, vel commentitia chymæra; atque omnes de illa conſcripti libri à doctis pariter indoctiſque repudientur, ac ſi *Illices* eſſent aut *Copæ*, quæ præ foribus ſtantes credulos *In ipſam chemiam.*

&

& inexercitatos homines attrahunt, ac blandimentis ſuis allectant; atque poſt ingentes ſumptus temporis atque nummorum, penuriæ, mœſtitiæ, atque ludibrio relinquunt. Eoque demum res rediit, ut alchemiſtarum vanitas & errores omnium fere ſermonibus vapulent: hos rudiores homines fugillant; docti atque politi redarguunt; horum miſerentur amici; comicique eos irrident, & adunco naſo ſuſpendunt. Nec immerito ſane: nam quis unquam poeta fingendo exprimere potuit Syſiphum tanto atque tam vano conatu ſaxum ſemper relabens provolventem, quanto alchemiæ ſtudioſos in Lapidem ſuum abuti conſtat? Quiſve Tantalum deſcribat ita pomis nunquam deguſtandis illuſum, ac deditum Hermeticæ philoſophiæ deceptum videmus, qui aurea iſta mala Heſperidum tam inani deſiderio prenſat atque captat.

Unde maxima chemiæ infamia.

Sed quantacunque ſit obſcuritas in hac arte, quamque invidioſa cenſeatur; quotcunque etiam fuerint erro-

res

res ac infortunia ſtudentium, nihilominus ex iis quæ propriis experimentis ipſe obſervavi, atque ob ea præcipue quæ vidi per excellentiam veſtram aliquoties acta, neceſſe eſt ut arbitrer hanc artem reliquas omnes longe poſt ſe relinquere: Quæ quidem ſi potis ſit iſtas res admirandas efficere, quas inter ejus vires ac facta ſæpius recenſuiſti (de quibus utique per te non licet mihi dubitare) tanta ſane dicenda erit ejus dignitas ac celſitudo, ut ſi mihi *Linguæ centum oraque centum fuerint*, & cuiquam linguæ Siren aliqua inſederit; aut in unumquodque os (quod de Platone dum parvulus eſſet, dictum fuit) apes ſuum mel deponerent, haud attamen aliquid excellentia chemiæ dignum proferre, vel ejus vires ſat eleganter & elate commemorare valerem. In cujus utique laudibus enarrandis optimi oratores balbutient; & ipſa rhetorica ſuam infantiam prodet. *Veræ chemiæ encomium.*

Quocirca ne credas, obſecro, vir optime, me jam vellicaſſe artem ipſam, ſed

Scriptor petet ſe à philoſophis excuſatum haberi.

ſed illos omnino qui peſſime de ea meruerunt ſcriptis ſuis; qui ſive eam inſcite tractaverint (ut quamplurimi) ſive tecte atque invidioſe, (ut fere omnes) eodem recidit; quoniam ab omnibus æque ſcriptoribus inſignes errores imbibunt, atque magna detrimenta capiunt illi, qui huic arti ſe addicunt, niſi prius à peritis optime moniti atque inſtructi fuerint. Nec uti ſpero, per illud quodcunque ſit, quod paulo acrius in ſcriptores alchemicos hactenus à me dictum ſit, de ſumma veneratione qua proſequor adeptæ philoſophiæ Magiſtros, quidpiam hodie detractum cenſeas. Quorum quidem ſcientiam, ſapientiam, prudentiam atque pietatem maxime laudo, ſuſpicio, colo. Sed ſi *Chinenſes* (ut fertur) ipſorum Deorum, quos colunt, idola flagris cædant, quoties aliquid male geſtum fuerit; quidni ego philoſophos etiam quos veneror eximie, leviter increparem, ſi quid egerint quod tam divinæ ſcientiæ Magiſtros haudquaquam deceat.

ſed

Sed quod ad ſcriptores hujus artis atque Doctores attinet, ego revera judico frugi hominis atque prudentis eſſe, vel nullos ex eo genere libros, aut certe perpaucos emere. Quia multi libri, ſi boni ſint, atque rem eandem tractent, tempus; ſin mali, lectorem perdunt. Ut nequeam dubitare, quin mihi libros Hermeticos empturo ſimile conſilium daturus es, quale olim *Varro* prudenti patrifamilias, aut cuivis nundinas ituro dabat, ut emeret, non quod opus eſt, ſed quod neceſſe. Neceſſarii quidem ſunt tantum pauci, qui rectam viam monſtrant; unus autem nimius eſt, ſi decipit atque ſeducit. Noſtra igitur magni intererit uti venatorum prudentia, qui priuſquam eant venatum, certo ſcire volunt, in quibus agris paſcuiſve Lepus ſtravit ſuum cubile, ne ſecus faciendo fruſtra (quod ſæpe fit) multa camporum æquora tranſcurrant atque perequitent; multas etiam foſſas ac ſepimenta tranſiliant, magnaſque procellas & tempeſtates ſuſtineant, atque tandem laſſi

Nonniſi conſulto legendi vel emendi.

&

& ſudore ſqualidi, ne cauda quidem Leporis viſa, multo minus abſciſſa, redeant.

Quod ſi non doceant libri quid veſter *Mercurius* ſit, quem *Leporem* vocatis, & ubi lateat, quid aliud agunt ſuis encomiis quam nos ad *anſerinam* quandam *venationem*, quam dicimus anglice *a Wildegoos-chaſe* tanquam inflata buccina provocent. Si quos videas aliquando vel in arenas Tagi vel Pactoli, qui fluvius eſt *Chryſorrhoas*) inquirere, eaſque diligenter exagitare, ac ſurſum atque deorſum vertere, ut auri micas hic illic ſparſas colligant; eos certe nec homines ſtolidos nec imprudentes omnino putes. Sed in luto Sequanæ, Nili, Thamaſis, atque aliorum multorum fluviorum, quibus auri nihil ineſt, volutari, & in ipſis hebeti roſtro ſcrutari aurum, certe id eſt quod *ſuem* magis deceat, quam *Minervam*; & *ſimarium* potius quam *philoſophum*.

Hoc ipſum tamen vereor ne multi faciant, qui quicquid eſt uſpiam ſcripti

pti de quinteſſentia veſtra temere conquirunt, diu noctuque volvunt atque pervolvunt, ut ita veritatem, quam nec viſam ſciunt, actutum videant: multo paratiores ad authorum falſas opiniones ac fraudes imbibere, quam ſcire; cum penitus ignorent, quis multi ſit æſtimandus, niſi quem magno emunt. Simili, ni fallor, ratione paucis abhinc menſibus uſi ſunt duo barones philoſophi, qui manuſcriptum quoddam valde carioſum ac ſitu horridum (& quod olim veſtra excellentia, ſi bene memini, fallax ac fraudulentum vocavit) tanto mercati ſunt, ut, qui pretium enumerari audiebant, fundum venire crederent. Adeo imprudentes ſunt, ne dicam, fatui, qui in libris alchemiſtarum vel comparandis, aurum; vel perlegendis operam diſperdunt, antequam didiciſſent ab expertis quoſnam certo pro veris atque probatis habeant. Infinitus eſt eorum numerus fere qui de phyſico Lapide ſcripſerunt, quorum multi ne umbram quidem ejus viderunt unquam,

Quos magno emere maxima plerunque ſtultitia eſt.

quam, & an *albus aterve ſit* plane neſciunt. De quibus *Riplæus* philoſophus *Anglus* vernacule ſic ludit.

Many man ſpeaketh with wondreng
Of Robin Hode and of his Bow
Which never ſhot therein I trow.

Alii vero quamplurimi Lapidis iſtius ſecreta noverunt optime; atque ea vere literis mandarunt; at tam parce, tamque invidioſe, ut commentationibus ſuis haud melius quam *Pythagoras* ſilentio ſuo, nos inſtruant.

Uſque adeo ut, qui chemiæ navat operam, mihi videatur inter Scyllam atque Charybdim jactari dubius atque ſuſpenſus, an ab iſtorum ignorantia, an ab horum verſutia atque obſcuritate jacturam faciet; à qua tamen haud immerito metuat, ne utrinque veniat, niſi præſto fuerit peritus aliquis nauclerus, qui tam difficilem curſum dirigat; qui veros ſcriptores illuſtrare, falſos autem repudiare ſciens poſſit. Nam de perito artifice, niſi peritus ipſe fuerit, nemo dijudicet, ille autem

De vero ſcriptore philoſophus ſolus dijudicare poteſt.

tem facillime: Sic quænam ſit effigies à *Raphaelis* aut *Titiani* penicillo concinnata, boni pictores ſtatim vident: & in eo genere exercitati primo inflatu tibicinis *Antiopam* eſſe aiunt aut *Andromacham.* Eodemque plane modo candidos atque veros ſcriptores de chryſopœia primo aſpectu ſciat Adeptus, qui verum atque falſum ſolus internoſcat. Cum vero ſponte ac de induſtria lateant illi, quos experientiæ felicitas Adeptos fecit, quo me vertam? quos implorem? ad quem ſupplex accedam, niſi ad excellentiſſimum Mundanum, expertiſſimum atque amiciſſimum virum? ut ſuo nimirum conſilio, tum ab imperitia ſophiſtarum, tanquam à Capharea rupe; tum à ſapientum multitudine, tanquam ab ærumnoſo ſalo me liberaret: hoc unice & obnixe rogans, ut paucos e probatiſſimis ac candidiſſimis authoribus ſeligeret, quos ab ipſo commendatiſſimos habeam; ne forſan aliter coemenda repudiarem, atque dediſcenda diſcerem.

cripto-s judi-um de ullio.

Lullium ſane doctum virum atque expertiſſimum alchemiſtam (quem eo nomine mihi olim veſtræ laudes fuſiſſime commendabant) in manus meas tandem accepi, ſed ipſum intellectu deprehendere nequaquam potui: legi tamen atque relegi; ſed iterum atque iterum abjeci, veritus hercle, ne, ſi diutius in ejus libris inerrans vagarem, cerebrum meum in philoſophorum Lapidem impingerem: adeo difficilis eſt atque caliginoſus ille ſcriptor: cujus auditor, opus habet Oedipo; ejuſque lector, Ariſtarcho. Nam libris ejus omnibus fere perdenſas offundit tenebras non ſolum magna ſenſus ac intentionis obſcuritas, ſed & dictionum barbaries. Licet hoc ultimum facile credam non ipſi authori, ſed vel male feriatis amanuenſibus, aut imperitis interpretibus aſcribendum eſſe.

De Riplæo.

Riplæus autem noſter, etiamſi paulo dilucidius ſcripſit, obſcure tamen; & non ſecus ac piſcis iſte, quem *ſepiam* vocant, ſuo ſe abſcondit atramento.

Arbitror

Arbitror autem neminem huc uſque ſubtilius atque verſutius impoſuiſſe lectori ſuo quam celeberrimus & expertiſſimus ille præſentis ſeculi philoſophus Anglus, qui *Philalethis* nomen induit; ille enim cum Riplæi atque Raimundi Diſcipulus fuerit, atque eandem quam illi materiam (nempe duo extrema & utrumque conjungens medium) ad ſuum opus adhibuerit, res attamen ficcas atque fictitias in ſcenam induxit; quas ita perſonas ſuas agere docuit, atque omnia tam exacte quadrare fecit, ut ſi quis ἀμυήτος intraret theatrum iſtius libri, non fabulam ſibi dari, ſed hiſtoriam crederet: tam callide & occulte ſe inſinuant omnia. Nihilominus haud parum debemus ingenuo candori ſubtilis iſtius Adepti, quod palam fatetur ſcripta ſua, quæ planiſſima videntur omnium obſcuriſſima eſſe; atque citius incautos homines in errorem ducere, quam alia quæ extant omnia: Sed an gratiæ referendæ ſint illius humanitati, ſummæve miſericordiæ, qua occurrit er-

De Ph
l. l. tha

rantibus alchemiſtis; eoſque per vaſtam chemiæ ſolitudinem recta ad Sanctæ ſophiæ ducere ſe promittit, ex ipſa via, quam monſtravit, facile dijudicandum. En ejus apertam, brevem, atque rectam ſemitam! *accipe id quod nondum eſt perfectum nec tamen omnino imperfectum, ſed quod tendit ad perfectionem, & fac ex eo rem nobiliſſimam perfectiſſimamque.* Quo nihil unquam dilucidius eſſe dictum ſerio affirmat, nec apertius à quopiam dici poſſe ob metum *anathematis.* Ex hoc veluti pede ſciamus, quantum à philoſophis, & quam Herculeum ad ſtudia noſtra promovenda ſit expectandum auxilium.

Et de aliis.

Nec plus lucis afferunt ad rem illuſtrandam cæteri ſcriptores alchemici. Qui quidem omnes fere per ſuos tropos, Metaphoras, allegorias, ænigmata, dictioneſque barbaras atque fictitias, horrenda caligine libros ſuos involverunt: ea enim tanta eſt, ut nulla intellectus acies ipſos penetret. Cimmeriis certe, quibus aſpectum ſolis,

lis, loci, quem incolunt, ſitus ademit, ignes tamen adſunt, quo illis uti lumine ſemper licet. Hi vero ſcriptores tantas libris ſuis offuderunt tenebras, ut ne ſcintillam quidem ullam nobis ad intelligendum reliquiſſe videantur; eodemque plane modo lectoribus ſuis illudere, quo ſolent venatoribus iſtæ beſtiæ quas Indi ----- vocant, quibus iſte mos ac dolus eſt, immanem quandam pulveris quaſi nubem pedibus ſuis excitare, ut perſequentium oculos occæcarent, eoque tutius aufugerent. Revera cunctis iſtius ſectæ philoſophis ita comparatum eſt, ut, quo manifeſtius expoſuiſſe magiſterii ſui confectionem putantur, eo gravius ſuæ Doctrinæ filios ludant atque decipiant.

Hæc autem cum ita ſe habeant, amabo te, quid faciam? nulloſne legam? imo, inquies, quamplurimos: & videor mihi jam nunc audire tale reſponſum à te redditum. *Secretiorem nempe philoſophiam non tam legendam eſſe, quam expiſcandam; quia philoſophi*

Scriptorum alchemicorum Libri quomodo Legendi.

phi non ſcribunt illis, qui chemicos libros, ut canes aquam Nili, lambunt tantum & recedunt; aut qui tranſcurrunt leviter, tanquam deſultorii; ſed illis omnino, qui ſingula verborum momenta penſiculatius examinare, atque omnes ambitus orationis circuituſque perpendere ſolent: qui librum libro, locum loco conferunt; iterum atque iterum cuncta relegentes; ita ut poſtridie clarius advertant; quod pridie non obſervaverant, intellexerantve. Nam ſcripta ſapientum, non ſecus ac ubera lac præbent eo copioſius, quo frequentius ſuguntur. Adhæc illud apprime notandum eſſe, philoſophorum verba (quamvis ea plana videantur atque familiaria) quoties illi ſecretam ſuam materiam tangunt, vel rationem magiſterii ſui conficiendi quoquo modo tradunt, eſſe valde ambigua atque fallaciſſima; atque idcirco tunc curioſius obſervanda; & non populari trutina (quod ſemper fit ab imperitis) ſed Auri-ficum, ſcilicet Alchemiſtarum, *ſtatera ponderanda eſſe.*

Libenter agnoſco, vir honorifica præfatione ſemper appellande, philoſophorum

ſophorum verba, quæ ad rem ſecretam pertinent, aut eam quacunque notant, eſſe perobſcura atque larvata; & intus habere quid diverſum ab eo quod præ ſe ferunt. Quod ſane ſtudioſis id incommodi ac difficultatis affert, ut via quadam diſcendi perverſa atque præpoſtera, prius mentes eorum ſcire oporteat, quam verba intelligere. Quid vero iſtis *ænigmatiſtinubivagis* (ignoſcas, quæſo, verbo fictitio quidem, ſed accommodato) in mente fuerit, pauciſſimi adhuc ſunt, qui vel legendo ſcire, vel augurari conjectura ſua poſſunt. Hi tamen, (acuto ac ſubdolo prout ſunt ingenio) dum tractant materiam modumve quinteſſentiæ ſuæ parandæ, ſic cum veris fictitia, cum ſimplicibus conjuncta contexunt; cum dilucidis, obſcura; & cum congruentibus incommoda tanta arte commiſcent; corpora cum ſpiritibus, atque liquida cum ſiccis eo ingenio confundunt; imo tum nomina tum res ipſas, tam vafre commutant; necnon operandi modum atque ordinem

Eorum narrationes ſimiles vtris obſidianis.

tam

tam præpoſtere tamque perverſe transferunt; affirmant tam calide, atque tam verſute negant; ut non deſint multi qui tales dolos malos, tantas inſidias atque fallacias, & tam occultas machinas atque tenticulas haud ſentiunt, at vel ex ipſis hiſce diſparatis, hiſque contortis atque flexiloquis vocibus aptas & cohærentes, ut credunt, notiones (finguli forte ſingulas) excudunt; ipſiſſimamque veri ſpeciem ſibi fingunt. Horum enim mentes ſunt adeo *laſcivæ* atque revera παμφιλαι, ut obvias quaſque rerum formas, inprimis eas, quæ anteceptis ſuis opinionibus arridēt, arctius amplecti, imo deperire ſolent. Ut mihi bene liceat philoſophorum libros aſſimilare *vitris obſidianis*, quæ quamvis *aterrima* fuerint, ſuam tamen cuique imaginem inſpicienti reddunt.

Hæc dum commentor non poſſum non miſereri eorum præproperæ ſagacitatis, qui falſis veſtigiis odorantes diu ac ſerio venantur non (uti putant) leporem, ſed vulpem aut Simiam;

am; & (non ſecus ac Ixion in fabulis) nubem pro Junone complectuntur. Nec poſſum non chemiæ cauſa vehementer iraſci, incendi, angi, quoniam ars illa tum ob maximam Adeptorum invidiam, tum præ ſumma ſtudentium pravitate, vel ignorantia, vel infortuniis tam male audiat, ut ipſam, etiamſi præ cæteris æſtimandam, colendam, multiſque nominibus honorandam, in conviviis rodant; in plateis vellicent; ubique carpant: cur autem hoc, & à quibus fiat, quæſo ut audias.

Ob curioſorum quorundam credulitatem.

Multi homines profecto ſunt tam flexilis ingenii, fideique tam proſtitutæ lenociniis alchemicis, ut quicquid affirmate de chryſopœia à quopiam ſcriptore traditum, ſit actutum credant; & temere ſine ulla inſtitutione phyſica ad grande opus ſe accingant; ſplendido furnorum apparatu ſuperbiant; multa utenſilia, magniſque (ſi *Vulcano* placeat) operatorem conducunt; necnon argenti mira arte parati, aurique obryzi copiam ſimul & inanem

nem ſpem maximo emunt; qui cum ſe decipi, falli, capi videant, ne ſemet inſcitiæ vel temeritatis incuſarent, quod fidem vel magniloquo ſophiſtæ, vel nugivendulo cuidam ſcripto nimiam dediſſent, in chemiam furiunt, & debacchantur; eamque maledictis impetunt.

Alii porro, quorum duræ membranæ nondum emollitæ ſunt *unguento* (ſi cum Riplæo loquar) *alchemico*, cerebra habent tam rigida, tamque obſtinatos animos, atque vana ſcientiæ opinione quaſi vento ſufflatos, ut ad chemiam nullo modo flecti vel applicari poſſint. Qui quidem forte magni fuiſſent philoſophi ni ſe jamdudum maximos exiſtimaſſent: magis docti, ſi calluiſſent artem quam profitentur; & magis ingenui, ſi non damnaſſent artem quam penitus ignorant. Hi ſane non modo omnem arti aurificæ fidem abrogant, ſed & in chemiam univerſam perverſe clamitant ac latrant, haud ſecus ac *canes* adverſus *lunam*, non alia de cauſa, quam quod ipſis *umbras*

b do-
orum
uorun-
am in-
eduli-
item,
perbi-
m atque
efidiam.

bras ſuas oſtendit, *ſuam* ſcilicet *ignorantiam.* At ſciant iſti *ſapientipotentes* (ut utar Enniano verbo) Jovem ipſum non potuiſſe Minervam, rerum nempe ſcientiam, e cerebro ſuo excludere, donec ei Vulcanus opem tuliſſet. Nec illi profecto, niſi *chemicum ignem* (qui priſcæ philoſophiæ myſtagogis erat *Vulcanus*) in auxilium vocent, unquam recte de conſtitutione rerum concipient, aut quid eximii producent.

Ob indoctorum jactantiam & inanem oſtentationem.

Adhæc exiſtit aliud hominum genus, indoctum omnino, ac de fæce plebis; qui ſuis ſuperlatis verbis ac laudibus arti chemicæ multo majorem infamiæ notam inurunt, quam quibus alii petulanter in eam volitant ac invehuntur. Hi prorſus ut habeant unde victitent, & populi famam atque benevolentiam ſibi conſiliarent, in chemiam ſe intulerunt, imo intruſerunt; atque non aliter ac ſi ſomniaſſent in *bicipite colle philoſophorum* (nam philoſophi quoque ſuum habent collem bicipitem) magni chemiſtæ repente

pente fiunt. Eſt avis quædam *Taurus* dicta, quæ quamvis perpuſilla ſit, tam gravem ſonum edit, ut *bovis mugitum* ſimulet: non abſimiles mihi videntur hi *monogrammi chemiſtæ*, qui quanquam ne micam quidem habeant ſcientiæ vel artis, nihil tamen præter eſſentias & Elixyria, atque ſua miracula chemica prædicant; imo etiam ob ipſum aurum potabile ſeſe venditant. Cum tamen ipſi in cauponula neſcio qua triobolari, in qua creditur, zythum bibunt; & (ut ait *Ennius* acute) *quibus divitias pollicentur, ab iis drachmam ipſi petunt.* Horum ſane vultus diſcolores, anhelitus fœtidos, inquinatas manus, oculos partim lippos, partim erutos, crumenas exinanitas, atque veſtes demum laceras & pannoſas dum populares atque vicini frequenter vident, promiſſorum vero fidem violatam eſſe ſemper obſervant, non mirum eſt ſi eos opprobriis inſectentur, artemque ipſam convitiis onerent.

Hinc hinc omnes iſtæ aculeatæ jocationes

cationes & acerbiſſimæ contumeliæ, quibus indies ac ubique fere pungitur atque ſtimulatur chemia. Sed ut (dicam quod ſentio) quantacunque ſit ea labes, quæ ex hiſce probris artis iſtius dignitati aſpergitur, tota ſane ſcriptoribus, qui alchemiæ ſecreta tractarunt, tanquam primis authoribus eſt referenda. Illi enim quia confectionem Lapidis phyſici perfacilem eſſe ſtatuunt, & in ea docenda fucatam neſcio quam bene notorum atque clarorum verborum ſpeciem prætendunt; & per vanam candoris atque benevolentiæ profeſſionem in animos imperitorum penitus influunt, multos paſſim doctos ſimul & indoctos homines ad chemiæ labores & impendia pelliciunt; eoſque in immenſos errores inducunt; qui cum ſe deceptos eſſe videant, inimiciſſimi tandem fiunt.

Et ob a deptorum ſubdolam profeſſionem.

Melius æſtimationi chemiæ conſulitur per traditionem quam per ſcripturam.

Adeo ut magni intereſſet alchemiæ ſi philoſophi nihil omnino ſcripſiſſent, at grande illud arcanum (cui obſcurando quiſque pro virili ſtuduit) vere atque

atque perſpicue, non calamo, ſed ore tantum ſelectis quibuſdam viris expoſuiſſent: ita namque Diva chemia neque per egeſtatem, neque turpitudinem vel ignorantiam, vel errores atque fallacias cultorum ſuorum maculas infamiæ contraxiſſet; neque philoſophi de ſe, vel de ſecretis ſuis unquam merito timuiſſent. Hoc autem à prudentioribus Adeptis ab omni antiquitate factitatum eſt; & poſthac, uti ſpero, frequentius fiet. Ut veræ ſcientiæ cultores (libris omnibus alchemicis à blattis aut carie tandem conſumptis) haud diutius à vafris aut pravis hiſce ductoribus acti deerrarent; aliqui tamen extarent deinceps, qui ſcientiam hanc tanquam lampada traderent, ne poſt unam ætatem omnino corrueret.

Ne milleſimus Adeptorum talis evaſit ſola meditatione atque experientia.

Ex ore quidem tuo didici, vir inſigniſſime, teipſum, (quo certe neque ſagaciorem virum, nec acutiori unquam mente præditum novi) quinteſſentiæ rationem, quam multos annos & per labores immenſos ac fere per-

perpetuos indagaveras, haud attingere potuiſſe, donec eam per favorem nobiliſſimi benigniſſimique cujuſdam magiſtri conſecutus fueras. Quod ipſum quoque Lullio, viro ſubtiliſſimi ingenii, multiſque aliis majorum gentium alchemiſtis eveniſſe literis atque memoriæ proditum eſt: ut parum abſit, quin credam ne milleſimum quidem philoſophorum Adeptorum fuiſſe, qui illam propriis ſtudiis, aut diuturna meditatione, vel longo rerum uſu atque experientia ſua perveſtigavit.

Quorſum igitur omnis noſtra induſtria? unde nobis affulgeat ſpes ulla? dicam ſane paucis. Memini me legiſſe de veteri quodam *Romano* qui quamvis imbellis erat, ac enervatus homuncio, caput ſuum nihilominus ſuperbe attollere; lacertos ſuos vibrare; paleſtrice ſpatiari; ac cuivis certamini parem ſe venditare ſolebat, non aliam ob fidem, quam quod multos ſervos, ſtrenuos atque robuſtos athletas, domi aleret. Quod ſi vicariæ

Peritus præceptor eſt neceſſarius.

riæ vires ita transferri poſſint, & ſervorum robur valeat in ſuum nanum ac imbecillem Dominum tantos animos inflare; quidni ego, qui tam benignum habeo tamque potentem patronum, magna quoque ſpirarem, atque fidenter ſperarem. Non exiguæ quidem facultates inſtillari mihi videntur, nec inanis fiducia creari per ſummam tuam benevolentiam, fidamque promiſſionem: qua cum niti atque magnopere confidere poſſim, non leve mihi futurum eſt incitamentum, ut aliquando forſan inſtituam longum, difficile, atque ignotum illud iter, quod ducit ad Heſperidas. Sed prius exorandus es, ut mihi non modo monſtrares oram in quam tendere debeo (prout ſolet mercurialis index in quadriviis) ſed etiam, ut, ſi quæ ſint in iſta regione diverticula vel avia quæ ſeducant viatorem philoſophicum, vel compita, quæ diſtrahant, ipſe quaſi prævius oſtenderes.

Hic igitur, ut ad id, quod hujus Epiſtolæ mens eſt ac deſiderium, jam tandem

tandem deveniam, obſecro te, clariſſime vir, ut mihi hanc dares veniam non modo ut proponerem quæſtiones aliquot, quarum ſolutio ad operis Hermetici cognitionem faciat, ſed inſuper, ut conceptam jam diu de materia phyſica ſententiam meam proferrem; atque totius operis ideam, quam animo meo impreſſit multa lectio, in hac charta tanquam in pictoria quadam tabula, qua poſſim, mollius atque minutius adumbrarem. Eo nimirum conſilio ut veſtrum penicillum quicquid eſt alienum & diſſimile deleat; & quod rude ac impolitum eſt, tactu delicatiori venuſtum reddat. Atque ita partim veſtris elucidationibus, ac partim lituris, tanquam luminis & umbrarum temperatione, talem in mente mea concinnares imaginem, quæ *pulchram veſtram Dianam* plane perfecteque referat. Hoc eſt, id obnixe peto, ut non modo conceptionum mearum caſtigatione, ſed & explicatione naturæ præſtares, ut eorum omnium quæ ſub nomine *Dia-*

næ veſtræ lateant, (ſive ſit *Luna* veſtra, ſive *mercurius*, ſive *veſtra aqua vitæ*, vel *quinteſſentia*) cognitionem habeam.

Recurritur ad originem rerum omnium & ſciatur mercurii generalis natura.

Vereor autem ne quam citiſſime ſatieris faſtidio rationum mearum, quæ retro recurrentes ab ipſa rerum omnium origine fundamenta Sapientiæ Hermeticæ, communem ſcilicet ac univerſam ſulphuris atque mercurii naturam, diffuſamque poteſtatem deducunt. Hoc tamen apprime factu neceſſarium duxi, atque nunc effectum dare ad hunc modum conor.

Mundi materia prima Quid?

Deus Univerſi materiam ex nihilo repente fecit. Hanc autem materiam non ſolum Hebræi, Phœnices, Ægyptiique, ſed etiam Græci vetuſtiſſimi vocabant *Aquas*: Eoque nomine immenſam particularum omnigenarum atque laxarum congeriem notabant, prout alibi fuſius & explicatius à me dictum eſt. Stupenda ſane fuit ea minutiarum moles, at valde confuſa, nec non adinſtar limi ſtagnantis immota, donec eam maximus Univerſi conditor ac ſator Deus ſpiritu ſuo movit;

vit; hoc eſt moveri atque penitus agitari juſſit.

Tunc primum Natura ſpirare cœpit, atque ſe erigere. Quippe quia per iſtam motionem vis ea, quam *naturam* vocamus, univerſæ materiæ fuit donata atque inſita. Nec aliquid majus intelligi per naturæ vocabulum recte poteſt; quandoquidem motus iſte, (quem θεῦ λόγος impreſſit creatæ materiæ) prout hodie cunctas res naturales (donec impleant * fatalem ſuam ſortem) conſervat, omneſque generationes in mundo continuat, ita ipſas efficere principio poterat: at ea tamen aſtricta præfinitaque ratione, quæ deinceps explicatius enarratur. Certe quidem licet hæc commota materia neſciat quid agit, tam variis attamen atque tam mirandis modis omnia diſponit ac ordinat; tantaque ratione (leges ipſi à Divina ſapientia impoſitas obſervans) res Univerſi gerit, ut cuncta ſcire, cuncta intelligere videatur. Ita nihilominus, ut quicquid unquam à motu fieri putemus,

Natura quid?

temus, ab ipſo Deo factum fuiſſe credendum ſit.

Hæc ita præfatus ne viderer admiranda Creationis opificia cæco motui referre, ſpero mihi veniam hanc datam fore, ut pauca modeſte ſupponam, quæ neque temere nec inepte ſupponi poſſe reor.

Materiæ primigeniæ motus circularis.

Primo, per magnam iſtam materiæ primigeniæ commotionem cunctas ejuſce particulas, haud ſolum varie inter ſe, & circa ſuum cujuſque centrum; ſed & una per gyrum circuitumque latas fuiſſe. Quæ quidem opinio non modo cum ſententia vetuſtiſſimorum philoſophorum congruens eſt, ſed & rectæ rationi conſentanea, quoniam ab initio talem motum ſubivit univerſus orbis, & huc uſque ſervat.

Particularum ſubtiliſſimarum ſive ſphæricarum ſeparatio.

Secundo, per circularem hanc totius Abyſſi motionem ſubtiliſſimas illico particulas à craſſioribus ipſius ramentis ſegregatas fuiſſe. Ea etenim à primo motore ſancita lex eſt, ut quicquid in gyrum vertitur, centrum ſui motus,

motus, quantum in ipso est, relinquat; idque promptissime, quod est subtilissimum.

Tertio, subtiles istas actuosasque particulas, quam primum separatæ fuerint, & sui quasi juris factæ, celeriori vegetiorique motione concitatas fuisse, atque eam protinus actionem præstitisse, quam *lucem* dicimus, ea appellatione designantes vividum atque pernicem illum impulsum, quem subtilissimæ particulæ jugiter influentes in nervos opticos faciunt, quarum ictu sic informantur oculi, ut lucentis simul & illuminati species animæ transmittant. Porro minutulas ac agiles hasce particulas (quas Totius circuitione primum segregatas fuisse conjeci, quasque sphæricas esse censeo) prout *lucis*, ita *ignis elementalis* quoque materiam fuisse, & immensum hunc cœlum, quod nuncupatur *Empyræum*, condidisse. *Unde Lux orta, & ignis Elementaris.*

Quarto, continuata gyratione materiæ chaoticæ, (nam id ipsum fuit, quod Græce Χαὸς dicitur) non potuisse non *Longularum separatio.*

infinitum aliarum minutiarum mole atque figura diverſarum numerum à ſegniori materia ſecerni; earumque maximam partem *longulas* eſſe, eaſque (propterea quod unaquæque circa proprium centrum movetur) magnum ſpatium occupare; atque idcirco tenue ac rarum illud cœlum, quod *aeream ſydereamq; regionem* comprehendit, conſtituiſſe; & id ipſum à doctis interpretibus hiſtoriæ Moſaicæ, vere ſciteque dici *Expanſum.*

Quinto, reliqua deinde corpuſcula, quæ grandiora fuerunt, & ad concreſcendum procliviora, quam cito pro lege motus iſtius circularis (maxime cum longularum particularum vis elaſtica deſcenſum juvaret) verſus centrum Mundi devoluta fuiſſe. Nam quia craſſa fuerint, & irregulares, incurvas ramoſaſve figuras habuerint, facile poſt varias obviam itiones concurſioneſque, ſimili ad ſimilem ſe applicant, coibant; & conjunctis lateribus aptis atque parilibus, ilico concreſcebant. Ad iſtam vero compagem conficien-

ficiendam non aliud gypſum cæmentumve requirebatur, quam ut ſimiles ſuperficiunculæ ſimilibus, planæ ſcilicet planis accederent, & ſe totas omnino tangerent; vel ut ſuis inter ſe ramis hamiſve præpeditæ quieſcerent.

Sexto, dum congrediebantur, atque in mutuos amplexus ruebant terreſtria corpuſcula, multas interea læves atque rotundas particulas (quæ valde mobiles atque lubricæ fuerunt) expreſſas emerſiſſe ad ſuperficiem uſque detruſas; ibique magnas quaſdam foveas atque lacunas, quas inæqualis deſcenſus materiæ terrenæ fecerat, impleviſſe; atque inſuper (eo quod teretes atque rotundæ fuerunt, & circa ſuum quæque centrum moveret) *laxam* atque *fluidam naturam aquæ* conſtituiſſe; adeoque vaſtos aquarum campos, quos maria dicimus effeciſſe.

Lævium particularum ſive globulorum expreſſio; unde Aqua & maria.

Septimo, facta jam terra atque irrigata, cuncta mox vegetantium ſemina in ipſa velut in apta matrice formata fuiſſe, ſapientiſſimi Dei pollice

ficta.

ficta. (Nam valde abſurdum eſſet, & impium hanc rem aliter definire. Cum nemo ſane mentis, οὐκ ὀνείρῳ, concipiat admirandas haſce concretiones unquam potuiſſe vel motionis ingenio, vel fortuito conventu particularum concinnari. · Dei ſolius id opus erat; qui omnes particulas accerſiri, incongruas adaptari, atque ad elegantes haſce fabricas extruendas apte compingi voluit.) Quoniam vero *fœmina* ſic compoſita atque fabricata fuerunt, ut quædam quaſi *compendia* plantarum, atque revera plantæ exiſtant; jure ac merito pronuntiandum erit, quamlibet herbam Deum authorem monſtraſſe: quamvis adhuc deerat idoneus calor, qui ipſas intumeſcere atque germinare, ſuperficiemque terræ grata atque amœna viriditate conveſtire; necnon aliis florum fructuumque coloribus eam ornare valeret. Quia nondum factus erat ſol, qui calore ſuo potenti quidem, ſed temperato, quaſi molliſſimo incubatu vegetantes (ut ita dicam) pullos excluderet.

Quomodo Planta, facta ante ſolem?

Octavo,

Octavo, mineralia atque metalla, (quorum nulla mentio fit in creationis hiſtoria) non in exordio rerum facta, ſed poſt aliquot annos ſenſim atque pedetentim ſine ullo ſemine (quicquid in contrarium dicant Hermetici) ſola coitione materiæ congruentis atque paratæ à natura conflata atque excuſa fuiſſe; modo poſthac enarrato. Horum tamen ortus & generatio calorem quoque flagitabat longe majorem quam qui per actionem ſubtiliſſimarum *primi Diei particularum* procurari poterit, niſi magis confertæ congregatæque fuiſſent. Nam licet exiles ac agiles iſtæ minutiæ ab omni craſſa materia ſeparatæ lucem dabant, & calorem pariter accendere per operolam atque vegetam ſuam agilitatem aptæ natæ fuerint, nondum tamen excitare tantum poterant calorem, quantum ad mineralium fabricationem germinationemque plantarum, vel ad alias res agendas in mundo ſufficeret. Eo quod nimis adhuc raræ fuerunt, atque minus agitatæ motæque.

Quo-

Creatio Solii.

Quocirca (quod proxime ſupponi debet) Maximus ille Mundi effector molitorque Deus immenſum harum ſubtilium particularum numerum in unum orbem cogebat, ut magnum atque potentem motionis & caloris Architectum exhiberet: *Sol is* eſt: igneum ſane corpus; &, prout liquet per Helioſcopia, conglobatus quidam fluctuantis atque ſeſe convolventis flammæ cumulus.

Et Lu-na.

Poſtremo igitur (quod poſtulanti facile donari poſſe puto) quoniam ſolis ardor à ſua natura ſiccior erat atque vehementior, quam qui bene conveniret cum rebus jam concretis, aut novis ſubinde concretionibus inſerviret, viſum fuiſſe Omnipotenti (qui ad omnium rerum eſſentias efficiendas haud calidum ſolummodo, ſed humidum quoque neceſſarium eſſe voluit) innumeros fere globulos aqueos (quæ læves erant particulæ) unaque particulas aliquot terreſtres (quæ fluitabant adhuc in expanſo) congregare, atque exinde *Lunarem Orbem* conficere;

ficere; ut ejus humida effluvia vim igneam ſolarium particularum obtunderet atque temperaret, adeoque ad res ſuas obeundas in hoc terraqueo globo magis aptam & idoneam redderet. Deumque terrena corpuſcula globulis aqueis (ut & aereas quaſdam minutias ſimul involutas) ita immiſcuiſſe, ut *Lunarem humiditatem* non *ſimpliciter aqueam*, ſed unctuoſam faceret. Quod quidem pluſquam veriſimile eſſe patet ex eo, quod aſpirationes Lunæ per ea vitra, quæ colligunt ejus radios, in liquorem pinguem redigi poſſint. *Luna corpus unctuoſum.*

His ita præmeditatis ac ſumptis, facilis ac apertus erit aditus ad ipſa incunabula generalis iſtius mercurii; cujus humiditas ignea cunctas res gignit, auget atque conſervat. Cui pater ſol, atque Luna mater exiſtit. Iſtæ namque ſubtiles & igneæ particulæ ſimul atque congregatæ fuerunt; atque in unum orbem redactæ ſolem conflabant, mutua prorſus agitatione concurſioneque ſe laceſſebant, aliæ alias à ſe depellere *Radii ſolis quid?*

pellere nitentes. Hinc iſte jugis atque perennis exitus ſolarium particularum, qui ejus radios, quos vocant, nobis exhibet. Hi circumquaque per aera diffuſi, partim directe partim reflexe (ab aliis planetis repercuſſi) ad terram appellunt, ejuſque profundiores partes ſubeunt, atque ſubtiliori cuidam materiæ terreſtri ſe adjungentes, varias rerum ſpecies gignunt. Qui vero à Lunari corpore ad terram reflectuntur una ſecum deportant humidam atque unctuoſam naturam. Nam Luna maximam partem conſtat unctuoſa humiditate: & ut ſolis effluvia gerunt vicem maſculi, ita exhalationes à Luna ſortem feminæ ſuſtinent. Horum autem amborum partes ſubtiliſſimæ in aere conjunctæ conjugatæque producunt *Univerſalem* iſtum *mercurium*, qui quicquid eſt, quod *Animæ Mundi* vel *Archæo*, vel neſcio cui *Colkodow* tribui ſolet, id omne ſuapte virtute conſummat. Ille in profundo minerales naturas excudit: Ille ſemina vegetantium concitat,

Luna effluvia humida & unctuoſa.

Mercurius univerſalis quid? & quanti?

tat, atque ipſa vegetare, creſcere atque florere facit: Ille inſuper animalium fabricam ſtruit, adauget, conſervat atque reſtituit; & ſpiritus ipſos condit, quibus admirandum illud αὐτόμαλον excitetur ac moveatur. Ille rerum omnium viſcera blando ſuo calore fovet, atque ipſa perfundit humiditate pingui atque ſtabili, ſine quibus eſſe non poſſunt. Ille demum tam artis quam naturæ myſteria concinnat. Quid non? omnia profecto tanquam *magnus* quidam *ardelio*, vel πολυπράγμων *generalis* efficit atque patrat. Et quod ſummum, atque admiratione digniſſimum eſt, *unicuique rei tribuit* has *eximias dotes*. 1mo. Naturæ cœleſti cognatam eſſe. 2do. In ſe habere puriſſimam quandam eſſentiam, ſive tincturam, tum rubram tum albam, ſcilicet *aurum* atque *argentum veſtrum*: 3^tio. Intra viſcera ſua quandam quaſi *clavem* continere, qua perfecte (licet ea duriſſima ſit & compactiſſima) reſerari atque recludi poſſit.

Unius cujuſque rei dotes.

Solis

Merc. univerſ. in Terra pecifica- ur per irectos adios olis.

Solis interim radii, qui directe (non autem ſine aliqua portione Mercurii, quam rapiunt ex aere) ad terrarum orbem veniunt, haud ſolum perfectiori modo digerunt & attenuant iſtam materiam copulatam, quæ prius in terram delapſa fuit, ſed & quaſdam terræ particulas ita agitant, transferunt, ſubigunt atque miſcent, ut novas ſubinde concretiones purioreſque producant, quæ tanquam matrices aptæ ſeminalem iſtam materiam, ſive mercurium cœleſtem recipiant. Quippe cum particulæ ſolares una cum lunaribus in terram diu noctuque jugiter influant, ac unæ alias enixe propellant, neceſſe eſt ut maxima earum copia in profundo terræ congregata ſit atque congeſta: quæ cum ob mutuam in ſeipſas agitationem actionemque vehementem æſtum concipiant, quendam quaſi *terreſtrem ſolem* fingunt, qui non ſecus ac cœleſtis ille, ſuos circumcirca radios ac halitus diffundit; humidiores autem ſolaribus, & unctiores; adeoque ad terraquea concreta, tam

Sol terreſtris.

tam vegetantia atque animalia, quam mineralia formanda magis aptos.

Verum autem mercuriales hi vapores, quos emittit infernus iſte calor, haud omnes ſubſiſtunt intra cancellos terræ, atque ibidem duntaxat res ſuas agunt; at multi prorſus emigrant atque evolant in aeris regionem. Horum alii per *aereas ſcalas* (nam tales in animo meo finxi particularum aerearum figuras atque motum eſſe, ut aſcenſuro vapori præbeant quaſdam quaſi *ſcalas verſatiles*) aſcendunt ad ipſum ſolem, ut ejus impendia quotidiana pro ſua portione reſarciant: alii vero per occurſiones ſolarium lunariumque particularum; novaſque ſubinde coitiones in aere, multo graviores facti, rurſus in terram decidunt: ita ut mercurialis iſta materia per circuitus hoſce, non augeſcat tantum, ſed & longe ſubtilior atque perfectior evadat.

Mercurius quomodo fit perfectior?

Hinc igitur conſtat totam hanc quam intuemur regionem aeris eſſe *Templum Dei*, in quo cœli ac terræ aſpira-

Aer Templum Dei.

ſpirationes ſua *conjugia* celebrant. In illa etenim, lumen ſive cœleſtis ille ignis, qui totius Univerſi maſcula vis eſt, cum aqueis halitibus ex terra profectis congreditur; arcteque ad oleoſam ipſius humiditatem ſe jungit.

Magna affinitas inter cœleſtia & terreſtria, & ſtabile commercium.

Hinc itidem liquet, ſupera (quod celebre eſt *Hermetis* effatum) *inferis eſſe ſimilia*; & pro cognatione materiæ magnam eſſe affinitatem inter omnia. Quinimo certum eſt per continuos halituum deſcenſus aſcenſuſque, prout etiam per frequentes omnium particularum coitiones & conventus; earumque mutuas actiones fieri atque ſtabiliri in Univerſitate quoddam quaſi commercium, quo concreta fluidis, inanimatis ſenſilia, cœleſtibuſque terreſtria quodammodo ſuccurrant; & quæ viciſſim mutuantur, denuo rependant.

Mercurius lac ſugit & talaria ſua induit in Aere.

Ex dictis quoque manifeſtum eſt, unde *mercurius veſter* originem ſuam ducit; quando (ut poetæ philoſophantur) *Junonis lac ſuxit*; quo modo *talaria ſua* induit; quique per circuitum

hunc

hunc (quem facit in majori mundo, pariter ac ſanguis in minori) ad ſummum tam ſubtilitatis, quam tincturæ faſtigium conſcendit, ac vere *cœleſtis dicitur.*

Illi nimirum vapores atque halitus, quos infernus calor indefinenter & confertim reſpirat, ac in cœlum mittit, iterumque reductos ſurſum pellit, ſunt univerſalis ille mercurius aliquo modo ſpecificatus, e ſole ac luna, ſubtiliorique terra & aqua compoſitus, qui cunctas rerum ſpecies efficit atque format. Nempe *craſſior* eorum pars pro varietate terrarum, quas oſtendit in aſcenſu ſuo, diverſa *metalla* ac *minera-lia* fabricat: at *ſubtilior* iſta portio, quæ ſublimius aſcendit, cuncta *vegetantia* producit; unaque materiam *animali* naturæ ſuppeditat. Quippe ut e tenuiori parte iſtius mercurii, ſive halitus inferni, cum terra ſubtiliore concreti, vegetantia omnia prognata ſunt; ita animalia ſimiliter e tenuiori puriorique plantarum materia ſubſtantias ſuas eliciunt, atque ſuſtentant.

Ex eodem univerſali mercurio fiunt minera-lia, vegetantia & animalia.

Nullus mercurius animalis mercurio ſubtilior.

Non dubitandum eſt igitur, quin homines qui magnam partem carnes edunt, ſubtiliſſimo omnium mercurio ſcateant; quia nutrimentum ſuum, ſubtiliſſimam nempe ſucci partem, quam ex illis deſumunt, per novas ſubinde concoctiones ultra digerunt; & perenni motu atque circuitu ſanguinis, tanquam molendino, perfectius atterunt ac attenuant. Ut non mirum ſit, quod omnes ab Hermete philoſophi conſtanter aſſerant, mercurium ſuum ex homine potius educendum eſſe. Certe quidem, ſi *ſubtiliſſima* viventium, tam *vegetantium* quam *animalium ſtamina* quoddam quaſi *Subtegmen humanæ naturæ* præbeant, (quod extra controverſiam eſt) quid rationi magis conſentaneum eſſe poſſit, quam ut ex illa Philoſophi telam texant ad ſtolam pro chemico ſuo Rege parandam. Certo certius eſt Lapidem veſtrum niſi ex mercurio fieri non poſſe; ipſumque mercurium prius quam in Elixyrii naturam vertatur, figendum eſſe; atque antea quam tingere

tingere valeat, cumulate tingendum: non autem prius figi, quam ſubtiliſſimus evadat; nec prius tingi, quam ſulphur fiat. (Quod quidem ſulphur, ob miram ſuam ſubtilitatem, ſtabilemque fixitatem, ſubit intima cujuſque metalli penetralia, atque ea locupleti tinctura donat.) At cum nullus ſit mercurius humano ſubtilior, aut tinctura ditior, vel ad fixitatem proclivior; reſtat utique nihil eo præſtantius eſſe, vel quod magis à philoſophiæ ſtudioſis expetendum ſit.

Ideo ab Hermeticis ſumme expetitur.

Aurum ſane (nam taceo reliqua metalla, prout ab opere philoſophico magis remota) naturam habet tam denſam, atque compagem tam firmam, & quæ malleo philoſophico tam difficulter cedit, ut ægrius attenuari, debiteve reſolvi poſſit. Imo ipſa tinctura, quam habet, adeo exilis eſt & parca, ut eam aliis egenis metallis impertire ſine detrimento ſuo nequeat: nam licet aurum pura fulgeat eſſentia, & propter calorem ſuum (qui cum corpore mirabiliter extendi

Aurum niſi prius reſolvatur nihil valet ad opus phyſicum.

poteſt) à philoſophis etiam *Sulphur* dicatur; non tamen à natura plus tincturæ nactum eſt, quam ſibi ipſi ſufficiat. Quocirca neceſſe eſt ut intime recludatur *aurum* vulgare, & in *primam* ſuam *materiam* prius reducatur, quam Philoſophis ulli uſui eſſe poſſit. Quod quidem in omnibus metallis, non ſolum veteres *Hermetici*, ſed & *Ariſtoteles* etiam tanquam neceſſarium poſcit. Qui in metaph. *lib.* 4. affirmat, *unum metallum in aliud tranſmutari non poſſe, niſi prius reducatur in primam materiam*, ſcilicet *in mercurium*. Quam vocem arbitror fere ſemper apud Hermeticos non argentum vivum vulgare (quod etiam eſt metallum, & eget reductione non minus quam aurum) denotare, ſed *aquam* quandam *igneam* atque *viſcoſam*, quæ in viſceribus ſuis geſtat lunam ſolemque veſtrum; albam ſcilicet atque rubram tincturam. Quas quidem tincturas non ſolum metalla atque mineralia, ſed & omnes res, quæcunque ſunt, quæ ex elementis conſtant, imo elementa omnia (quia

(quia ſunt compoſita, & nulla arte unquam fiunt ſimplicia) plus minus habent. Quanquam in pleriſque rebus inſit tam pauca tinctura, tamque diſperſa, ut vita minuti philoſophi prius defecerit, quam debitam ejus copiam prolicere, vel præparare ſaltem poſſit.

Tinctura physica eſt in omnibus rebus, ſed non ſatis copioſa.

His ita conſtitutis, oportet omnes candidatos alchemicos (qui jam ætatem priſcorum ſapientum non vivunt, nec eorum peritiam ſibi vendicant) eam potius in manus ſuas materiam ſumere, quæ ſubtili mercurio prægnans eſt; atque intus gerit accumulatam tincturam. Quænam vero ſit iſta materia, ſatis expreſſe videtur indicaſſe perantiquus iſte philoſophus, cui nomen eſt *Bazamur*. Qui filii ſui collum complectens, juravit per Deum Cœli ac Terræ. *Lapis eſt de me, & de te*: innuens humana corpora mineras eſſe, ex quibus optima maxima copia metalli philoſophici, mercurii ſcilicet & ſulphuris, erui poſſit.

Eſt in homine ſatis copioſa.

Sed cum varia ſit humani corporis

ſubſtantia, atque humores diverſi, dubitandum eſt, an venæ mercurii veſtri ſint æque per univerſum diſperſæ, vel potius in aliqua ejus regione tantum ſitæ. Quod ſi veſtræ Dominationi placeret oſtendere locum iſtius mineræ, in poſterum fores mihi tanquam *Virgula divina* ſuſpiciendus. At ſi pro voto meo reſponſum feceris, novi ſtatim deſiderii fiduciam ſimul atque neceſſitatem creabis: propterea quod in præparatione *mercurii animalis* non tantum magna ſit difficultas, ſed & periculum quoque magnum, ſive ob nimiam ejus ſubtilitatem ſenſus noſtros vincat, ſive ob malam qualitatem ſupprimat. Idcirco benigniſſime vir, impenſe rogandus es, ut diſcipulum tuum doceas, qua ratione tractari ſcienter ac tuto poſſit. Aiunt enim Scriptores alchemici *mercurium animalem Baſiliſcum* eſſe; quem ne aſpicere quidem ſine viſus ſui damno quiſpiam ſolet. Adeo ut infelix alchemiſta, dum putat ſe ad pulcram *Dianam* accedere, de improviſo in *Meduſam* incidat.

Quam-

Quamobrem niſi mihi candide atque benevole mittas acrem tuam ſententiam, ac velut *Harpen*, qua ego, ſimiliter atque *Perſeus* olim, meduſæ caput abſcindam, hoc eſt, ut poſſim noxias iſtius mercurii qualitates, aut delere penitus, aut certius evitare; multo ſatius erit opus animale non aggredi, verum ad arcana vegetantium potius indaganda curas ac cogitationes meas, atque omnes induſtriæ nervos intendere. In herbis enim latet miranda quædam tinctura; cui ſapientes à multis huc uſque ſeculis ſeſe addixerunt; eamque ſummis laudibus extulerunt: Utpote quam cenſuerunt animali vel (quod proverbio dicitur) *herbam dare*. Quocirca non irridendos eſſe puto chemicæ philoſophiæ peritos, cum libere pronuntiant, ſtupendum quid ineſſe plantarum naturæ; quandoquidem ex illis *ſuam aquam vitæ*, rem omnium *mirabilium* (prout ipſi loquuntur) *mirabiliſſimam* proliciunt. Quæ non modo puras in ſe cunctorum Elementorum Eſſentias abſcondit, verum etiam lunari

In herbis etiam copioſa Tinctura & Aqua vitæ phyſica.

nari ſolarique tinctura dives eſt; ſummaque exiſtit tam metallorum quam hominum medicina. Hoc aſſeverant omnes firmiſſime; ſed veſtra tantum auctoritas mihi fidem faciet. Aiunt autem hanc quinteſſentiam ſive tincturam vegetabilem parari, vel *ſeparando elementa*, quæ ſingulatim purificari, atque iterum pro rata portione jungi ac figi debent; vel *corpus* ipſum *purum atque putum reddendo*; quod per ſolutiones rite factas, atque ſæpius iteratas præſtari ſolet. Cum nihil aliud requiratur, ut in mercurialem atque reipſa phyſicam tincturam quicquam redigatur, quam ut puriſſimum fiat. Sed hic labor, hoc opus eſt.

Metalla non poſſunt vere atque perfecte ſolvi niſi per quam ſtæ phyſicam, vel per quiddam ſalomonem.

In ſumma; tam vegetantium, quam animalium natura, cum ſit cruda & aperta, & puram in ſe cum albam tum rubram tincturam habeat, ignis auxilio ad ſummam perfectionem prorſum duci poteſt: ad hunc autem perfectionis atque tincturæ gradum metalla protolli nequeunt, niſi prius in primigenii ſui mercurii cruditatem motu

motu retrorſum facto redeant. At ita reſolvi metalla ut rurſus immatura, fiant niſi per *veſtram aquam vitæ*, vel πολυθρύλλητον illud *vinum metallicum* (quod philoſophi ſoli ſapiunt) ægre poſſunt. Scio equidem penes aliquos eſſe quaſdam aquas (menſtrua vocantur) per quas ex auro color ejus educi ſolet, ac alio imperfectiori metallo ad augendam tincturam dari. Sed iſta ratione non plus tincturæ acquiritur ab uno, quam quod aliud amiſit; nec ita figi vilius metallum, neque revera tranſmutari poteſt. Cum tamen in veſtra aqua mercuriali ſic liquatur, ſolvitur, atque tabeſcit aurum, ut novas exinde conſequatur vires, & quaſi vitam, ob quam vegetatur & augeſcit: adeo ut aurum ita ſolutum decies millies plus tincturæ metallis imperfectis & egenis elargiri valeat, quam quod ipſum prius habuit.

Quod ad mercuriuin vulgarem attinet, nec iſte profecto veram fixitatem, vel locupletem tincturam nanciſci queat, niſi per liquorem *ſalis Armoniaci* *Nec Mercurius.*

moniaci veſtri (qui fit ex urina Dianæ Virginis) prius liqueatur & recrudeſcat; ita autem vegetior evadat, & inſignis tinctura fiat, auri ipſius eſſentiæ vix cedens: imo ſane quicquid ſapientes ex auro per artem ſuam parare ſolent; id omne, quodcunque ſit, quod certe maximum eſt, ex ipſo etiam mercurio produci poſſit: quia mercurius, ſi rite ſolvatur, & dehinc phyſico more coaleſcat & condenſentur ipſius puræ partes, auro ſimillimus exiſtit. Nec diffiteor quin ipſe mercurius egregio quodam modo reſolvi poſſit per ſulphur Auri, quod rite applicatum ſe cum argenti vivi ſulphure (quæ eſt pars ejus magis cocta) libenter miſcet ac unit, eoque facto ſalem mercurii ſolvit, & quaſi manumittit. Quod minime mirum videatur acuto contemplatori naturæ, quoniam utrumque prorſus ex una eademque radice, unoque ſtipite provenit.

Perfecta Metalla & mineralia imperfectam tincturam præbent.

Adhæc alia minus perfecta, & inferioris (ut ita dicam) ſubſellii metalla, pro ea cognatione quæ ipſis eſt cum argenteo

argento vivo, ſic per artificium cum auro atque argento conjungi poſſunt, ut una particulares quaſdam tincturas exhibeant. Quæ ſi ad eum gradum celſitudinis evehantur, ad quem per philoſophos extolli poſſint, univerſales etiam præbeant. Quod ipſum quoque de quibuſdam mineralibus ſcilicet Antimonio, vitriolo, ſulphure, multiſque aliis, dici poſſit.

In eo certe conveniunt omnia metalla, quod ex ſulphure & argento vivo conſtant. Quorum tamen unum plus ſulphuris habet, aliud plus argenti vivi. In hoc defæcatius eſt ſulphur, in illo purius argentum vivum, & quo purius eo fixius utrumque. Nam ut quidpiam fiat ſumme fixum atque ſubtile (quale id cenſendum, quod philoſophice fixum eſt) maxime purum reddi debet. Nec aliter inter ſe differunt omnia metalla, niſi quantitate, puritate, fixitateque ſulphuris & argenti vivi. Sed illud interea certiſſimum eſt, (licet id multum abhorreat ab opinione vulgi) ſulphuris & argenti

Sulphuris & argenti vivi natura una & eadem.

argenti vivi unam eſſe eandemque naturam. Præterquam quod argentum vivum, quando pleniori coctione coloratius atque calidius eſt redditum, ſulphur dicatur: nam quod coloratum eſt & rubrum, id manifeſto ſulphur eſt, & occulte mercurius; at quod album eſt, id, vice verſa, palam mercurii, ſed clam ſulphuris naturam habet. Hinc evenit, ut philoſophi non raro ſulphur appellent argentum vivum, & contra argentum vivum vocent ſulphur; atque frequenter aſſerant id ipſum fundamentum, cui innititur omnis alchemia, rem unam eſſe; proindeq; philoſophos ad arcanum ſuum conficiendum re unica duntaxat indiguiſſe. Hoc unicum vero (ſive illud argentum vivum, ſive ſulphur dicatur, aut utriuſque nomen habeat) nihil aliud eſt, quam quatuor elementa debita rataque portione ſic adunita atque ſubacta, ut primo conſtruant eam communem eſſentiam, quæ vegetantem atque animalem naturam æque ac metallicam affectat; & à peritiori-

bus

bus appellatur mercurius: at poſtea ſubtili cuidam terræ immixta, pleniuſque decocta ſulphur & argentum vivum conſtituit: atque pro eorum varia proportione, diſpari diſpoſitione, coctioneque diverſa, cuncta mineralia atque metalla fabricat. Sed cum ſulphur & argentum vivum reipſa unum ac idem eſſe dixerim, peto ut concipias me non intellexiſſe iſtam ſupervacaneam atque redundantem mercurii fæcem in ſua prima coagulatione contractam, quæ à vulgo philoſophorum ſulphur combuſtibile dicitur; ſed accuratius excoctam, fixioremque mercurii ipſius eſſentiam, quæ nulla unquam vi ſulphure ſuo fraudari poteſt; & quod unumquodque minerale atque metallum in ſe plus minus habet; atque nuncupatur *aurum iſtius rei*, cui ineſt. Huc igitur unice ſpectat, & quaſi collimat alchemia, ut, removendo quicquid ſupervacuum eſt, & quod comburi poſſit, puram hanc eſſentiam rite ſeligat; eamque perfecte coquat figatque. Quo facto rem miram

ſane

ſane peragit, quæ non modo vulgarem mercurium, ſed & omnia imperfecta metalla in aurum vertit. Id quod ars aurifica viis ac modis variis, atque ex diverſa materia, perficere potis eſt.

Tinctura phyſica variis modis paratur.

Non autem ſum neſcius quot & quanti Adepti reclamant, atque lapidem ſive tincturam ſuam, ex una re tantum, atque unica methodo parari contendunt, phyſicæ rationis ignari. Nam licet alchemiæ veritatem probe noverint, utpote qui Lapidem propriis manibus ſemel aut ſæpius operati ſunt, attamen intra tam anguſtos ſcientiæ limites incluſi fuerunt, ut plane neſciverint, quid univerſa natura profert, quanta inter eſſentias omnium rerum præcipue mineralium cognatio exiſtit, & quam late ab ipſa natura jacta ſunt ſolidiſſima chryſopœiæ fundamenta: adeoque judicabant nullam eſſe ſemitam præter eam, quam ipſi calcaſſent, quæ ad philoſophorum campos Elyſios duceret. Hi ſane (quod pace philoſophorum dici vellem) mihi videntur

tur esse non dissimiles idiotæ cuidam Romano, qui cum e Roma nunquam egredi, neque ad ipsam revertere nisi per viam Appiam soleret, alium esse aditum in Romam pugnacissime negabat. Verumenimvero si qui serio perpendant affluentiam naturæ, beneque secum reputent quam lata sit ignis philosophici ditio atque potestas; & in quot rebus innata sit agilis ea essentia, quæ vester mercurius appellatur, illis liquido constabit plurimas esse vias, quæ ad vestræ Dianæ sylvam tendunt; varias certe procedendi rationes, per quas sapientes ad chrysopœiam pervenerunt.

Mihi olim suspenso atque solicito animo quærenti, quatuor vias generales quasi digito monstrabant scripta Hermetica. Quarum Prima est *Cœlestis* ille processus, cum e solis ac lunæ radiis mercurialem quandam substantiam proliciant: Quam quidam aiunt optimam esse operis universi materiam; atque miram hanc naturam de cœlo detrahunt, vel physice, *per magnetes*;

Quatuor viæ generales ad tincturam physicam. Cœlestis 1.

magnetes; vel mechanice, per *vitra*; quæ concentrando radios ſolis, ipſos vertunt in *pulverem rubrum*; lunareſque radios in *liquorem lacteum* redigunt: ex quibus rite junctis, coctiſque, grande ſuum Elixyrium concinnant.

Alia via non immerito nuncupatur *Aerea*: quoniam ad metam phyſicam per ſubtiliſſimos ſpiritus ex animali natura deſumptos ducit; ſed non ſine periculo viatoris: Iſta etenim animalis eſſentia, quam magni æſtimant alchemiſtæ, calidiſſima eſt & ſubtiliſſima (ita ut à quibuſdam *lumen*, *aer* & *ignis* dicatur) & tanta pernicitate ſenſus operantium permeat, ut ipſos illico (niſi prudenter & caute res agatur) vincat & perimat. Quocirca reor me non abſurdum fore, ſi ſpiritus illos igneos & incendiarios appellarem *currum ſolis*. Quem ſi quis imperitus attentet ac regere geſtiat, verendum erit ne Phaetontis adinſtar male multetur, & *magnis excidat auſis*.

Aerea 2.

Tertia via non inepte vocatur *Ma-*

rina,

rina, quæ vegetantium (prout loquuntur Hermetici) mare tranat atque tranſmittit. Quod qui trajicere deſiderat, oportet ut prius alteram velut Argo navim, ſcilicet *aquam vitæ philoſophorum* (qua ipſi tanquam rate ad portum vehuntur) ſibi paret. Tanti autem artificii ratim extruere, opus Argi, ſummi artificis, vel Dædali cujuſdam foret. Quocirca niſi tu mihi tanquam alter eximius Naupegus adfueris, ac e qua materia, quaque machinatione fabricari ſolet aperte monſtres, equidem de hoc marino itinere nihil dehinc cogitabo, pedes ambulare contentus. *Marin* 3.

Sed hoc etiam me valde anxium atque ſolicitum habet, quod nec ad terreſtre iter ſim paratus; nec enim mihi adhuc (quod proverbio dicitur) *pedum viſa eſt via.* Nam quarta illa generalis via, quæ *Terrena* dici meruit, quia per regnum mineralium tranſit, non modo peranguſta eſt & anfractuoſa, pluribus compitis interſecta, plena foveis, & in- *Terrena* 4.

 tercluſa

tercluſa virgulis, obſitaque ſenticetis, ſed & quæ per medios montes denuo fodi atque ſecari debet: quod facile credo à nemine unquam fieri poſſe, niſi cui veſtrum *acetum* (ſolvens illud celeberrimum) præſto fuerit; quod penitius ſolvat *montis veſtri*, ſcilicet *auri* compagem, quam illud quo Annibal olim montem Alpinum diruebat.

nter ineras a au um præ llit.

Verum quam difficiles cunque ſint iſtæ viæ, certum eſt (niſi me fallit Hermetica diſciplina) magnum illud arcanum, philoſophorum nempe Lapidem, per illas omnes fieri poſſe. Sed quamvis ex aliis quoque metallis ac mineralibus apparari poſſit, aurum tamen in hoc opere efficiendo reliquis omnibus eſt præferendum: Utpote quod cæterorum eſſentiam in ſe contineat. Hoc liquet ex eo, quod quicquid in illis purum eſt, id omne redigi poteſt in auri naturam, imo in aurificam tincturam.

Quoad naturam vegetantium, licet aliæ multæ plantæ, ſpeciatim vero

trifolium

trifolium vestrum *aquaticum*, tincturam physicam de se promant; tamen id Hermetici præ cæteris eligere solent, quod optimum spiritum vini tribuat. Cui certe spiritui cunctorum vegetantium virtutes inesse ex eo constat, quod, cum ad summam suam perfectionem puritatemque per artem deducta sint, optimum spiritum vini per destillationem, non secus ac vites, edant atque proferant; nec quid alia ratione præstantius unquam præbeant. *Inter vegetantia, quod optimum spiritum vini præbet.*

Cunctis demum animalibus anteponendus est homo, ut qui non modo quicquid est mercurialis essentiæ vel in vegetantium vel mineralium natura, subtilius atque potentius in se, velut in pyxide concluſum, teneat; sed & omnium animalium quoque virtutem eximie subtiliatam atque emendatam possideat. Illi ergo nec inscite nec imprudenter egisse putandi sunt, qui hanc vim ex homine, vino, atque auro seorsim traxerunt; summe puram reddiderunt; ex arte *Inter animalia, homo.*

miſcuerunt; atque in unam tandem naturam redegerunt fixeruntque; nimirum ut perfectiſſimam atque altiſſimam inde tincturam facerent. Magnum hoc magiſterium ex tribus eſſentiis apparatum, celeberrimus ille Philoſophus, qui nomine aſcito fictoque vocatur Baſilius Valentinus, Τρισμεγιστὸν appellat: hujuſque triuni Lapidis vim affirmat ita aliorum omnium virtutem ſuperare, ut qui poſſeſſor ipſius non fuerit, eum corona chemica minime redimendum cenſeat.

Ex his tribus magnum magiſterium.

Præter haſce communes atque generales vias, aliæ exiſtunt particulares methodi vel ſemitæ (ex illis autem deductæ) quarum hanc unus, aliam alii calcaverunt. Sic ex marte ac venere: ex Jove atque Saturno: e vitriolo, Antimonio, Sulphure, Arſenico: porro etiam ex humano ſanguine: necnon aliis humoribus animalium: ſimiliter e chelidonio, ac nonnullis aliorum vegetantium ſuccis elici poſſunt tincturæ, quæ ita per artem Hermeticam ſubtiliari figique nonnunquam ſolent

Sunt etiam variæ particulares viæ.

ſolent, ut deteriora metalla penetrent, inficiant, ac in optima tranſmutent.

Cur Sal auri additur ad tincturam univerſalem perficiendam.

At cum horum omnium eſſentiis alchemiſtæ ſalem perfecti metalli (ſcilicet auri ad tincturam rubram: ad albam vero, argenti) miſcent, ut eas multo citius puras atque fixas reddant. Quippe ſicuti fuſores pulveribus ſuis quæ difficulter fluunt, res fuſas adjiciunt, ut eo facillius liquentur; ſic addita fixa natura Chemici rem ſuam figendam leviori negotio perficiunt. Quanquam putem iſtam adjectionem metalli perfecti præparati, non neceſſitatis ergo, ſed operis accelerandi, temporiſque lucrandi cauſa factam eſſe. Cum ad opus Elixyrii perficiendum longius alioqui ſpatium requireretur, quam vel opificis patientia vel ætas admitteret; ac forte majus artificium, quam ejus imperitia præſtaret.

Sed cum ea rerum omnium, mineralium præcipue, communis ſit natura ut iiſdem conſtent principiis, ſul-

phure ſcilicet atque mercurio; & ut artis auxilio deponant quicquid in ſe habent ſupervacui vel impuri: cumque res omnes per ignem ſapientum cito matureſcant, atque auream naturam induant; imo ſane (quod mirandum eſt) *tinctura multiplicabilem* atque *creſcentem* ſibi comparent: nihil obeſt profecto quo minus omnia tandem ſine ulla ope vulgaris auri vel argenti, ad Elixyrii perfectionem perduci queant: maxime vero mineralia, quorum natura propinquior ocius ad ſupremum ſuæ tincturæ gradum conſcendit. Imo & animalium atque vegetantium eſſentia, quamvis ſit à natura metallica remotior, non eſt tamen omnino aliena. Hoc affirmatur à Philoſophis etiam peritiſſimis: qui ſcite dicunt homini, prout cæteris quoque viventibus, ineſſe venas mercurii: qui ejuſmodi eſt, ut poſſit ab alchemiſtis ad conſimilem naturam fixitatemque metallicam adduci. Non quod argentum vivum vulgare ſanguini humano innatum eſſe credant,

Omnibus rebus in eſt mercurius.

ita

ita ut ex eo prolectari per quampiam distillationem soleat (nam si quid argenti vivi sic extractum fuerit aliquando ex sanguine, quod asseverant nonnulli, videtur id à venefica Venere potius, quam ab amica natura fuisse inditum) sed quod eum videant abundare subtilissimo sale, quem mercurium vocant; quemque ad tincturam atque fixitatem valde proclivem esse sciunt.

Philosophi ex vino sue rubro & albo parant tincturam physicam.

Adhæc, ut alios omnes succos de vegetantium familia desumptos jam præteream, vino inesse sulphuream, pinguem, atque viscosam quandam vim, hoc est, revera metallicam pro comperto habent veri Alchemistæ. Quam ut effectam dent, accipiunt vinum rubrum vel album, sed clarum, dulce & (à quo circumcelliones abhorrent) oleosum atque odoriferum; ejusque spiritus subtilissimos, ut par est, putrefaciunt, ac multiplici destillatione ab omni phlegmate suo (quod vocant) & fæce terrestri penitus exuunt; eosque tandem per subtile quoddam artificium

ficium in puram ac conſimilem naturam e ſulphure atque mercurio conflatam redigunt. Quam cum auro vulgari ſophico more præparato conjungunt & figunt; ejuſque tinctura mire dilatant atque adaugent, ita ut poſthac eam liberaliter egenis metallis impertire valeat. Hoc tamen aliqui, ut eo facilius præſtent, vini, ac mineralium quorundam (puta vitrioli) ſpiritus, qui naturæ metallicæ propinquiores ſunt, artificioſe miſcent ac uniunt; junctos putrefaciunt & deſtillant; Elementa ſeparant, depurant, atque denuo commiſcent coagulantque, ut exin artis & naturæ ſulphur exurgat; quocum & auro ſuo rem iſtam miram efficiunt, quod Elixyr vocatur.

Quomodo fit è quavis mercurio Philoſophorum.

In ſumma profecto (cum ſint ejuſdem quaſi ſtipitis omnia) nihil aliud efflagitari videtur, ut e quovis ligno, vel e re quavis fiat mercurius veſter, quam ut quicquam reddatur purum, ſubtile, tinctum, fixum atque cerifluum. Quod quamvis hiſce quinque verbis

verbis ita comprehenſum ſit, tam longi tamen eſt muneris, atque tam difficilis, ut neque ludo puerorum, nec opere mulierum, vel ingenio ſagaciſſimorum virorum abſolvi poſſit, niſi peritus aliquis artifex aut magiſter ſuas ſuppetias afferat.

Scriptor ſe comparat cum pſittaco.

En hic habes, excellentiſſime vir, animi mei ſententiam, qua potui breviter atque luculenter expreſſam. Sed me pudet hæc omnia non aliter enarraſſe, quam garrulus iſte Pſittacus olim Romæ in ædibus eminentiſſimi Cardinalis Aſcanii cuſtoditus; qui, præter alia multa, *Symbolum Apoſtolorum* recitabat clare & diſtincte quidem ſed inſcite. Ut merito concludam, vos me non citius habituros eſſe pro Philoſopho, quam Pſittacum iſtum pro Chriſtiano.

Spero tamen, ſi quæſtiones annexas ipſe benevola reſponſione digneris, me tandem aliquando in cœtum philoſophorum aſcriptum iri. Quocirca veſtram Dominationem iterum atque iterum rogo atque obſecro, ut mihi reſponſum

ſponſum des, non lingua philoſophica, quæ obſcura eſt, ſubdola atque fallax; ſed propria, hoc eſt, aperta ac candida: quippe certus ſum, niſi forſan alienam perſonam induas, (quod quidem, neſcio qua lege philoſophorum, facere nonnunquam ſoles) nihil ex pectore tuo, quod non ſit ingenuum atque generoſum depromi; nihil ex ore, quod non ſit perſpicuum atque ſincerum proferri poſſe.

Vereor autem ne longior hæc atque nimium producta Scriptura, non modo leges Epiſtolæ violaverit; ſed & patientiæ veſtræ terminos, utut difficiſſimos, longe tranſgreſſa fuerit. Porro quoque non immerito pertimeſcerem, ne philoſophorum invidiam, obſcuritatem atque vanum timorem perſtringendo, (quanquam id molliſſime factum ſit) tibi diſpliceam; niſi quod optime ſciam Dominationem veſtram (cui tum corporis habitum ad harmoniam compoſitum, tum ſuaviſſimos animi mores indulſit natura) non adeo prurienti ſenſu eſſe, ut leviſſimo

ſimo quopiam tactu, nedum palpo vexari ſoleas; multo minus adeo iniquum animum habere, ut id ſiniſtra manu acciperes, quod dextra porrectum eſt. Nam ſi quid habeant hæ literæ quod rationem, vel certe reprehenſionem magis, quam decet, acrem ſapiat, quæſo ut benigne concipias, id non infenſo animo Scriptum eſſe, ſed excogitato conſilio, nimirum ut ea, quæ objici meo rogato poſſent, illis, quibus fas eſt, argumentis amoverem; atque id efficerem, ne veſtra philoſophica ſeveritas atque amiciſſima diſpoſitio, quaſi manus inter ſe conferrent; atque de proxima Lapidis veſtri materia communicanda concertarent; adeoque meæ petitionis eventum felicem præverterent. Scio prorſus quatenus id lectione poſſit intelligi, qua vi ac quanta virtute polleat veſtra quinteſſentia; ſcio etiam quanta induſtria, quibus artibus, quali ardore, & quam magna quoque religione philoſophi eam celare contendant. Quocirca nihil prius agendum rebar, quam ut iſtis

iſtis argumentis obviam irem, quibus ipſe alioquin impediare, quo minus innatæ veſtræ benignitati morem geras; aut conceptæ erga me amicitiæ comiter indulgeas. At hoc interim mihi verendum erat, ne viderer peccaſſe in ſummam tuam intelligentiam, dum rationes exhibeo pro arcanis veſtris liberiori doctrina, vel potius ore communicandis; & contra finceram benevolentiam, dum fingo argumenta ad excitandum tuum amorem, quem eſſe verum atque inſignem erga me frequenter ac ſerio profeſſus es. Ob quem certe perpetuo deditum atque devinctum habes excellentiæ veſtræ cultorem ſinceriſſimum atque devotiſſimum ſervum.

Lond. Pridie Calend.
Auguſt: 1683.

QUÆ-

QUÆSTIONES
Propoſitæ
THEODORO MUNDANO.

HAbes hic, ampliſſime vir, Quæſtiones à me propoſitas, atque meas una commentationes: in quibus ſi quid forte videas joculare, quæſo ut id accipias tanquam ludicrum quoddam ſeriis idcirco admiſtum, ut hebetis & obtuſi ſcripti tædia quodammodo minuat. Alioqui ſcio quam tibi moleſtum foret; qui ſemper in rebus ſeriis, ſeveritatem; in jocoſis, leporem quæris. Adjunxi vero meas haſce cogitationes, ut ſcias an longe propene diſtem à veritate: quo prius cognito paucioribus indigeas ad me erudiendum. Hoc enim eſt, quod à te jam ſummopere peto, ut harum quæſtionum viſcera denudando, mihi prorſus intima veſtra ſecreta pandere non recuſes.

Quid

Quid eſt

MERCURIUS

Philoſophorum.

1. MErcurius certe vox vafra eſt atque veteratoria; per quam Philoſophi ſæpius oleum, frequenter aquam, mox aerem, nonnunquam ſalem & terram notant, rarius argentum vivum vulgare. Hic maris illic fœminæ vicem gerit mercurius; alibi meretur nomen Androgyni. Nunc vocatur ſerpens, vel bufo, qui in terra graditur; alio tempore dicitur avis, qui *volitat per aera pennis.* Iſtamque avem multi niveam columbam eſſe aiunt; alii vero corvum nigro nigriorem; nonnulli eam pavonem nuncupant, vel anſerem, vel phaſianum; plures appellant aquilam: eamque cæteris avibus multo frequentiorem eſſe con-

contendunt. Cum tamen eam maxima pars hominum ſentiant unico phœnice rariorem eſſe; & niſi ad Comicam iſtam Urbem, quam Νεφελοκοκκυγίαν vocant, nullibi reperiendam. Mirum quidem ſi non auceps, quotus eſt quiſque philoſophicus, hic hæreat anxius atque ſuſpenſus, & quid inſequatur, quidque venetur revera neſcius; inſequitur attamen ad eam temeritatem per ipſos alchemiſtas adactus. Qui cum hanc volucrem miris laudibus extollant, eamque omnium maxime communem eſſe vehementer aſſeverent; multos ad eam perquirendam conſectandamque provocarunt. Quod ab omnibus fere tam vano conatu, ac tam *malis* (ut aiunt) *avibus* obitum eſt, ut poſt longum aucupium vel nihil omnino, vel certe milvum pro aquila; & pro columba, graculum vel ululam reportaverint.

Fingunt poetæ mercurium ſuum fuiſſe latronem verſutiſſimum; eumque aliquando, cum equum optimi generis & inſignis notæ furatus eſſet, aſinum

aſinum pro eo reſtituiſſe, atque præſtigiis ſuis id effeciſſe, ut fraus à poſſeſſore non ſentiretur. Porro cum ab alio viro pulchram atque tenellæ ætatis ſponſam rapuiſſet, ejus vice mucoſam atque deformem anum ſubſtituiſſe. Non à vero abludunt hæ commentitiæ fabulæ. Quot enim homines apud omnes fere nationes extiterunt, quos in ætate florenti mercurii veſtri conſequendi deſiderium pellexit, & quaſi furto ſeduxit, eoſque ab argilla, carbonibus, aſſiduiſque laboribus inquinatos ad ſenectutem uſque detinuit? Quotus eſt quem à patria, à parentibus, atque à ſeipſo diripuit idem ſtudium; eumque tandem, licet antea vir alacri animo, acutoque ingenio fuerit, mœſtum, ſine ſenſu, ſine ſapore, tardum, ſtipitem, ac plane aſinum reddidit? Eouſque tamen abſtruſæ neſcio cujus ſcientiæ opinione apud ſuos elatum, ut magnus chemiſta audiret?

Chemia ſane, prout traditur à Philoſophis, eſt inſtar ſpeculi cujuſdam,

ita

ita variis mercurii nominibus atque proprietatibus adumbrati, & (ut ita dicam) pone obducti, ut in eo ſuum quiſque vultum, vanas ſcilicet, ac ineptas conceptionum ſuarum ſpecies & imagines intueri ſe credant. Unde fit, ut Philoſophorum mercurius plures in mundo fraudes atque præſtigias; majora furta atque inaniora inſomnia paſſim concitaverit, quam Poetarum ille patraſſe fingitur. Plus certe veſter alatus juvenis influit in aures hominum, eorumque animos blanda ſpe auri, quocunque libuit, multo fortius quam fictus ille Poetarum ſua catena aurea trahere ſolet.

Nec mirum profecto, quia non modo quod Philoſophi tam ſolicite quæruntà veſtro mercurio, per ſophiæ labores obtinendum; ſed & quicquid aucupantur curioſi, quicquid avari cupiunt, aut prenſant ambitioſi ab eo impetrandum ſit; cujus certe vis eſt ita per univerſum diffuſa, ut nihil omnino ſit in rerum natura, quod non ipſi virtutem ſuam referat. At

in intimis uniuſcujuſque rei viſceribus ita deliteſcit; & ſe (verſipellis ut eſt, & verſicolor) ita immutat, ut perpauci ſint hactenus, qui ipſum inveſtigare, vel internoſcere ſaltem poſſunt.

Scio equidem (ſi id ſciri dicatur, quod concentus conſenſuſque Philoſophorum mihi quodammodo notum fecit) mercurium veſtrum eſſe *humiditatem* quandam *aqueam* atque *unctuoſam*, quæ ſtillat e monte veſtro, ſicut oleum e ſaxis, quod Petroleum dicitur. Scio eundem eſſe *ſpiritum igneum*, qui tum *albam* in ſe, tum *rubram tincturam* geſtat. Nec me latet ipſum eſſe *ſalem* quendam e terra veſtra ſublimandum. Sed ut clarius intelligam quid ipſius intima natura fuerit; e quo corpore proxime atque præcipue proliciendus ſit, & quo igne quove regimine ad ſummum gradum perfectionis ſuæ ſublevari ſoleat, veſtra explicatio mihi vehementer eſt exoranda. Quod ſi candidum mihi reſponſum mittas, te ſane multo verius quam Poetarum

Poetarum mercurium pro Deorum nuncio atque interprete suspiciam; tibique linguam (prout olim mercurio solebant) piam gratamque litabo.

Quid est materia Lapidis physici?

2. Facile credo materiam vestri Lapidis, etiamsi dicatur cœlestis essentia, atque sit revera lumen & purus ignis, per universa terræ quasi rudera dispersam esse, atque inter ipsa latere. Adeo ut, quod perabsurdum erat in Histrione Olympico, qui, cum exclamasset o cœlum! depressa manu terram indigitabat; à Philosopho quidem satis apte congruenterque factum esset; quoniam ne particula quidem terræ existit, quam non aliquæ scintillæ cœlestes incolant. Nec ægre assentior illis Hermeticis, qui statuunt unamquamque rem, quæ ex elementis constat, imo elementa omnia, lunarem solaremque naturam in se habere; puram nempe, lucidam atque

mercurialem quandam naturam; quæ, ſi à compedibus iſtius corporis, in quo vincta detinetur, unquam liberata fuerit, atque opera Philoſophi tanquam manumiſſa, prodit illico cœleſtem atque igneum ſuum vigorem; & quam habilis ſit ad tincturam veſtram conficiendam paucis menſibus oſtendit. Sed quia mercurialis iſta natura quæ communis eſt rebus omnibus, ab opere philoſophico valde remota eſt, & in his ſatis copioſa, in aliis vero rebus perpauca exiſtit; ſciat Dominatio veſtra, materiam, quam quæro, eſſe eam quam Philoſophi deligunt, ut ex ea Lapidem ſuum concinnent. Hanc ergo, de qua tam altum apud ipſos eſt ſilentium, ſi veſtra excellentia mihi luculentiorem reddat; & in qua re, quaque parte iſtius rei plene cumulateque reperiatur, oſtendat, aram æternæ gratitudinis tibi tanquam Deo *Aia loquenti* conſecrabo.

Quid

Quid eſt ignis ſecretus Philoſophorum.

3. Quanquam non raro philoſophi ſecretum ſuum ignem *Balneum Mariæ*, *ignem Lampadis*, *fimum Equinum*, atque *calcem vivam* appellant; aliiſque nominibus, tam quæ humidam, quam quæ ſiccam materiam notant, eum indigitare ſolent. Conſtat attamen eos *igneam* quandam *aquam* duntaxat intellexiſſe; quam nonnulli vocant *ignem-aquam*, qui radios mittit & rivos; hos ut urat & calcinet; illos, ut irriget ac ſolvat: quandoquidem eo ipſo liquore Philoſophi terram ſuam in calcem niveam redigunt; atque omnia metalla ſua funditus reſolvunt. Quocirca cum ſapientes ignem hunc omnium rerum, imo elementorum omnium puriſſimam partem eſſe; atque ex omnibus eliciendun pronuntient; dubium erit, an ex illis velut e ſilicibus excutiatur; an hauriatur tanquam e puteis. Quomodocunque ſe res habeat, certiſſimum eſt nihil eo difficilius acquiſitu

fore; cum fere nihil aliud egerint Philoſophi, vel libris ſuis, quos tam vafre compoſuerunt; vel ſermonibus, quos tam ſubtiliter atque verſute contexerunt, quam ut hunc ignem celarent: ſine quo nihil unquam quod eximium atque magnum eſt in chemia præſtari poſſit. Quocirca ne ſpes mea frigeat, omniſque induſtria, (quam tute ſoles accendere, & plenis quaſi buccis ſufflare) penitus obrigeat, obſecro te, vir Excellentiſſime, mihi ut porrigas hunc ignem; vel ut clare doceas de quo foco petendus ſit. Hoc ſi mihi gratum facere digneris, omnibus meis facultatibus enitar aliquid hermetica ſapientia dignum peragere; atque etiam tibi, tanquam *Lari* meo maledicorum *linguas* (qui ritus erat apud Romanos) tanquam tot *latrantes canes* immolare.

Quid eſt aurum Philoſophorum.

4. Aurum quidem ſapientes hermetici frequenter memorant, atque decan-

decantant, magna de eo prædicantes; quo nomine ſæpius aurum arte factum, (quod vim atque proprietatem à naturali auro longe diverſam habet) nonnunquam etiam aurum vulgare, ſed magno artificio paratum, & (ut loquuntur) animatum deſignant. Aurum vero, quod Philoſophis eſt in maximo pretio, & quod in ſua arcanorum arca cuſtodiunt, non eſt vulgare illud, quod fœneratores pro uſura cum anatociſmo ſuppeditare ſolent; ſed eſt vilius ac communius aliquod metallum, quod Irus ac Codrus æque ac Crœſus olim poſſedit.

Habent enim Philoſophi ſua ſecreta metalla, quæ longe abſunt à vulgaribus, iiſque præferenda ſunt. Nam ut cætera metalla, ſic & aurum ſuum tradunt eſſe vivum, apertum, viride, in quo ſpiritus tingens atque creſcens ineſt; idque revera eſſe naturam quandam liquidam, igneam & aeream, fœtidam atque odoram, quam, quoniam conſtat ex mercurio & ſulphure, *metallicam*

tallicam vocant; imo etiam *metallum.*

Magni ſane intereſſet indigentis atque minuti Philoſophi talis auri fodinam atque venas ipſius uberrimas invenire. Libenter equidem vellem metallum illud de facie ſaltem noſcere, multo potius ſcire, in quo monte ſatis abundanter effodi poſſit. Hoc autem mihi fruſtra ſperandum cenſeo, niſi tu faveas deſiderio meo, atque veſtram commentationem mittas, quæ melius, quam virga (prout vocatur) Divinatoria, locupletem iſtam mineram prodat.

Quid ſunt Montes Philoſophorum.

5. Philoſophi, qui theſauros ſuos & ſua ſecreta metalla magnopere venditant, ineptiſſimi ſane glorioſiſſimique viderentur eſſe oſtentatores, niſi montem quoque metallis iſtis producendis aptum poſſediſſent: talem vero ſe habere libere declarant; eumque montem aiunt ex una parte *veneris*, ex altera

tera *mercurii* nomine celebrem eſſe. Ut fas ſit credere Philoſophorum montem pariter ac Poetarum Parnaſſum, bicipitem eſſe. Spero tamen longe ditiorem, ſcilicet amplis argenti aurique venis refertum. Ut poſſint philoſophi majores ex eo divitias eruere, quam ex Parnaſſo ſuo Poetæ.

Per hunc *montem* (ſi quid recte concipio) nihil aliud intelligebant præter iſtam materiam ex qua duo iſta *Sulphura*, *album* ſcilicet ac *rubrum* (quæ metallorum ſuorum quaſi minera ſunt) effodere ſolent. Vel quicquid eſt ubique terrarum, quod materiam Lapidis phyſici in viſceribus ſuis tanquam in fodina continet, id montem ſuum vocant, & ſuo jure quodammodo vendicant.

Faxit excellentia veſtra ut (quod feliciter vertat reipublicæ, Philoſophis, atque ipſi chemiæ) montes veſtri parturiant, & aliquando pariant non ridiculum murem, ſed cœli ac terræ filium, Lapidem Philoſophorum.

Quid

Quid eſt mare Philoſophorum?

6. Ut de magno iſto monte, qui jure hæreditario ipſis obvenit, multum gloriantur, ita etiam de mare ſuo Philoſophi magna prædicant. Illud enim vaſtum eſſe affirmant, & (quod mirum eſt dictu) per montem univerſum labi, atque ad ipſius profundum uſque penetrare. Non alio tamen nomine magis decantandum eſſe, quam quod *piſciculum* quendam *præpinguem*, qui nec ſquamas habet, nec oſſa, neque teſtam, producat. Ex hoc piſciculo citrinum quoddam collyrium fieri tradunt, quo ſi delineantur oculi noſtri, Lynceo perſpicatiores nos futuros eſſe, atque omnia ſecreta Philoſophorum clare perſpecturos. Ex eodem quoque piſciculo proliciunt ſuam aquam vitæ, quæ eſt celeberrimum illud menſtruum, quo ſapientes omnia penitiſſime reſolvunt, atque in originem ſuam reducunt; id quod abſque omni lucta placide ac tranquille peragunt;

contra

contra quam deſtillatores noſtri communes, & opinoſi chemiſtæ ſolent; qui rerum compagem per quendam acrem liquorem frangunt & comminuunt quidem, ſed non revera ſolvunt; majores interim fluctus in ſuo *ſimpulo* concitantes, quam Philoſophi in ſuo *mari mediterraneo*. Facile, ſpero, mihi concedas illud θαλάττιον, cum per mare veſtrum nihil aliud intelligi videatur, quam radicalis iſta humiditas, quæ intrinſeca eſt ſali ſive terræ veſtræ, cujus meditullium occupat. Nec ego piſciculi nomine quid aliud concipiendum eſſe reor, quam veſtrum tingens ſulphur, quod, cum nondum ſit fixum, dicitur in iſta humiditate ſalina natare, ſicut in mari piſcis. Libenter equidem venarer hunc piſciculum; & in eo capiendo pertinacius inſiſterem, ſi modo præſto eſſet veſtrum *rete mirabile* vel *hamus aureus*, quo facillime prendi ſolet. Quod ſi non contingat, multo conſultius à me factum erit, ſi ab iſto piſcatu prorſus abſtineam, metuens ne quando *cum piſcatore*

catore (quod proverbio dicitur) *ictus ſapiam.*

Te vero tanquam *Angelum aquarum* imploro, ut haſce mihi aquas agites & excutias; ut ad ingentem iſtum pruritum, quo mens mea laborat, ingreſſu meo nanciſcar citum atque jucundum remedium; nempe hominum atque metallorum medicinam.

Quid eſt Aqua vitæ Philoſophorum?

7. Scio veſtram Aquam vitæ per quam ſolam auri compagem radicitus & perfecte ſolvere, atque in originem ſuam reducere ſoletis, non modo *aquam mercurialem*, *aquam vitrioli*, *aquam Saturni*, *menſtruum vegetabile*, atque *acetum acerrimum* dici, ſed & *vinum* atque *ſpiritum vini* frequenter à vobis appellari. Quale vinum vel acetum fuiſſe illud arbitror in quo olim Margaritas ſuas Cleopatra reſolvit, & liquefactas reſorbuit; atque ita *in cœna una centies ſeſtertium* (id eſt ducenta quinquaginta millia aureorum) *ſpectante Antonio ſola cœnavit.* Non

Non me latet ſubtiliſſimam partem vaporum atque halituum, qui à terræ profundo ſurgunt, & mineralibus atque metallis ſuum ortum præbent, à vite purius & copioſius attrahi, quam ab aliis vegetantibus. Porro lubens eo in eorum ſententiam, qui docent vires atque virtutes omnium plantarum ineſſe viti, quia ſuccus aliarum omnium plantarum ad ſummum gradum perfectionis ſuæ per putrefactiones, deſtillationes, ſeparationes, atque depurationes adductus, ſpiritum vini optimum, nihilque majus aut eximius, exhibet. Nihilominus quia ſubtiliſſimus ſpiritus vini à vite (licet is totus accendi poſſit, & flammis ſuis abſumi) ne quinquageſimam partem, quæ non ſit aqua inſipida (prout compertum eſt) in ſe continet, ſtatuendum eſt ſpiritum vini, ſive aquam vitæ vulgarem minime ſatis habilem fore ad ullius metalli, multo minus auri fabricam diruendam: & cum *veſtra aqua vitæ* multo propinquior & cognatior ſit terræ ac ſali, auroque veſtro,

veſtro, quam ſpiritus vini communis eſt (utpote quæ cum metallis ipſis ſolutis concreſcit ac permanet) quærendum eſſe talem *ſpiritum vini*, qui ſit *igneæ atque ſimilaris naturæ*, ſic ut nihil inſulſi phlegmatis (ut vocant) à ſeipſo depromi unquam patiatur; nec relinquat quidpiam in fundo vaſis, in quo diſtillatus ſit. Huic vino non opus eſt hedera. Nec *philoſophici* noſtri *vinarii*, quamvis illi magnifice vinum ſuum præ cæteris omnibus extollant, ullum adhuc Inſigne ſuſpenderunt, quo illud ſciri potuerit adirique.

Hoc igitur ut indices mihi vehementer te rogo; quicquid enim reſponſi dabis tanquam ex oraculo Apollinis Pythii editum mihi putabo: nihil poteſt eſſe verius: id tamen obnixe peto, ut ſit oraculo clarius.

Quid eſt Diana Philoſophorum.

8. Clamant omnes *argyropœi* atque *aurifices* (hoc eſt *alchemiſtæ*) magnam eſſe *Dianam philoſophorum*. Ex cujus cultu

cultu magnum ipſis accrevit lucrum. Nec Philoſophi ſane minus glorioſe, quam Poetæ, loquuntur de pulchritudine ſuæ Dianæ, necnon de ipſius ſylva, columbis, ac de perenni fonte in quo ſe lavare ſolet. De quibus ita convenit inter ipſos, ut merito quiſpiam dubitet, an Poetæ Philoſophentur; an Philoſophi nectant fabulas. Equidem exiſtimo quicquid ab his vel illis fictum videtur, aliquid alti ſapere. Ideoque ſoleo Philoſophorum parabolas & allegorias, pariter ac Poetarum fabulas, aſſimilare ſtatuis iſtis antiquis, quas *Silenos* vocabant, quæ cum clauſæ fuerint monſtroſas atque ridiculas neſcio quas ſpecies præ ſe ferebant; apertæ vero (nam ſic fabrefactæ erant, ut facile deduci: duci atque explicari poſſent) illuſtres atque divinas imagines, quæ intus erant, intuentibus exhibebant. Neque dubito quin fons iſte, ea ſylva, eæque columbæ, quæ ad Dianam referri ſolent, ſi, quod re notant, bene ſciretur, tum veram Lapidis veſtri materiam, tum phyſicum

ejus

ejus apparatum clarius indigitarent. Nam, ſi recte conjicio, *Diana veſtra* nihil aliud eſt, quam *ſulphur* illud album, ſive *terra foliata*, quæ à Philoſophis *chemica Luna* dicitur.

Quod ſi benignitati tuæ placuerit hæc omnia magis perſpicua reddere; & Lunam veſtram affuſo lumine ſic illuſtrare, ut ejus orbis mihi plena compareat. Eris mihi magnus Apollo.

An Lapis ſive Quinteſſentia Philoſophorum per humanam diſquiſitionem ſciri atque parari poſſit?

9. Quamvis Hermetici Lapidem ſuum *Dei donum* vocent, & Hagiographi doceant id omne quod perfectum eſt à Deo profluere, (quod certe veriſſimum eſt) nihil attamen impedit quo minus alii pariter affirment, eum abſq; miraculo, ac ſine ullo præceptore (quicquid in contrarium ferunt multi Scriptores alchemici) per homines ſedulos atque ſagaces inveſtigari poſſe; qua-

tenus ejus principia ſint à natura; & quæ ad eum ducunt, humanæ rationi in rebus hiſce phyſicis exercitatæ, ſubjecta ſe dedant. Adeo ut illi, qui naturam rei bene contemplati ſunt, facile concipiant quibus viis iſte lapis indagari poſſit; eumque forſan ad hunc modum à veteribus inventum fuiſſe credant.

Primævi ſapientes cum viderent ſolem, qui luce ſua luſtrat ac complet omnia, per radios ſuos ex hoc terraqueo globo multos anhelitus atque vapores nullo puncto temporis intermiſſo concitare; eoſque vapores in aera ſublatos variis hac illac motibus agitari, donec cum effluviis aſtrorum, quibus occurrunt, paſſim concreſcerent, atque tantum ponderis acquirerent, quantum ab aere, bajulo ſuo, diutius ſuſtentari non poterat, indeque rurſus ad terram cum rore ac pluvia decidere. Porro cum mentis oculis cernerent hanc materiam à cœlo delapſam non omnino quieſcere in terra, nec ibidem manere; ſed ab eodem motore

tore dies atque noctes cieri, ſubtilius attenuari, atque iterum in aeris regionem pelli; porro etiam cum cœleſti ſpiritu denuo coire, & quaſi prægnantem reddi; atque adeo graviorem factam mox ad terram relabi. Deinde quia clare ſatis intelligebant, eandem materiam quæ in ſublime ſæpius erecta fuit, partem tenuiorem eſſe terraqueæ ſubſtantiæ à craſſiori ſegregatam; eamque novis uſque particulis cœleſtibus unitam continuo ſubtiliorem purioremque fieri. Cumque obſervarent omnes res, quo puriores fuerint, eo magis ad amplexum mutuum diſpoſitas eſſe, proindeque puram iſtam materiam, craſſæ jam fæculentæque terræ rurſus adjungi minus aptam, ad eas vero particulas, quæ mundæ, ſubtiles atque ſui ſimiles erant, intimius annecti affigique valde propenſam eſſe.

Recte concludebant aliquam hujuſce materiæ cœlificatæ (ſi liceat ita loqui) portionem, poſt quemlibet aſcenſum atque deſcenſum, à ſubtiliori quadam

quadam terra detentam, & cum ipſa concretam fuiſſe, atque ex iſto coitu prognatam fuiſſe puram, viſcidam atque unctuoſam iſtam naturam, quam mercurium vocabant. Conſentiebant utique tenuiorem iſtius mercurii, ſummeque fugacem partem verſus ſuperficiem terræ per calorem infernum mitti, ut ejus influxu cuncta vegetantium ſemina (nam ab initio creata ſunt vegetantium ſemina) creſcerent ac vegetarent; partem vero craſſiorem denſioremque, ſubter ad terram quandam ſubtilem morari ac ſubſiſtere; ut eo mineralia atque metalla conflaret: iſta autem metalla pro puritate mercurii ac terræ, ex quibus conſtabant, magis aut minus pura fuiſſe.

Quanquam vero natura quotidie ſubtiliorem quandam materiam ab hoc, quem calcamus, globo vaporis inſtar exigere, in altum efferre, atque ei per mixtionem lucis & ignis cœleſtis, vim atque virtutem cœli tribuere, eamque ita nobiliorem factam rur-

ſus in terram fundere ſoleret; & ex ea rem quandam mineralibus atque metallis efficiendam, necnon arboribus & plantis vivificandis aptam producere valeret; non potuit attamen hanc mercurialem ſubſtantiam tam puram reddere, ut ex ea quinteſſentiam vegetabilem, vel minerale quidpiam, quod eſſet auro nobilius, generaret; quia certum eſt ſummam perfectionem pendere à puritate ſumma; ad quam quidem natura ſuopte molimine nunquam pertingit. Quippe quia purum ab impuro ſeparare niſi per unicam viam nequit, partes nempe tenuiores à craſſioribus elevando, eaſque admiſcendo cœleſti igni; ſed cum vas idoneum in quod reponeret iſtam illuſtratam materiam non haberet, cogebatur eam ad terram rurſus demittere, & cum ipſa fæce, quam non multo ante reliquerat, iterum confundere. Ita ut videatur natura *ſuem lotam* (prout eſt in proverbio) *ad volutabrum luti detrudere*; & multum operis ſui quotidiani fruſtra peragere.

Eatenus

Eatenus autem proficit natura quatenus expirationes haſce terraqueas attollendo in aerem (in quo velut in Templo cœleſtis influentiæ terram in matrimonium ducunt) atque eas ibidem cum luce ac igne miſcendo, puram quandam ſubſtantiam creat, quæ quanquam mox ad terram depreſſa, & quodammodo merſa fuerit, longe tamen purior à ſublimatione ſua redit ac manet; quoniam ob cœleſtem eam indolem, quam induit in aere, vix niſi cum puriori terra (ſimili ſimilem amante, ac parili ad parilem ſe applicante) coeat & concreſcat; fieri tamen haud poteſt quin aliquam à fœda ſocietate ſua labem contrahat; hinc neceſſe eſt ut natura tardo ſemper gradu procedat, & non niſi ſenſim ac pedetentim res ſuas minerales agat: tandem vero peragit, quatenus per aſcenſus aſpirationum terræ, atque earundem deſcenſus iteratos, primo *mercurium* facit, poſt ex eo per diuturnam coctionem fabricatur *aurum*. Quod licet omnium metallorum ſit puriſſimum, (& cui ſummam quaſi manum

impoſuit natura) vix attamen puræ putæ ſubſtantiæ privilegium (quod non admittit ullam mutationem vel interitum) ſibi vendicat.

Hæc, inquam, priſci philoſophi cum perpendiſſent & clare vidiſſent, quid egerat natura, quantum proceſſerat, & ubi pedem ſuum fixerat, nihil ultra moliens; cumque defectus iſtius rationem bene percepiſſent, habita omnium ratione, firmiter, ut opinor, credebant mentem humanam, quæ eſt divinæ auræ particula, naturam deſiſtentem promovere, deficientem juvare, atque imperfectam perficere poſſe; eamque ad majorem tum puritatis tum perfectionis gradum perducere. Quod quidem ita ſe habere facto periculo comperiebant. Rem autem primitus aggrediebantur per diſtillationem, quam protinus excogitabant, ut per eam (naturam ipſam, qua potuerant, imitantes) variis accommodatis inſtrumentis tenuiorem partem corporis à craſſa, à gravi leviorem, atque à fæculenta nitidiorem ſejungerent; eamque

que ſub ſpeciem fumi in alembicum velut in cœlum efferrent; ubi denſatus vapor in aquam liqueſceret. Hanc vero diſtillatam aquam denuo fundebant ad rem in fundo relictam (quam cohobationem vocabant) ut eam prorſus ad exemplum naturæ, nova deſtillatione magis ſubtilem redderent, inſuper & adaugerent.

Verumenimvero cum ſolutionem neceſſariam eſſe perfectæ deſtillationi perciperent, volebant hac etiam ex parte naturam ſequi, ſed quoad modum ſolvendi nequibant: quoniam natura per pluvias ac rores, atque per radios ſolares igneam & ſubtilem vim cœli conjunctam cum corporibus à terra ſublatis in terram ſpargebat, ut ipſam eo melius aperiret, ſolveret, atque ſublimationi magis aptam redderet. At philoſophi vel rem ſuam præparatam aeri exponebant, (quæ prior ac univerſalior erat via ſolvendi) ut quaſi machina quadam magnetica, lucem & ignem atque ſtellares influentias à cœlo detraherent, quæ mira ſubtilitate

tilitate ſua materiam penetrarent, in minutias redigerent, purumque ab impuro ſemoverent. Vel materiam quandam e mineralium, vegetantium atque animalium regno delectam atque iamiam cœleſti natura prægnantem digerebant atq; putrefaciebant, ut eam ſeparationi phyſicæ magis aptam redderent. Idcirco namque putrefactionibus uſi ſunt, ut opera ſolutionis eo melius fungi poſſent: quia putrefactio rerum compagem frangit; elementa dividit; atque ita attenuat omnia, ut corpus illud, quodcunque fuerit, cui ſic tractari contigit, magna ſui parte liberæ deſtillationi ſubjectum ſit. Qua ſine purum ab impuro ſejungi nullo modo potuit. Utcunque tamen eo quod manifeſtum erat res omnes optima deſtillatione ſeparatas ab impuro corpore, non ita puras eſſe, quin debeant adhuc nitidiores fieri, priuſquam ad ſummum virtutis ſuæ faſtigium perveniant, recte ſentiebant priſci phyſicas ſuas digeſtiones putrefactioneſq; ſæpius eſſe repetendas, ut per eas plena

na rerum ſolutio fiat; indeque perfecta deſtillatio.

Sed quamvis opere ſolutionis optime functi eſſent, *aquam* ſibi adhuc *hærere* percipiebant, quia conſtabat partes haſce tanta arte deſtillatas atque diviſas, quanquam puræ fuerint, nihil unquam magni præſtituras eſſe, quamdiu ſic diviſæ manerent; ipſas etiam per diviſionem ſuam ſic diſpoſitas eſſe ac velut alienatas, ut redire iterum in gratiam, rurſumque ſociari nullo modo poſſent, niſi communis aliqua natura inter ipſas intercederet, & tanquam blanda conciliatrix ac ſui læna coitionem faceret. Quocirca bene conſideratis omnibus, & facta periclitatione deprehendebant in ipſis fæcibus à quibus iſtos puros liquores abſtraxerant, ineſſe quandam ſubſtantiam, quam reliquarum omnium copulam, atque omnis ſolidæ concretionis eſſe fundamentum ſuſpiciebant. Hanc *terram albam* ſive *ſalem* vocabant, quem tamen uſu atque experientia comperiebant ad opus ſuum prorſus inutilem eſſe,

eſſe, donec is ipſe quoque purus ac mundus fieret. Hunc igitur ſalem omnibus ſuis fæcibus exuere pro virili ſua nitebantur; quod cum effectum dare per ſolutionem vellent corpore nondum combuſto, fruſtra laborabant ob unctuoſam quandam fæcem, cui ſal iſte firmiter adhærebat. Igne igitur in auxilium vocato *calcinationem* inducebant, quæ quicquid erat olei combuſtibilis abſumeret; adeoque ſalem penitus in aqua ſolubilem redderet & ab inutili terra ſeparabilem. Salem ita crematum in aqua pura ſolvebant, colabant, deſiccabant, idque ſæpius iterabant, uſque dum viderent *ſalem nitidiſſimum.* Huic ita purgato ſali reliqua elementa pura, debita conjunctionis obſervata ratione, permiſcebant; mixta per ſolutionem atque ſublimationem ultra purgabant; ac leni coctione continuaque tandem figebant. Opus ſane paucis indicatum, ſed quod artem magnam atque longum tempus poſcit & efflagitat.

Quanquam vero ſapientes in hoc opere obeundo naturam ſequi per omnia-

nia non potuerunt; eam tamen longe ſuperabant; utpote qui paucis menſibus id efficiebant, quod ipſa natura per ſe multos annos eniti ſolet. Nam quia non habuit niſi unicam, eamque lentam, viam procedendi, munia ſua mineralia tarde complebat. Ars autem per multa atque percommoda ſeparationis inſtrumenta puritatem cito conſequitur, atque celeberrime per varios gradus caloris fixitatem conſummat.

Ita ut veterum Philoſophia videatur de natura triumphum duxiſſe, ſive ipſius operis celeritatem ſive perfectionem ſpectemus. Quippe quia per exquiſitas ſuas bene delectæ materiæ purgationes; per ſummam ipſius tenuitatem fixitatemque parabant rem multo nobiliorem auro, quæ non tantum mercurium atque viliora metalla in aurum verteret, ſed & alios actus admirandos ederet. Nam cum eo pervenerat ſagax atque ſubtilis ratio, non male concipiebat ſe poſſe ulterius progredi, ſi modo pulvis iſte chryſopœius denuo ſolveretur, atque majorem

rem inde ſubtilitatem ſibi conquireret: Eventus non fallebat expectationem, re per veram ſolutionem tentata, Per quam vires atque tincturam pulveris iſtius cito ac mirabiliter adaugeri cernebant; imo in *olei naturam* redigi. Quod quidem *oleum* porro per iteratas ſolutiones eo ſubtilitatis evexerunt, ut non in minerabilibus ſolummodo, ſed & in vegetantibus ac animalibus etiam, imo *in ipſo aere mirificas ſuas* vires exeruerit.

Hactenus certe vidimus (aut opinamur ſaltem nos vidiſſe) veſtigia, quibus inſiſtebant olim Philoſophi, dum naturam in Lapide ſuo parando proſequebantur; reliquum eſt ut, re bene penſitata, quæramus an veſtra ſecreta materia, ex qua conficitur iſte Lapis, ea ipſa duce pariter inveſtigari poſſit. Non eſt ut dubitemus, quin ex mercurio, quem veſtrum dicitis, quemque nuper ab ultimo ſuo initio repetebam, grande illud Elyxirium fiat. Verumenimvero niſi mercurius iſte, qui per omnia diſperſus eſt, in aliquibus

quibus rebus ſat copioſus reperiretur ac velut accumulatus, fruſtra Philoſophiæ ſtudioſi tum ob difficultatem rei, tum ob vitæ brevitatem ſe perventuros unquam ad finem operis ſui ſperaſſent. Quocirca Philoſophi conſulto atque prudenter in manus ſumebant talem materiam quæ luce ac igne mercuriali plena ac veluti prægnans fuit. Qualem, ut reor, ſedulo atque ſagaci contemplatori quotidie ob oculos exhibet liberalis ſui natura.

Sed qui huic Philoſophiæ ſe dedunt plerunque nimis ſubtiles exiſtunt; & tam de ipſa materia Lapidis quam de ipſius apparatu, miras neſcio quas ac vanas ſibi commentationes nectunt. Qui ſi pinguiori (quod aiunt) minerva rem reputarent, ac opera naturæ quotidiana ſimplicius ac diligentius adverterent, clare ſcirent naturam id in dies ſingulos agere, ut hunc late diffuſum mercurium cogat & coacervet; atque ita quid *unctuoſum* producat. Cum ea ſit indoles iſtius mercurii, ut quo magis eſſentiales ipſius partes in

re

re quavis abundant; & quo propius abſunt à ſeipſis, eo vicinius accedant ad naturam *olei*. Certe quidem ſol generalis iſte actor rerum univerſarum nihil aliud inſtituere per radios ſuos circumquaque miſſos videtur, quam ut id, quod in omnibus Elementis eſt puriſſimum, vertat in pinguedinem quandam, rerum omnium radicalem humorem; & omnium mirabilium, tam quæ ab arte, quam quæ à natura fiunt, materiam.

Quod ſi quis levi pede percurrat tria iſta (quæ vocantur) animantium, vegetantium, atque mineralium regna, veritatem rei ſpeciatim cernet; & liquido ſciet quot modis, quibuſque rationibus natura mercurium veſtrum mutat, verſat, agitat, attenuat, incraſſat, coarctat atque dilatat, ut igneas ac inflammabiles ejus partes augeat, colligat, & in unum locum compellat; eumque demum noſtris oculis exponat. Cœleſtem iſtum mercurium (cui omnia, quæ ſub luna exiſtunt, ſuam pinguedinem ſuamque opimam fertili-

fertilitatem referunt) præterlabi jam ſinamus; imo & graviorem mercurii ſubterranei partem, quam natura in terræ profundo dies atque noctes ad incudem veluti tundit, ut ipſam magis denſam atque viſcoſam reddat (licet ea metallis efficiendis deſtinata fuerit, atque Vulcano philoſophico penitus ſit futura) miſſam faciamus; ejus autem tenuiorem levioremque portionem, quam vaporis ad inſtar verſus ſuperficiem terræ propellit inteſtinus calor, attenta cogitatione ſequamur; atque animis noſtris obſervemus quomodo natura perfectioni ſtudens mercurialem iſtum vaporem tractat, diſpenſat atque diſponit; quaſque ſeparationes in vegetantium radicibus, quas in truncis, caulibus, foliis atque floribus inſtituit, ut tandem igneas atque eſſentiales ipſius partes (nam quod *oleoſum* eſt, ſolummodo *meretur nomen mercurii*) colligat, atque ſeorſim in ſeminis capſa conſtringat; atque ita demum rem perfectiſſimam, quam potuit, non olitori tantum, ſed

&

& Philoſopho neceſſariam paret atque protendat.

Id ipſum agitur in animalibus, in quibus natura ſuccum mercurialem, qui cedit ipſis in alimentum, per varias digeſtiones, continuoſque circuitus, perq; ſeparationes eorum omnium quæ vel aliena, vel ſupervacua ſunt, in purum ac bene coctum liquorem mutat: is *ſangis* dicitur. Sanguinis autem partes, quæ ſunt maxime ſubtiles & igneæ, mox ab eo ſecernit; & eas omnes fere, niſi quas impendit in ſenſum atque motum, protinus in *adipem* vertit. Quem tanquam ſublimatum quoddam intus in membranis includit atque ſeponit, ac ſi ipſum inſigni cuidam uſui reſervaret. Hic apex eſt omnis ſanguineæ mutationis; hæc iſta opima concretio, quam ſapientes olim, (quanquam obeſis fuerit contemptui) non negligendam putabant; utpote quam cenſerent non tantum colonorum calceamentis, vel rhedarum axibus ungendis, ſed & duris incredulorum membranis, rigidiſque cervicibus emolliendis inſervire poſſe. En

En quos opinor fuisse quasi gradus scalarum, per quos ascenderunt veteres tum ad scientiam materiæ Lapidis physici, tum ad ejus apparatum. En gratiam benignitatemque naturæ, quæ rem idoneam Philosophico operi, lateque diffulam colligit, unum in locum cogit, eamque sagaci contemplatori quasi digito monstrat.

Sed ne credas, obsecro, vir excellentissime, me tam obesæ naris esse, ut putem quicquid est oleosum vel adipale Philosopho in deliciis esse; cujus scio, palato non arridebit oleum, nisi quod viride est, atque adeo subtile ut totum destillari possit. Nec aliquod oleum tam subtile reddi posse, nisi accuratissime resolvatur; neque resolvi unquam, nisi à peritis. Hoc igitur est id quod unice peto, (& quæ tibi, prout spero, non immodesta precatio videbitur) ut me protinus instruas *perfecta notitia liquandi axungiam*; meque hoc pacto dignum facias, qui tandem inter *Gebri lixas* ascribar.

An Chemia possit suppeditare Medicinam Universalem?

10. Cogitanti mihi vias ac modos, quibus vestra quintessentia metallis imperfectis ac velut ægris opitulari; atque ipsa in perfectissimam sanitatem ducere solet; atque animo volventi quale illud genus, aut stirps illa fuerit, in qua metalla atque animantium corpora conveniunt, non ab omni ratione prorsus alienum videtur, ab arte chemica parari posse egregium atque præcellens medicamentum, quod omnes etiam humanas ægritudines amovere, atque radicitus extirpare valeat.

Certum est omnia metalla constare sulphure atque mercurio. In his vero metallis sulphur magis aut minus deficit, aut magis ac minus impurum est; vel crassius aut subtilius attenuatum. In aliis id ipsum mercurio accidit. Nec aliter illud discrimen quod interest inter metalla definiendum est.

Nam

Nam quod unum sit altero magis fixum vel stabile, id omnino credibile est à partium tenuitate puritateque provenire. Quod cum prisci Philosophi bene secum reputarent, probeq; scirent nihil aliud exigi ad perfectionem metallorum, quam ut id, quod in ipsis est superfluum, penitus exuant; & quicquid fæculentum est etiam deponant; eam ipsam materiam, ex qua fiunt metalla (sulphur scilicet atque mercurium) in manus suas accipiebant, eamque magna arte perpurgabant; atque ex ea conficiebant, puriſſimam quandam essentiam, quæ metallis, quibus injiciebatur, omnes perfectionis numeros impertire potuit.

Nam cum ea essentia sit res adeo pura, ut (pro lege naturalis istius fœderis, quod ictum est à rebus mundis) non nisi cum puris intime commiscetur; & eousque sit ignea ut quicquid est crudum, cito coquat atque maturet; cumque sit ita subtilis, ut instar ceræ fluat; atque metalla penitissime subeat atque pervadat; adhæc

cum ſit tam fixa, ut quicquid in metallis diſſipabile eſt & fugax, ipſa vim ignis ſpernens, ſecum detineat; ac tanta demum redundet tinctura, ut aliis etiam copioſe eam largiri potis ſit. Cum tales, inquam, vires ac qualitates habeat admiranda iſtæc eſſentia, quandocunque projicitur in aliquod impurum atque ignobile metallum igne liquatum, minutiſſimas ipſius partes actutum penetrat, purgat, maturat, figit atque tingit, eoque facto protinus in aurum vertit.

Nec diſſimili ratione (prout opinor) univerſalis ea medicina, quam generis humani ſolatio parit chemia, res ſuas agit. Quæ quod eſt eſſentia puriſſima, ſubtiliſſimaque pariter & fixiſſima, corpora animantium, non ſecus ac metalla ſolet mineralis Elixyr, extemplo ſubit, pervadit atque immutat.

Non me latet profecto quam diſſimiles exiſtant illæ partes, ex quibus humana corpora conflantur; nec ignoro quam diſparili fabrica (licet

cet illæ conſpirent in totius harmoniam) quamque diverſa conſtitutione, necnon uſu vario differant, inter ſe diſſideant, & quaſi diſcordent. Adde quod laxam atque mollem naturam (contra quam metalla) poſſideant. Neque dubitare poſſum quin morbi, qui nobis humanitus accidunt, ſint multi, diſpares, ac inter ſe confligentes; & qui non differentia tantum remedia, ſed & contraria poſcant & efflagitent; adeo ut mutuatis inde ratiocinibus haud pauci forte concludant, nullam omnino corporibus humanis intereſſe cum metallis cognationem; neque medicinæ metallicæ vires in argumentum humanæ trahi poſſe.

Multi nihilominus, iique majorum gentium Philoſophi (qui ſciunt iſtam ſecretam methodum, qua naturæ tela retexi, atque metalla pariter ac animantia in ſuam originem retro duci poſſint) unanimi voce pronunciant, *humani corporis* atque metallici genus idem eſſe, atque eandem (ſi liceat uti verbo veteri) *proſapiam*, ab eodem *avo*

mercurio derivatam. Et præter fæcem terræ, & aquæ redundantiam, nihil eſſe in animantium natura, niſi mercurium ſulphure ſuo nullo unquam tempore deſtitutum. Porro ſtatuunt nullum morbum (ex iis quos intemperiei acceptos referunt medici) corporibus humanis accidere poſſe, qui non à mercurii atque ſulphuris hujuſce vitiis, ex unius aut plurium Elementorum abundantia, vel defectu, vel motu natis, exortus ſit.

Veteres ergo ſapientes, qui fuerunt à ſecretis naturæ, curatione metallorum in exemplum ducta, quinteſſentiam quandam e vegetabili atque animali mercurio confecerunt, quæ cunctos humores, atque omnium elementorum qualitates, ad æquam ac concinnam temperiem, hoc eſt, ad ſanitatem redigendi poteſtatem habuit. Quam quidem quinteſſentiam per *ſuam aquam vitæ* parabant, eamque nobis tanquam ſummam omnium ægritudinum medicinam venditabant.

Vul-

Vulgares ac quæ particulares appellantur medicinæ, nihil magni præſtare ſolent in iis morbis, quæ difficulter cedunt; eo quod vires haud ſatis efficaces habeant; & quas prima digeſtio deſtruit omnino, vel ſaltem minuit. Nam quia naturam craſſam & intemperatam hábent, & ab inſito noſtro calore nimis alienam, neceſſe eſt ut vincant coctionem ventriculi noſtri, vel ut ei ſuccumbant, & immutentur, ita ut caſſis viribus inter fæces exeant.

Sed univerſale remedium, quod, ob purum ſulphur atque mercurium ſuum, maximam cum noſtro calido nativo cognationem ſibi vendicat, omnes illico digeſtiones illæſum tranſit, & non modo ventriculi, ſed & aliarum partium facultates juvat, reſtituit, atque mire confirmat. Quanta pars animalis naturæ ſit à ſulphure atque mercurio, probe ſciunt experti; & nemo veſtrum dubitat, quin ex eſſentia mercuriali atque ſulphurea conſtet univerſum remedium, quod quia puriſſimum eſt & ſubtiliſſimum, atque congruens

gruens cum humana natura, partes omnes cito permeat, & quicquid eſt impurum vel noxium mutat, aut certe deturbat, ac foras ejicit.

Quocirca non defuerunt in omni fere ſeculo viri ſapientes ac medici, qui, quod ea remedia, quæ erant in frequenti uſu, præ multitudine eſſent valde confuſa, vel præ viribus imbecillis minus efficacia; porro etiam quia rectus eorum uſus, ob abſtruſam atque reconditam naturam morborum, parum certus & cognitus erat, miſerantes humani generis infirmitates, ſerio atque ſolicite conſiderarent, num talis materia poſſet inveſtigari, quæ, cum vires atque virtutes omnium remediorum excellenter in ſe contineret, plenam quoque morbos omnes abigendi poteſtatem haberet: ita ut neque ſagacitas medici (qui ſæpius in explicandis morborum naturis, ſe præſtat Davum potius quam Oepidum) in ægritudine dignoſcenda confunderetur; nec ejus peritia in apta propriaque medicina conquirenda deficeret.

Quod

Quod cum judicaſſent haud alienum eſſe à natura rei, & in noſtram quoque poteſtatem cadere; porro quærebant unde ea generalis potentiæ medicamenta proxime præcipueque petenda eſſent.

Ratum atque firmum eſt omnem omnino medicinam vel minerali, ſeu vegetabili, vel animali natura complexam eſſe; perque rationes experientia conſignatas extra omnem fere dubitationem poſitum, quod princeps ac coryphæus omnium animalium ſit homo; quodque vitis ſupra quam cætera vegetantia præcellat; atque nihil inter mineralia judicetur auro præſtantius. Quocirca non inſcite concludebant, ſi puriſſimæ potentiſſimæq; partes iſtorum trium conjungerentur, atque in unam naturam redigerentur, maximam atque generalem quandam medicinam ex ea fieri. Quod cum effectum dediſſent, rem ita ſe habere comperiebant, apparata per laborem ſapientiæ panacea. Quæ, pro ſua generali poteſtate atque benignitate, morbum

bum ipſum, quicunque fuerit in humano corpore, ſua ſponte quærit, invadit, atque proſternit: nimirum quicquid alienum vel infenſum eſt, ilico ſeparat ac præceps dat; intime ſe adjungens naturæ, cui ſimillima eſt & amiciſſima.

Quomodo vero poſſit una eademque medicina diverſis morbis ac plane contrariis opem ferre, atque ex eodem ore quaſi calidum & frigidum ſimul efflare; tam calidæ ſcilicet quam frigidæ partis intemperiem corrigere, nullus adhuc, quod ſciam, ſcriptor accurate docuit; quod certe mihi non minimam admirationem movit, cum non difficilis explicatu res eſſe videatur. Nam tota vis univerſalis iſtius remedii ſuper hoc cardine vertitur, ut illud utique, pro ſumma ſua puritate ſubtilitateque, ſanguinem noſtrum non modo ſaniſſimum reddat, ſed & ita efficacem, ut eadem facilitate, qua nutriat diverſas partes, etiam ſanet; unaquaque ſibi congruens ac aptum re-

medium,

medium, pariter ac alimentum, recipiente.

In sanguinis autem sinum facillime atque avidissime excipi generosam istam medicinam, libenter credat quisquis recte sanguinis & istius remedii naturam, atque hujus & istius conficiendi rationem perpendit. Quippe quia certum est vim atque tincturam sanguinis congruenter operi vestro convenienterque fieri; & consimilibus atque cognatis principiis etiam constare. Nam quicquid animantibus in cibum venit sulphur atque mercurium participare; & in eorum ventriculis partim ab aciditate lymphæ vel pituitæ, partim à bilis huc illabentis oleoso sale comminui, ac quadantenus solvi; putissimamque ipsius partem in rudem quandam speciem lactis ibidem verti compertum est.

Porro succus iste, quem chylum vocant, perfectiorem lactis formam (nam certum est ex coitu mercurialis aceti atque sulphuris gigni lactis formam) in intestinis induit. Huic enim succo

pylorum

pylorum trajecto mox ſe immiſcet ſulphureus quidam liquor e veſica fellea, ſimul & acidus e pancreate promanans; qui cum parili natura, quam in chylo conveniunt, blanda quadam luctatione dicam an amplexu congredientes, quicquid alienum eſt, aut fæculentum, vel ſupervacaneum ſeparant & amandant; atque ſucci purioris tum mercurium tum ſulphur adaugent. Nam licet albus externa facie compareat, intus attamen habet ſummam rubedinem digeſtione circuituque ſuo naturali promendam.

Sic veſtra ἰσχνήματα, ſecundum naturæ vias ac leges inſtituta, ex uberibus ejuſdem materiæ perinſigne quoddam lac eliciunt, ac veluti mulgent: illudque ſola coctione in tincturam ſanguinis inſtar rubram vertunt; ex qua Philoſophi concinnant ſuam quinteſſentiam, ſupremam omnium morborum medicinam. Quæ, quia tantam cum ſanguine cognationem habeat; atque mira ſubtilitate puritateque prædita ſit, neceſſe eſt ut eum, quam-

vis

vis exigua quantitate nobis exhibeatur, ocius intret atque pervadat, reficiat, exhilaret, atque vegetiſſimum reddat.

Adhæc, ut eo clarius eluceat univerſalis hujuſce remedii probabilitas, advertendum eſt naturam (ſive igneum iſtum ſpiritum, quem Hippocrates appellat ὁρμῶντα ϗ ὁρμὴν, i. e. motus & actiones cientem, Avicenna خيف ت *Colkodow* id eſt *Dominum naturæ*; & quidam recentiores *Archæum*; qui totam œconomiam animalem gerens tum nutritioni partium, quamdiu viget, ac liber ab impedimentis eſt, tum ſanitati proſpicere ſolet) ipſam morbis mederi, ancillante duntaxat medicina. Quicquid idcirco naturam liberam eſſe jubet, eamque potenter refocillat, univerſi remedii vires habet; & quod ſequitur, omnes ægritudines amandare valet.

Verum autem tanta naturæ debilitas, totque recuperandæ valetudinis impedimenta ſæpius exiſtunt, ut hæc nunquam dimoveri, nec ea convaleſcere quoquo modo poſſit, niſi magnum aliquod

aliquod arcanum ſuas ſuppetias afferat; aut veſtra quinteſſentia ſuccurrat. Quæ cum res (ut ſæpius dictum) ſubtiliſſima fuerit, & cum humana natura maxime congruens, univerſum corpus, fulguris inſtar, penetrat; & quicquid in eo craſſum eſt, aut coagulatum vel congeſtum conterit atque diſcutit; quatenus etiam puriſſima eſt, omne fæculentum vel alienum ſejungit, deinde quia potens eſt, atque revera cœleſtis ignis (etiamſi blandus ac humidus exiſtat) quicquid eſt crudum cito coquit; & quod virulentum eſt, corrigit aut deſtruit; atque ita ipſum calidum, quod vocant, innatum renovat, ut non modo perfectam ſanitatem, ſed & juventutem reducat. Sic prudens ac celebris iſte medicus Jaſon (ſi fides adhibeatur mythicæ Philoſophiæ monumentis) medicina ex herbis & animalibus, per ſapientiam Hermeticam ſive Medeam parata, ſenectutem ſuam depulit: ſic Empedocles olim (ſi vera ſit commemoratio antiquitatis) magno iſto remedio,

medio, quod ἄπνοιαν vocabat, languescentes homines, ἀφωνίας, atque animam agentes revocabat. Ita etiam Raimundus Lullius (si credantur annales recentiores) cum morti vicinus fuerit, ope veri auri potabilis ad juventutem rediit.

An Patriarchæ per istam medicinam vitas suas producebant.

Patriarchas fuisse μακροβίους vix quidem potest in disceptationem vocari; sed ut credam eos omnes hanc artem calluisse, & (quod pro certo tradunt multi scriptores Hermetici) per Elixyrii virtutem suas ætates eousque produxisse, nulla adhuc ratio, nulla disputatio me compulit. Quocirca jam libenter vellem sentire, quid optima argumenta, cum nobilitate atque authoritate summi Philosophi conjuncta, possint efficere.

Chemiam sane perantiquam esse, & retro ad ipsum Chamum referri posse non inficior; neque litem movebo cum illis qui hanc artem Patriarchis, istis

iſtis avis mundi, notam atque exculcam fuiſſe dicunt; ſed cur eorum ſeras ætates exinde peterem, non video. Cum pluſquam veriſimile ſit idcirco tantam longævitatem primævis hominibus à Deo conceſſam fuiſſe, ut mundo citius implendo conduceret: eamque propterea non fuiſſe Patriarcharum propriam, ſed omnium antediluvianorum communem felicitatem.

Quis autem mente ſua concipiat, eos omnes vel intellexiſſe chemiæ ſecreta, vel uſurpaſſe ad longas ætates efficiendas? Antiquitus in Ægypto paſſim floruit alchemia, & non ſolum à ſacerdotibus (qui erant naturales Theologi, ſed etiam à profanis, qui eam primogenitis ſuis tanquam hæreditatem firmam relinquebant, exculta fuit & uſitata. Verum, cedo mihi, quot ex Ægyptiis Patriarcharum ætates egerunt; aut vi quinteſſentiæ filios ac filias gignere poſt ſeptingentos annos valebant? Nullos ſane vel annalium fides vel publica memoria, vel traditio recenſet.

THE-

THEODORI MUNDANI

Responsa Gallice scripta

sed Latine reddita per

Dm. Drem. H. B. Philochymicum.

PLurimæ licet Epistolæ tum negotia tum humanitatem spectantes (homini scilicet mei characteris maxime congruæ) à me assiduo promanant; nullumque tempus majorem mihi voluptatem veramque complacentiam conciliat, quam quod lectioni & contemplationi philosophicæ impenditur; haud frequenter tamen ducor philosophicis literis responsa mittere, multo minus philosophantium more: quia propter rationes aliquas, (quæ conjecturam tuam fugere non possunt) eam speciem induere nollem, quæ philosopho ascribitur, non magis quam in ea forma scribere, quæ im-

prudentiæ vel ignorantiæ nomen mereretur. Utcunque (amice mi, doctissime) tantopere delectatus & quasi raptus sum epistola tua ingeniosissima, elegantissima, & apprime Philosophica, ultimo Julii millesimo sexcentesimo octogesimo tertio data, ut, si humanissima & amicissima tua Eutrapelia, industria chymica, morum candor, & omnifaria literatura prius à me promissum non extorsissent, illis tamen, tuisque postulatis, ea perspicuitate quæ cum obligationibus pristinis, & secretæ Philosophiæ regulis conveniat, non potuissem non jam respondere: & ingenue profiteor, quantum iste normæ sine ruptura patientur ampliationem, eas tui gratia me dilaturum & extensurum.

Viginti abhinc annis aut circiter Angliam totam prætervectus, cum in transitu, moraque brevi apud celebrem splendidamque Oxonienſem Academiam, ea mihi felicitas atque gratia contigisset, ut in tui notitiam devenirem, tuique cum magni laboris, tum

tum ſumptus in arte Chymica impenſi teſtis oculatus fierem, incredibili gaudio fui perfuſus, quod morum probitatem, polymathiam, ſtudioſum ad Pyrotechniam Genium, cum veris philoſophiæ principiis in una indole feliciter convenire inveniſſem; adeo ut in animo habuerim literis meis promovere & illuſtrare principia in te philoſophica, eoque confimare avidum & ſedulum tuum veræ ſcientiæ ſcrutinium.

Et, ſi probe memineris, Epiſtola tibi à Londino miſſa, (qua gratias pro humaniſſima tua erga me hoſpitalitate & prothymia Oxoniæ accommodata perſolvi) conſilium meum hac in ré expoſui; quod indubie præſtitiſſem, niſi poſtea accepiſſem, quod tua in medicinæ praxi oneroſa occupatio, & inſignis exiſtimatio vix te in poſterum experimentis chymicis vacare permitterent. Hac de cauſa propoſitum meum tecum familiaritatem & commercium exercendi depoſueram, quamvis venerationem erga inſignem tuam e-

minentiam remitti nunquam ſinere potuiſſem. Quando autem Angliam redeunti, anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo nono, iterum mihi nomen tuum & fama Londini occurriſſet; atque tunc temporis cum amico meo Becketio te conveniens, affectum tuum erga Chymiam non penitus extinctum, ſed contractum, calidiſque negotiorum cineribus tectum reperiſſem; atque ex fornacibus nuper ſtructis percepiſſem chymicum tuum ſtudium non minus quam ignes reſuſcitatum, hoc ſpectaculo magnopere gaviſus ſum, tum veſtra cauſa (ſatis perſuaſus te, Dei benedictione operoſæ tuæ ſagacitati aſpirante, illud demum aſſecuturum quod abunde labores & expenſas compenſaret) tum Artis ipſius gratia, quæ à tam ingenioſo, probo & prudenti cultore gloriam & reverentiam meo judicio non potuit non adipiſci.

Quapropter, ut irrefrababili argumento, quam ingentem de te concepiſſem opinionem & quam honorifice de

de te ſentirem teſtarer; utque in principiis philoſophicis & ſcrutiniis te fidentiorem facerem, *duas iſtas profectiones* paulo poſt coram teipſo præſtiti. Non autem debet verborum meorum veritas in dubium vocari, cum hoc tibi pro certo afferam, quod licet pluſquam quadraginta annos *adeptus* fuiſſem *Philoſophus*, nunquam tribus perſonis, ſi teipſum excipias, vel memet, vel Artis hujus veritatem cognitam feci.

Hæc autem taciturnitas mea & receſſus nec pravæ indoli nec invidiæ imputanda, ſed juſtæ formidini, cuæque neceſſariæ, quam ad ſui conſervationem unumquemque ſapientem excerere deceat. Exempla extant & documenta quamplurima periculorum, incarcerationum, mortiumque intempeſtivarum, quas ſibi ipſis attulerunt Philoſophi, dum, vel ex avido benefaciendi ſtudio, aut ambitione, ſeu vana ſcientiæ jactantia, temere & imprudenter certa peritiæ ſuæ proferentes ſpecimina ſe aliorum notitiæ prodiderunt.

Si cætera defuerint argumenta, quæ non ita pridem amicis noſtris philoſophicis in Gallia contigerunt, admonitionem mihi ſat ſuperque ſuppeditent; & quod Raimundo Lullio in Anglia quondam accidebat (ſi quando conatus tuos chymicos exoptato eventu coronaverit Omnipotens) te etiam cautionem doceant.

Aliquæ portiones Elixyris aut pulveris tranſmutantis in pravorum poſſeſſionem venerunt, interim eorum plurimis laqueo fuerunt ac damno: ſed (care mi amice) hoc perſuaſiſſimum habeas, quod Philoſophi, qui ſacræ hujus artis naturam & intima myſteria callebant, pietate & probitate celebres erant; multaque magnifica & præclara facinora in gloriam Dei, humani generis commodum, Rerumque Publicarum, quibus vixerunt, emolumentum ſpeciale perfeciſſent, ſi ſuam in iſtis peragendis facultatem auſi fuiſſent patefacere. Ea vero eſt mortalium pravitas, ea non minus ſuperiorum quam inferiorum avaritia, ut, quam-

quamprimum ſe notum fecit Philoſophus, ſtatim malevolorum injuriis, inſidioſis machinationibus, & incarcerationi exponatur. Nihilominus extant in pleriſque gentibus ingentia liberalitatis & magnificentiæ monumenta; & in ſingulis ſeculis egregia ab iis edita ſunt opera, quæ non publice intellecta ſunt aut ab Elixyris ope; aut ab eorum beneficentia, qui reipſa fuere auctores, proficiſci. Duo tantum eximiæ illorum munificentiæ in medium producam exempla; primum quod Philoſopho tibi conterraneo; ſecundum, quia in patria tua peractum eſt.

Nam inculpatæ fidei Regiſtris innoteſcit, quod Patriota veſter *Riplæus* per multos annos ſucceſſive centies mille libras *Equitibus Rhodienſibus annuatim* miſit, ad ſuſtentandum bellum adverſus Turcas: Et *Raimundus Lullius* Edwardo primo Angliæ Regi *ſex myriadas aureas* in ſacro bello terra ſancta geſto expendendas miniſtravit; quas ipſe in Æde Sanctæ Katharinæ

næ prope turrem Londinenſem fecerat.

Ut vero clare eluceſcat quam minimi cœnodoxiam ſeu popularem auram æſtimarint Philoſophi, quamplurimi eorum, qui libros ediderunt, ſua nomina ſcriptis non impoſuerunt: & qui cœnobia, monaſteria, noſocomia quia templa, vel alia publica fundarunt Domicilia (qualia inter eos multi ſtruenda curarunt) neque ſtatuas ſuas in ædificiorum frontibus ſpectari, nec eorum nomina illic legi vel cognoſci permiſerunt: illos magnopere delectabant opera religioſa propriis ſumptibus, licet alienis nominibus, extructa; & aliorum famæ propagandæ inſervientia; privato plauſu abunde contenti, quem in conſcientiæ Theatro acceperunt.

Hoc enim (chariſſime) tibi notum velim quod iſta myſtica atque (ut cum aliis Philoſophis loquar) divina ſcientia felicium Adeptorum pectora menteſque cogitationibus & affectibus imbuit repletque valde ſupra Mundi hu-

jus

jus baſin aſcendentibus, ut ambitio, avaritia, cum reliquis paſſionibus plurimorum animas torquentibus & corrumpentibus, nihil vel parum Dominii in ipſos exerceant, ideoque pluris æſtimant Elixyris magni virtutes, ob perfectum corporis vigorem, & ſummam animi tranquillitatem miræ perſpicuitati conjunctam, quam illa conſtanter producit, quam propter immenſas opes, quas ab eo ad libitum aſſequi poſſent.

Noli tamen dicta mea ſic interpretari, quaſi creditum velim, quod Philoſophi theſauros terreſtres plane contemnant, nullamque partem argenti vel auri, ab hac beata ſcientia in jus ſuum redacti, in propriis uſibus collocent; quidam enim in iis mundi regionibus degunt, ubi libere admodum & ſecure auro ſuo frui queant, non tantum ad uſus vitæ neceſſarios, verumetiam ad ſatiſfaciendum tum honeſtæ & ingenioſæ curioſitati, tum charitati & liberalitati ſuæ: nec deſunt alii, non in tam benigno viventes aere, qui reconditas

conditas tutaſque vias & occaſiones inveniant argentum aurumque ſuum diſponendi, quibus pretioſa ſibi comparent latifundia; quique vitas agant (demptis vitiis quæ hujuſmodi conditionis viros plerunque comitantur) more magnatum. Hujus characteris homines apud varias gentes probe novi.

Hoc unicum mihi liceat addere, quod ſapientum Lapis eximiam ab iis æſtimationem & amorem zelotypum meruit, non ſolum ob potentiam aurum gemmaſque faciendi, & ob facultates medicas in corpora & animos mortalium efficaciſſimas, ſed propter effectus quoſdam magis ſtupendos. Quando enim Lapis, præcipue animalis, artis ductu & Omnipotentis benedictione, ad ſubtilitatis gradum tam ſublimem quam ferre poteſt materia, perductus fuerit, operationes tam mirabiles edet, quibus nullus niſi teſtis oculatus credere audebit: ſummatim dicam mirabilia hujus magni magiſterii acta, cum ad ſupremam perfectionem

fectionem attolluntur, ita rapiunt evehuntque philoſophorum affectus & animas, ut ſingulis hujus orbis rebus utantur, quaſi revera non utentes; nihilque plene in deliciis habent præter mirificam Naturæ ſpeculationem, magnique iſtius Dominæ Autoris adorationem, qui talem ſcientiam homini, & tantam poteſtatem indulſit materiæ.

Nunc ergo (mi amice) ſi tanta ſit Lapidis virtus, & effectus ejus tam mirabiles, quæ res nobis eluceſcunt; nil mirum ſi ætatis uniuſcujuſque Philoſophi tantum ſtudium impenderint in celanda ejuſdem materie, probe intelligentes quantum mali æque ac boni per eam effici poſſit, ſi uſui publico proſtitueretur, aut in manus indignorum aut impiorum incideret.

Ob hanc unicam rationem operam ſolicite navarunt, ut quibuſcunque modis & methodis materiam primitivam celarent, reique veritatem obſcuris & ænigmaticis appellationibus tegerent & obfuſcarent; adeoque curioſos

rioſos inveſtigatores hieroglyphicis, tropis, allegoriis, ambagibus, enantiophaniis & diverſis onomatopœis, quæ à variis formis in ejus præparatione viſis ſumuntur, cruciant & confundunt. Quemadmodum à nigredine in principio ſpectata, Corvum, Oleaſtrenſe, Picem, & quicquid aliud atro colore inducitur appellant: ab albedine quam ex ulteriore ſibi acquirit coctione, Cygnum, album Plumbum; cæteraque quæ natura ſua candeſcunt, nominant: à diverſis coloribus qui vicibus intermediis apparent, Flabellum Pavonis, Iris: & hujuſmodi nuncupatur: à rubedine qua ultimo veſtitur, rubri Leonis, Minii & reliquarum rubicundi coloris rerum nominibus inſignitur: porro à fœtore, quem initio præparationis emittit, Aſæ fœtidæ & aliorum putide olentium corporum titulis diſtinguitur.

Sub his autem velamentis veritas eo artificio reconditur, ut ſtudioſis & prudentibus exploratoribus pelluceat; ſi modo normas iſtas quas ipſemet propoſuiſti,

poſuiſti, obſervent, & divinam gratiam in conatuum ſuorum ſubſidium animitus implorent; ſine qua ingens hoc myſterium intelligi, ſaltem acquiri, neutiquam poteſt. Utut ſcripta philoſophorum difficilia & myſtica videantur, hujus ſcientiæ diſcipuli nihilominus iis devinciuntur ob labores in compoſitionibus iſtis exantlatos, qui proculdubio amoris & charitatis erga illos gratia fuere ſuſcepti: ſibi enim nec famam nec lucrum acquirebant ſcriptores, eo quod tam nomina quam perſonas celabant: ideoque quicquid fecerunt, omnino ex deſiderio proficiſcebatur Ariadnæum quaſi porrigendi filum, quod filios artis per Chymiæ Labyrinthos duceret; ac eorum induſtriæ ſuccurrerent, quantum poſſent; interim tamen ut artem nudam profano non exponerent Vulgo, nec Dianam caſtam Potentum divitumque libidini proſtituerent, qui maxime habiles ſunt ad procurandam ejus poſſeſſionem, ſi modo pecunia procurari valeat.

Qua-

Quapropter cum Philosophi partes suas admodum egerint, artis discipulos suas etiam agere decebit, videlicet laboribus & precibus assuescere, ac intensis meditationibus beneque perpensis & assiduis experimentis (qui pro optimis istorum librorum commentariis habendi) eorum interpretationem prosequi.

Quoad contradictiones quæ in Chymicis scriptis frequenter occurrere videntur, non sunt reipsa tales, si commode intelligantur: primo enim cum Lapis philosophicus res naturalis ubique parabilis & vilis pretii à quibusdam affirmatur; ab aliis res artificialis nullibi reperiendus, nec sine magnis sumptibus acquirendus asseritur, interea ex utraque parte sunt veraces, si diversimode, & cum differentibus granis salis accipiantur: quando enim originalis Lapis pro materia concreta ex qua constat sumitur, recte naturalis dicitur, undiquaque tam in rebus parvi quam ingentis momenti inveniendus: quando autem in statu perfectionis

ionis conſideratur, pro immediato roprioque magni operis philoſophici ubjecto, pari jure effectus artis voca-ur, in rerum natura nullibi haben-lus, nec ſine magnis expenſis poſſi-lendus: eadem diſtinctione contradi-ctoriæ locutiones à variis Philoſophis irca mercurium ſuum uſurpatæ, per-picuæ fiunt, & ad concordiam redu-untur.

Secundo quidam aiunt Lapidem ex nica tantum materia confectum eſſe, cilicet argento vivo; aliqui ex dua-bus; alii ex tribus; nec tamen inter e pugnant hæ ſententiæ, nam compo-itur ex ſulphure & mercurio, quæ mbo unum ſunt: & quamvis ex tri-bus conſtare dicatur, individuis vide-licet, ſale Sulphure & Mercurio, in aturæ ſuæ puritate ſimplex eſt Mer-curius, in externa ſolummodo ſpecie triformis: etſi enim ad noſtros uſus plura conferantur, ea tamen omnia in unam naturam debent coaleſcere, pri-uſquam idonea ſint, quæ noſtrum opus ingrediantur.

Tertio

Tertio ſunt Philoſophi, qui opus ſuum breve & factu facile prædicant; ſunt qui clamant prælongam eſſe provinciam, & laborem Herculeum; à vero non recedunt qui primam naturalis materiæ præparationem operoſam & tædio plenam aſſerunt, nec illi qui præparati ſophicique ſubjecti coctionem promptum & expeditum negotium vocant: attamen differentes operationum progreſſus per accidens, his longum, illis breve opificium reddunt.

Quarto ſtatuunt quidam Lapidis philoſophici materiam eſſe mere metallicam, alii tum vegetabilem, tum animalem affirmant, quæ diverſitas in ſpecie habetur, in re nulla eſt differentia: nam omnes veri & generales Naturæ ſpeculatores in hoc conveniunt, quod Lapis e quolibet iſtorum generum ſubjecto confici queat, quodque optime ex tribus ſimul conjunctis efficiatur; quoniam vero ſulphur & mercurius cæterorum duorum corporum neceſſario reducenda ſunt in puram homogeneam

am & unctuoſam ſubſtantiam, (quæ eſt metallicæ naturæ conditio) antequam ad magnum opus accommodentur; ideo materies vere dici poſſit metallica, imo metallum.

Quinto nonnulli ferunt Elixir ex vitriolo ſolo formandum, quidam pro certo pronuntiant ex vitriolo illud nequaquam fabricandum; eadem poſſibilitas de diverſis aliis ſubjectis, tum animatis, tum ſenſitivis, tum mineralibus dogmatice ponitur & opponitur: levis tamen diſtinctio diſſonas has poſitiones in concordiam ducet. nam ſuppoſito, quod vitriolum ſit generoſa ſubſtantia, cujus penetralibus Mercurius noſter copioſe extrahatur, & de quo ſolo philoſophicus fabricetur Lapis, Vitriolum tamen quatenus vitriolum nequeat hunc efficere; neque ſulphur qua ſulphur, nec ſanguis qua ſanguis, nec oleum qua oleum, nec plumbum qua plumbum, nec aurum qua aurum aliqualiter conducere valeat ad illius productionem: interea *ſingulis* his *individuis corporibus* ineſt plus minus

natura *mercurialis*, *ſpiritus mercurii*, vel *ſemen auri*, quod efficax & idoneum eſt ad hoc opus perficiendum.

Qua de cauſa *Mercurius* à Philoſophis non minus quam à Poetis contentiones omnes ac *diſcordias caduceo componere* dicitur; quia univerſæ repugnantiæ & propoſitiones Philoſophorum oppoſitæ per expoſitiones à variis formis & conditionibus mercurii (qui omnibus rebus competit) ſumptas molliuntur & reconciliantur: adeo ut ſi Philoſophantium ſcripta debita mentis vigilantia legantur, unaque ſententia cum alia, unuſque liber cum altero conferatur, unuſquiſque naturæ ſcientia aliquantum initiatus, noſtris libris exercitatus, veritatem in illis ſatis exploratam, non coacervatam, ſed diſperſam plane percipiet: quod hic Author omittit, ille continet; quæ in uno loco reticentur, in alio exprimuntur; nec ab iis, aliquid amplius modeſte ſperari poteſt: quippe ut philoſophi late ciſtas ſuas expanderent, & immenſos theſauros ſingulorum

gulorum licentiæ rapiniſque exponerent, expectatio audiat inſolentiſſima.

Perpendant ignavi hujus ſcientiæ fuci, qui melle gaudent aliena opera præparato, utrum amorem & benevolentiam non ſufficienter exprimat, qui ſylvas aliis indicat ubi convolat Phaſianorum & Gallinaginum copia; vel prata quæ Coturnices, Perdices frequentant? & qua decentia vel modeſtia rogare queant, ut in eorum uſum captentur, coquantur, manducentur, & in os ingerantur, ut cibus præmanſus in majuſculorum infantum fauces farcitur? Pro certo ſciat diſcipulus, quod eum oportet Vulcanum agere, & ſortem ſuam ſibi cudere, legere, ſummo ſtudio meditari, plurimum laboris exhaurire, necnon (quod difficilius eſt penſum multis qui ſic appetunt epulas philoſophicas, ac ſi pica laborent) fervide precari, Deique gratiam obſecrare, qui bonorum omnium largitor eſt, & ſecreta cordium cognoſcit, utrum in probum aut improbum finem eorum deſideria collimentur. Qui enim im-

mentum hunc theſaurum indagat, ut hoc modo paſſionibus animi ſatisfaciat, aut impiis corporis voluptatibus liberius indulgeat, conatus ſuos ad optatum nunquam perducet exitum; tales etenim nequit Natura; non debent Philoſophi, non vult inſtruere Providentia.

Quamvis enim generalis materia Lapidis ſit naturalis; operandique methodus per imitationem quotidianorum Naturæ operum peragenda; ipſumque opus ſit nihil aliud quam debite activorum applicatio ad paſſiva; materia tamen ſubſtrata, in qua immediate inchoat opificium, eſt ſubtilis compoſitio Philoſophi manibus præparata. Et licet per modicum ſpatium oportet eum ſequi naturam; illi tamen poſtea neceſſarium erit eam tranſire, aliter nunquam ad metam ſuam perveniet. Decet tum ſeparare res & conjungere, modis aliquibus queis uti Natura per ſe non poteſt, adeo ut induſtria, ingenium & ſagacitas ſolo Naturæ ductu nequaquam per omnes hujus operis mæandros aliquem dirigant:

quanta

quanta autem difficultate & quam raro ſucceſſu opus hoc à ſcriptorum inſtitutionibus ad finem perducebatur triſti experientia norunt illi, qui in diutinis librorum lectionibus verſati, multa & magna experimenta ſine fructu fecerunt: per quæ nihil reperiunt præter diſcrimina, impedimenta, & fruſtrationes pene inevitabiles unicuique in hoc opere occurrentia: addo, quod opus ipſum à philoſophis fere redditur inſcrutabile: quippe de una locuti operatione, quando aliam intelligunt; aut omittendo ejuſdem principium vel medium, rimatores ſcientiſſimos miſere confundunt.

Architectum iſtum, qui in anabathrorum ſtructura multos gradus male cohærentes fabricat, aut in medio quoſdam prætermittit, vel prope faſtigium, præcipitium potius quam rectum aſcenſum efficit, eodem modo machinari æſtimes, quo Philoſophi noſtri qui progreſſus ſuos poſteris legendos tradiderunt: taliſque illa eſt ſcalarum machina, quam tu ita ingenioſe ere-

xiſti, quot enim gradus in principio infectos reliquiſti? quot alios poſtea priuſquam ad apicem perveniſti? diverſi ſunt hiatus inter purificationem & fixationem materiæ, quorum teipſum ignarum eſſe non credo: nempe purificatio res eſt adeo difficilis, totidem tantæque inter purificationem & fixationem ambages, ut illi etiam, qui ſingula tam apte explicata ad reddendum opus probabiliter facile & perſpicuum intelligunt, tandem confiteri cogantur, quod abſque præceptoris adminiculo, aut ſpeciali Numinis gratia perfici non poſſit.

Gratis concederem (quod prædictum eſt) operis noſtri materiam rem fore naturalem, quodque natura quotidie docet & oſtendit tincturæ noſtræ præparandæ morem, per diſtillationes, ſublimationes, ſolutiones, purificationes & fixationes quas ipſa continuo efficit; dato autem quam occulta ſit immediata materies, quam in Naturæ conclavi, quod eſt omnium centrum, clauſa; & quantopere viæ

ad

ad eam perveniendi obſcurentur ſubtiliſſimis Philoſophorum conatibus & ingeniis; hoc item conceſſo quali difficultate, & anxietate, quantis laboribus, expenſis & periculis circundetur, ſine multæ facundiæ ope quilibet ad hanc fidem ſuadeantur, quod Cœlum eximiam habet hujus pretioſæ materiæ rationem, & in uſum ſolum piorum & prudentum reponat. Enimvero nequitiæ, quæ ab hac arte perpetratæ eſſent, ſi vulgo cognita fuiſſet, pro quantitate & qualitate ſua iſtiuſmodi ſunt, ut illius publicatio in humani generis beneficium nullo modo cederet, nec cum Philoſophi officio conſiſteret; imo mihi perſuaſum habeo, licet imprudens & temerarius aliquis artis hujus magiſter grande ſuum myſterium nimis aperte propalaret (quod certe ab aliquibus factum fuit) nihilominus ex una parte per difficultates, ex altera per hominum incredulitatem, in occulto jaceret: videturque non ſine ſpeciali quadam providentia evenire, quod non tantum rude & illiteratum

teratum Vulgus, ſed erudita quoque & ingenioſiſſima pars mortalium Rem ipſam pertinaciter negant, artemque tanquam vaniſſimam, & totius orbis ſtultiſſimam derident, abſque ulla facti examinatione aut ſcrutinio, utrum ipſa res ſit quodammodo juxta Naturam poſſibilis.

In aliis controverſiis viri ſobrii: & judicio præditi conantur apprehendere, quid per ipſam rem intelligatur, priuſquam ab albo entium eam penitus exterminent; heic autem diffidentia & pernegatio plerumque quæſtionis examen præcedunt.

Hoc præjudicium & incredulitas mille ab inveſtigatione, hujuſque ſecreti ſcrutinio deterruit: cur enim iſti qui in India nullum aurum reperiendum autumant, longam illuc & periculoſam navigationem ad reportandum aurum ſuſciperent? Dubia certe illos circumſtantia qui opus hoc aggrediuntur, priuſquam rei naturam aut rectum procedendi modum intelligant, talia in eorum itinere projicient

ent obſtacula, quæ conatus hæſitantium irritos reddant. Quomodo enim aliquis infirmæ & inſtabilis fidei in laboribus, ſumptibus, ſtudiis, vigiliiſque ſubeundis conſtantiam ſervaret, dum nullos alios effectus præter moleſtas dubitationes, & dehortantia videat infortunia? quæ à ſingulis expectanda ſunt, qui vera materia rectoque operandi modo non ſunt probe inſtructi. *Pontanus* diſerte affirmat, *quod poſtquam veram materiam cognoverit, ducenties tamen ſe erraſſe, priuſquam opus ipſum compleverit.*

Sed filum hoc ſatis diu tetigi; veſtrumque *Epitheton ſarcaſticum* videlicet *Ænigmatiſtinubigavi*, à te nuper & conſulto fictum, quo ſublimem ac myſticam Sapientum obſcuritatem exprobrares, facile ignoſcerem; illi interim talia dedignantur vocabula, non minus quam *gingrum*; aut (ut novum vocabulum Latinum vetere Gallico compenſarem) *nugicanoricrepi ruditum.* Eorum ſane famam non maculabunt hujuſmodi contumeliæ, quoniam tum

ad

ad perſonarum ſuarum, tum ſecretorum conſervationem neceſſarium eſt, ut in nubibus ambulent; atque eorum ſcriptis vitio verti non bet, quod vulgi captum & intellectum ſuperant. Præterea ſui amoris erga virtutem, probitatem atque induſtriam argumentum eſt, quod arcanum hoc populo non communicant;& ingenioſæ ſubtilitatis documentum, quod tenebris illud mandare poſſunt, quando ejus materia tam communis viliſque ſit, illiuſque operatio adeo ſimplex & facilis, ac quotidianæ operæ Naturæ tam conſentanea: Adhæc totum myſterium à quibuſdam imprudentibus ita plane indicatum eſt, ut philoſophorum artus & ingenia magnopere exercuerit, ſecretum hoc à percontantium ſed male merentium, notitia ſervare; quare *Lullius* magnus ille Philoſophus ait, quod *noſtrorum librorum compoſitio nihil aliud eſt, quam ſagacis ingenii ſubtilitas ad noſtram artem celandam*: hoc autem facere non potuiſſent, niſi materiam & operandi modum

dum ſub denſis ænigmaticorum ſermonum velis recondidiſſent, & humana ingenia æquivocis vocabulis ac antiophaniis perturbaſſent.

Fateri non dubito quin aliquæ contradictiones in quorundam Adeptorum ſcriptis reperiantur, quæ veſtram correptionem mereantur; quia non ſolum hujus artis candidatos torquent, ſed Naturæ quoque injuriam afferunt; & ab ea derogant, eo quod ipſam minus amplam & beneficam quam revera ſit, pronunciant: quidam enim confidenter aſſerunt, ſecretam materiem in nullo ſubjecto, præter aurum & mercurium, reperiendam; profitentur alii quod tantum in vitriolo lateat, in quo ſubjecto cum ſucceſſu laborarunt; nec deſunt qui Antimonium Hermeticæ ſcientiæ & operationis fundamentum ſolum ſtatuant; imo pene unaquæque res quæ ab aliquibus hujuſce magiſterii materia dictatorie nuntiatur, ab aliis pari fiducia & cum ſpecie quadam rationis pernegatur; ſingulis eorum ſentientibus, quod non

alia duceret ad Corinthum ſemita, præter eam quam ipſi terebant.

Hoc autem accidit, (ſicut à teipſo ſagaciter obſervatur, & peracute exprimitur) *eo quod intra tam anguſtos ſcientiæ limites incluſi erant, ut plane neſciverint quid univerſa natura proferat, quanta inter eſſentias omnium rerum præcipue mineralium cognatio exiſtat, & quam late ab ipſa Natura jacta ſint ſolidiſſima Chryſopœiæ fundamenta.* Unde patet quod non ſolum ſubtiles plurimorum conatus, ſed quorundam quoque Adeptorum ignorantia hanc artem obſcuravit, adeoque moleſtam reddidit, ut ſine Præceptore vel Revelatione non ſit acquirenda.

In hoc themate non opus eſt ut diutius immorer, de quo prout de aliis ipſemet tam accurate diſſeruiſti; ac certiſſime ſupra omnes alios, qui unquam ad cognitionem meam venerunt: ideoque heic coronidem impoſuiſſem, ſi particulares ſolutiones quæſtionibus quibuſdam Epiſtolæ tuæ annexis non impetraſſes, quas

nunc, qua licet perſpicuitate, ſubnectam.

De materia Lapidis.

Quoad Lapidis materiam Tu ipſe, qui tam bellam de ea deſcriptionem feciſti, illamque tam ſagaciter uſque ad fontem inveſtigaſti, non potes eſſe quæſtioni propriæ reſpondendi prorſus impotens. Quippe probe noſti quod ea ſit *Cœli, terræ, omniumque elementorum virtus*; adeoque per totum orbem diffuſa, rebuſque ſingulis eſſentialis, ut nihil unius momenti ſpatium ſine illa permanere poſſit. Per eam lætatur ſol inſtar Gigantis curſum ſuum perficere; per eam diem gubernat, & calorem maſculum cunctis impertit; per eam Luna noctem regit, & humiditatem feracem telluri demittit, per eam nubes adipem deſtillant, humuſque fructus tempeſtive parturit; aeris volucres, maris piſces, terræ pecudes illam tibi afferunt; Adamus illam in mundum ſecum tulit, & moriens

moriens in ſepulchrum ſuum duxit; nec viliſſima mundi creatura, nec ullum elementum hac ignea vacat eſſentia, & hac ſubtili terra, quæ ſimul conjunctæ *viſcidam & oleoſam componunt aquam, quæ eſt materia noſtri magiſterii*, ita ut jure dici poſſit res parvi pretii, quia tam vulgaris eſt; ſimulque pretioſiſſima judicari, ob miram ejus poteſtatem & acquiſitionem arduam; tegitur enim & obſeratur in omnium concretorum centro, adeo ut nec humanum ingenium ſine induſtria & expenſis; nec opes & labores ſine divina benedictione illam unquam inveniant aut acquirant: nihilominus ſine magna difficultate ex multis Univerſi rebus vulgari deſtillatione extrahitur, *ſicut oleum ex vegetabilibus & animalibus educitur.* Niſi vero ars elementa ſeparandi bene intelligatur, & & niſi modus extrahendi *aquam ex aere, aerem ex igne, ignem e terra cognoſcatur, in chemia parum aut nihil efficies*; ſi vero iſtius artis ſis peritus, nimirum dividendi quatuor elementa

juxta

juxta Sapientum doctrinam, facile eadem purificare valeas, & proportione geometrica jungere illa, eoque modo digerere, ut viſcidam igneam efficias aquam, quæ materia eſt de qua quæſtionem inſtituis.

Hæc aqua, dico, unctuoſa in quolibet eorum compoſitorum reperitur, quæ vocantur elementa; nam ut recte aſſeris, poſt diviſionem materiæ ex qua conſtabat chaos, & primam rerum omnium concretionem quæ ornatum hunc mundum conſtituunt, *nullum* extitit *ſimplex elementum, unoquoque ſingulari cætera tria in ſe plus minus complexo*: hæc autem noſtra materies cum ſit ætherea & cœleſtis ſubſtantia, cum ſubtiliſſima tellure conjuncta, in *Elemento ignis præcipue* reperitur, unde Philoſophus illam petere debet: *luminoſa* quidem *ſubſtantia eſt*, imo vere *ignis per diſtillationem accendendus.*

Neceſſarium tamen eſt, ut ille hanc igneam aquam, manuali ac artificioſa operatione, in metallici ſulphuris conditionem reducat, quod valde purificatum

catum, & ab omni fæce, cunctaque tum aquoſa tum terrena redundantia liberatum auro inſeparabiliter unietur, ejuſque tincturam dilatabit & multiplicabit. Hoc *Sulphur eſt calida & ſicca pars noſtri argenti vivi*, quatenus diſtincte conſideratur ab oleaginea ſua humiditate, quamvis ambo realiter unum & idem ſunt, atque unica ſolum materia, tam à vegetabilibus & animalibus (uti prius dixi) quam à mineralibus habenda: utcunque hoc addendum eſt, quod iſte mercurius alchemiæ non ſubſerviat, quamdiu in vegetabili aut animali ſtatu permanet: quapropter hoc ſulphur, (vel oleoſitas) fieri debet metallicum, quod effici non poteſt, niſi aprime purum & unctuoſam reddatur, quod repetitis putrefactionibus, deſtillationibus, & ſeparationibus exequatur Chemicus; his enim artibus artificioſe præſtitis ad ſummum puritatis & perfectionis gradum redigitur: & tunc primum Philoſophi opus, ac primitiva materiæ præparatio expletur.

Heic

Heic vero te monitum velim, quod *puræ oleoſitatis confectio magnum* & ænigmaticum eſt *hujus artis myſterium*; perficitur tamen per liberationem ſolam ab omni tum terrena tum aquoſa fæcula & exceſſu. Cunctis liquoribus corroſivis, qui vocantur aquæ fortes, aliquid ineſt puræ oleoſitatis, per quam auro vigorem addere, ejuſque tincturam augere valent: in hunc finem illis utuntur Philoſophi: nam acutæ & penetrabiles aquarum fortium partes, ad intrandum & attenuandum aurum aptiſſimæ, iſtam oleagineam & unctiuſculam eſſentiam in partes interiores vehit, adeoque primam ejus reſolutionem peragit; quæ cum ab auro per deſtillationem retrahitur, iſtam oleoſitatem poſt ſe relinquit, quæ reddit illud magis idoneum ad intimam diſſolutionem, per mite *homogeneum* & *permanens menſtruum*, quod quidem eſt *vegetativus liquor*, miraque hinc potentia præditus ad augendam ac multiplicandam metallorum tincturam: vegetativa enim & a-

nimalia diſſolventia vim ſuam corroſivo debent, & Philoſophorum multi expeditam ſuam magni Operis peractionem eidem attribuunt; Quippe Antiqui aquarum fortium uſus ignari tarde & moleſte opus ſuum perfeceruntpoſtquam vero aquarum harum poteſtas & exercitium illis innotuit, diebus aliquot illud præſtiterunt, quod antea non niſi annorum ſpatio præſtare potuerunt; & pro hac re Chemiæ diſcipuli *Paracelſo* magis obligantur, quam ignari vel ingrati ſolent agnoſcere. Hæc autem ecbaſis uti ſpero non videbitur illis importuna, qui libenter cognoſcerent quid pura ſit oleoſa natura, & quomodo poſſit acquiri.

Deſideras autem intelligere ubi philoſophici Lapidis materia in tali diſpoſitione & quantitate reperiatur, quæ conatus & induſtriam in hac arte ſtudentium invitet. Optime obſervaſti ex Hermeticorum Chymicorum ſcriptis, quod *homo ditiſſima* eſt hujus mercurialis ſulphuris aut *phyſicæ materiæ fodina*; ab iiſdem etiam diſcas

diſcas in qua parte iſtius fodinæ optimum & copioſiſſimum ſulphur contineatur. Peritus iſte Philoſophus *Baſilius Valentinus* dicit, eſſe in microcoſmo noſtro limbum ſive globum viſcidum terræ, qui emergit ex aqua quadam perpeſſa, quæ in ſe habet quæcunque ad totius operis complementum neceſſaria, omni amoto extrinſeco. Et *veſtras Ripleius* dogmatice refert, quod *Lapis noſter* (ſive materia) *qui generatus eſt in terra ingenioſa & in vere, ubi ſol eſt in Ariete, turget, vegetat ac volare incipit, debet extrahi in ſua minera integra non corrupta per hominem Martialem.* *Haimo* etiam ut, qua fas eſt claritate, locum indicaret, quo facile vilique pretio appetibilem Philoſophorum materiam aſſequantur, ſic filios artis alloquitur, *ite ſecrete & moroſe cum magno ſilentio, & accedite poſteriora mundi*, (ſcilicet parvi) *& audietis tonitrum ſonantem, ſentietis ventum flantem, & videbitis grandinem & pluviam in terram cadentem; & hæc eſt res quam deſideratis, & quæ valore ſuo*

omnis Lapidis montium mineralium in artificio alchemiæ præcellit: quibus adumbrationibus prompte concipies, ubi maneat præclara noſtri auri balluca, & unde copioſe poſſit effodi.

Periculum circa præparationem hujus animalis materiæ (quod te ab hoc opere aliquatenus deterrere video) non opus eſt ut paveſcas, ſi modo *Medeæ* conſilium ad *Jaſonem*, quando illi cum flammivomis tauris arandum erat, ſequaris; videlicet *ut non adverſo vento araret, ne vis flammarum in ipſum ferretur*: nullus dubito quin veſtra inſignis in negotiis chymicis intelligentia, ſedulaque cura conflagrationes iſtas, quæ per oſcitantiam contingunt, præveniat: ſagaxque & mechanicus Genius tales excogitabit ampullas vitreas, inſtrumenta,& operandi cum iſta materia methodos, quibus evitare poſſis penetrantes & pernicioſos halitus, qui unquam ex illa oriri queunt, in viſus, ſanitatis, aut vitæ tuæ diſcrimen. Heic obſervandum eſt tibi, quod *viridis & vegetabilis noſtri argenti vivi ſubſtantia*

tia eſt Baſiliſci philoſophici pabulum, quodque non ſolum animalis, ſed mineralis item vegetabiliſque materia, noxios in præparando vapores exhalabit; ideoque in horum etiam ſubjectorum præparationibus cura eſt adhibenda, ut ſubtiles & inſalubres Mercurii exhalationes evitentur; nam materia philoſophici operis eſt Mercurius.

De Mercurio Philoſophorum.

Novi autem quod ominari non potes, me jam de communi mercurio vel argento vivo ſermonem inſtituere; noſter enim Mercurius ſive in naturali ſtatu & conditione, ſeu quatenus præparatus eſt ad magiſterium noſtrum, artificis manu aptatus conſideretur, à vulgari plurimum differt. 1. Vulgaris in aliquibus tantum locis terræque mineris invenitur; Noſter ubique habitat; quia nullum in orbe toto concretum corpus aut elementum illo indiget. 2. Vulgaris eſt Naturæ filius, ſub Dominio & influentiis Mercurii Planetæ ex humore unctuoſo & ſubtili terra generatus & productus; No-

ſter eſt artis filius, ex duabus ſalinis ſubſtantiis, quæ eandem radicem ſtirpemque ſortiuntur, opera Chemiſtæ obſtetricia natus & productus. 3. Communis tamen Mercurius cum per amalgamationem aliorum metallorum ſubſtantiis jungatur, differentium metallorum naturas & qualitates in ſe non recipit, nec proprietates adeo communicabiles, quales Mercurio Planetæ competunt, retinet; (ille enim, nempe Mercurius Planeta, cunctorum Planetarum, cum quibus in conjunctione aſpicitur, naturam & qualitates ſumit) noſter vero ſingulorum mineralium (hi enim ſunt inferiores Planetæ) corporumque miſtorum cum quibus miſcetur, naturam admittit. 4. Vulgaris eſt ſubſtantia fluida, quæ ſuper planam ſuperficiem movebit curretque; Noſter (in cujus compoſitione qualitas terræ qualitatem aquæ tranſcendit) eſt arida res, vel ut Philoſophi appellant, *ſicca & coagulata falſæ naturæ aqua.* 5. Vulgaris eſt frigidus & humidus; Noſter calidus

calidus & igneus. 6. Vulgaris ſubtilior & volatilior redditur, quo magis deſtillatur; Noſter per coctionem & deſtillationem denſior fit minuſque fluxilis. 7. Vulgaris poſt deſtillationem res eadem quæ antea fuit, videlicet Mercurius remanet; noſter per lenem deſtillationem in aquoſum ſpiritum fixamque terram convertitur. 8. Vulgaris nigro & combuſtibili ſulphure contaminatur; Noſter in ſe habet candidiſſimum, rubicundiſſimum, fixum & incombuſtibile ſulphur. 9. Per vulgarem corpora metallica fiunt nigra; per Noſtrum dealbantur, & ad candorem metallicum perducuntur. 10. Vulgaris vitiat & deſtruit univerſa; Noſter producit & vivificat omnia, vereque *cunctorum* eſt *humidum radicale.* 11. Vulgaris niſi prius putreſcat, & in primam reducatur materiam, ab ejus corpore nullum ſalem præbebit; Noſter in viſceribus ſuis tum album tum rubrum ſalem continet, & realiter totus eſt ſal à ſalinoſo fonte profluens. 12. Vulgaris

eſt

eſt naturæ metallicæ; vereque liquidum & fluidum metallum; Noſter quamvis poſſit ſoletque (ob ejus principia quibus conſtat) appellari metallicus, reipſa tamen non eſt magis talis, quam vegetabilis aut animalis; eſt enim *aereus aqueus igneus terreus.* 13. Vulgaris autem non eſt ipſum ſemen metallicum, ſed ab eodem vel ſimili ſemine metallico, quo cætera proferuntur metalla, producitur; & eſt *fructus metallicus*, ſicut alia ſingula metalla; Noſter eſt proprium non tantum metallorum reliquorum, ſed ipſius argenti vivi ſemen. 14. Vulgaris nec aurum nec argentum ſolvere, nec cum iis alias incorporari poteſt, quin ut ab iiſdem maneat arte ſeparabilis; Noſter vero penitus & radicitus tum aurum, tum argentum ſolvit, & cum illis tam intime unitur, ut fiat unicum individuum, & in perpetuum inſeparabilis, qua de cauſa vocatur *aqua permanens.* 15. Ex vulgari per ſe aurum argentumque nullis artibus elici poteſt; Ex Noſtro in ſe tincturam tum albam

tum

tum rubram poſſidente, utrumque per operam pyrotechnicam conficitur. 16. Vulgaris ſeipſum non ſolvet nec congelabit, nec per ſe ad Elixiris perfectionem provehetur; Noſter ſeipſum diſſolvit ſeipſum coagulat, & abſque ullo additamento per ſimplicem coctionem ad Elixiris ſupereminentiam aſcendit, veræque Sophorum veterum tincturæ; ad perfectionem non ſolum aliis metallis, ſed & ipſi mercurio impertiendam habilis.

Catholica & mutabilis natura, & attributa phænomenaque hujus mercurii varia in cauſa fuerunt, cur Antiqui quamplurimis rebus illum compararent; eidemque diverſa imponerent nomina; unde magni errores, & diuturnæ hallucinationes apud ejus inveſtigatores oriebantur, multaque temporis & pecuniæ jactura inſequebatur; qua de cauſa forſan Mercurius ingenii tui animadverſionem non immerito ſubiiſſe videatur. Attamen (Domine) te monitum velim, quod Antiqui non ſine ſumma ratione à Natura rei deſumpta

ſumpta, differentes iſtas appellationes illi inditas aſſignabant; & juſtis cauſis ab eminenti vi & poteſtate rei depromptis, ejus aſſecutionem difficilem & abſtruſam reddere conabantur; quod quidem efficaciter fecerunt.

Utcunque ut deſiderio tuo ſatisfacerem, in hac deſcriptione tum vulgaris tum ſophici mercurii, naturam ejus rei quam mercurium vocamus, ſufficienter explicui, adeo ut pluribus verbis non ſit opus; licet de ea re nimium eloqui non poſſum, quæ uniuſcujuſque præcipua pars eſt, exiſtentiæ & creatorum omnium vitæ neceſſaria, quoniam certiſſime cunctorum eſt humor radicalis. Humiditas eſt quam nullus conſumet ignis; Oleum quod non ardebit; Aer à terra productus; & realis terra, non qualis ſub pedibus calcatur, ſed ejuſmodi quæ aſcendit ſupra capita; quam nullus exiccat calor; eſt enim liquor ſulphureus, qui noſtrum auget ignem, ejuſdemque eſt materies, *veluti Lampadis oleum ſit Lucis materia*; liquor ex ſubtiliſſimis naturæ

turæ partibus confectus: ignis qui nulla conſumet, ſingula fovens nutrienſque: ſal pinguis, tam vere ſiccus, ut manum non humectaverit, interim adeo humidus, ut omnium Univerſi ſalſorum liquorum ſit fons; liquor qui proprie appellatur noſter Lapis.

De quo ſi magnum Elixir efficeres, aut metallorum, & hominum medicinam, neceſſe eſſet ut prius illum in *ſubſtantiam oleo homogeneo ſimilem* converteres; deinde poſtquam corpus hoc luminoſum putrefeciſti, opus eſt ut in humores quatuor permutetur; denique humores iſti in purum ſulphur tranſmutandi ſunt; ſulphur ſcilicet cujus humiditas in igne creſcit: fitque coctior & maturior mercurius: noſter enim mercurius ac ſulphur ſunt una eademque res (prout optime annotaſti) *eo modo differentes, ut ignea corporis humiditas ab ejus calore & ſiccitate diſtinguitur.* Hoc ſulphur ſive mercurius (ad libitum nominandus) in cunctarum rerum ventre vel centro abſconditur; & quandocunque res ulla ad perfectionem

nem perducitur, apparet, & non improprie *iſtius rei Aurum* appellatur; noſter enim mercurius aurumque ſunt idem.

De Philoſophorum Auro.

Credendum eſt igitur quod Aurum noſtrum, non eſt idem cum metallo communiter ſic vocato, *habent* enim Hermetici *Philoſophi ſecreta ſua metalla*, de quibus intelligendi ſunt quando de metallo loquuntur cum reſpectu ad magnum opus ſuum, ac non de communibus metallis. Verum eſt quod tria ſunt inter Philoſophos auri genera, *Aſtrale*, *Elementarium* & *Metallicum*. 1. Aſtrale eſt illud purum & igneum ſal, quod ſol per potentes radios in Aſtris producit, vehiturque cum iſtorum Aſtrorum effluviis huc illuc per totum firmamentum. 2. Elementarium eſt iſtud ſal purum & fixum, quod per naturæ ignem in quovis corporę ex elementis compoſito, imo & in quovis elemento generatur. 3. Metallicum,

tallicum, cuilibet notum, plus ab ambitiosis & avaris quam Philosophis diligitur; quamvis enim aurum vulgare aperire possent & crudum reddere, adeo ut operis sui materia fieret; semper tamen altera duo genera præcipue ambiebant, tanquam subjecta suis operationibus aptiora, & magnorum stupendorumque effectuum auro communi capaciora.

Quapropter adoranda est Creatoris bonitas, qui nostrum aurum & argentum auro argentoque vulgaribus communius fecit, ibique reperienda collocavit, ubi noster mercurius seipsum ostendit: sunt enim reipsa nihil aliud quam rubræ candidæque nostri mercurii partes fixæ, per quas volatilis ac fugax portio fixa simul & permanens reddatur: idcirco dixi, quod nostri mercurii & auri eadem est materies. Oleum vero sive sulphur in auro melius concoquitur quam illud quod est in Mercurio.

Aurum argentumque nostrum unguinosæ ac liquidæ sunt substantiæ, ambo

ambo eodem corpore quo latebant extracta, cruda & imperfecta à natura illic relicta; cum vero ab arte exacte purificata & concocta, millies efficaciora & potentiora fiunt, quam vulgare aurum fieri unquam poteſt. Aurum commune mortuum eſt, & in duræ concretionis tumulo ſepultum, ubi natura, poſtquam ad ultimum virium egerat, illud reliquit ſine ulla capacitate ad altiorem perfectionis gradum aſſurgendi, ſeu vilioribus ſubſtantiis perfectionem impertiendi, niſi prius ad primogeniam & crudam conditionem reducatur; vel ad auri noſtri naturam; quæ eſt humida ſubſtantia, aperta, viridis, vitalis & vegetativæ poteſtatis, & ut altius altiuſq; exaltetur apta, donec ſuperlativam induat energiam longe ſupra vim humanam; cujus debiles & circumſcriptæ facultates noſtrum aurum ad tam mirabilem altitudinem provehere nequeunt, ad quam ſua creſcens & multiplicativa natura ſeipſam continuo extollere potuerat, *abſque tali auro* (quicquid vani garriunt

garriunt jactatores) *verum aurum potabile non eſt conficiendum.*

Novi jam quod ignari (& inculpate faciant) mirabuntur, quod egomet ſtupendam hanc materiam, quæ vocatur aurum, vilem, communem & unguinoſum liquorem pronuntio: tu autem, cui noſtra metallurgia non eſt omnino incognita, me tantum interrogas ex quo Monte Sal hoc aureum copioſiſſime effodiatur: Pro me reſpondeat *Ripleius*, qui enunciat tibi quod *Mercurius noſter optimus* (vel æquipolente vocabulo noſtrum optimum aurum) nobis *advehitur in pellibus de monte Peſſulano*; Verum ad inveſtigatorum diligentum ſolamen dicere liceat, quod non ſolum *India*, vel (ut propius patriam ducaris) *Hungaria*, ſed veſtra quoque *Britannia* ditiſſimis ejuſdem fodinis abundat; at virgula divinatoria, per quam iſtæ fodinæ rimari poſſunt, debet eſſe metallicæ naturæ. Intelligo quod aliqui medici de dentibus aureis, qui in Sileſiani pueri ore creſcebant, prolixe ſcripſerunt;

runt; potuere tamen cum majore veritate, copia & elegantia de noſtro auro diſſeruiſſe, quod in cujuſque hominis viſceribus creſcit, imo in illius qualibet parte, ſed in aliquibus copioſius quam in cæteris, ut à me prius dictum, & à teipſo agnitum: hoc autem certiſſimum & perſpicuum eſt axioma, quod *ex quacunque materia noſtrum acquiritur aurum, iſta materia philoſophorum mons nuncupatur.*

De Monte Philoſophorum.

Hæc materies ideo mons noſter vocatur, quia ſulphura noſtra candide & rubicunde tingentia (quæ ſola ſunt Sapientum verum aurum & argentum) in illo copioſe generantur, & ab illo extrahuntur arte & labore prudentis metallarii.

Et hoc mihi liceat aſſeverare (non obſtantibus facetis tuis dicteriis) in noſtris montibus pretioſior latet theſaurus, quam in omnibus totius mundi montibus; quoniam non tantum immenſa

menſa & inexhauſta quantitas auri & argenti, ſed etiam gemmarum naturales abundè tranſcendentium, ab iis obtineri poſſunt. Hi *Montes* ſunt *Salinoſæ naturæ*, ſalſa ac *unguinoſa humiditate ſtatentes*, quæ humiditas eſt mare Philoſophorum.

De Philoſophorum Mari.

Ex his enim Salis montibus (feriente petram Philoſopho) unguinoſæ vel pinguis aquæ perennis & copioſus emanat amnis, qui totos montes humectat, nec unquam calore ſolis exiccabitur, aut ullis rivis, qui ab eo derivari queunt, exhaurietur. Hæc aqua propter abundantiam auri, quod in fluento ſuo vehit, ſummas laudes & eulogia Philoſophorum meretur, multo magis quam *Tagus* & *Pactolus*, ſublimia Poetarum præconia meruere: nec improprie vel immerito noſter nominatur *Oceanus*, quia per omnia diffunditur, eo quod eſt omnium Univerſi concretorum radicalis humor: ſatis

apte ac ingenioſe *Mare Mediterraneum* appellas, quia terræ noſtræ vel ſalſi montis pertranſit centrum.

Ingentis hujus Maris poſſeſſio magni momenti à Philoſophis æſtimatur, ideoque apud eos in ſummo pretio habetur, quia pinguium genere piſcium abundat, (à teipſo bene obſervatorum & deſcriptorum) quos aliqui vocant *Echeneidas* aut *Remoras*, quoniam celſarum & turritarum navium motus, quæ in noſtro mari natant, impedire, illaſque detinere valet: iſtæ naves altæ (ut ſine fuco loquar) ſunt volatiles mundi ſpiritus, qui in noſtro mari fluctuant, & à ſale, quod inſitum eſt in iſta aqua marina, retinentur & figuntur: eaque de cauſa Piſcis ille tanto eſt in honore apud Philoſophos, quoniam *ab illo ſuum vegetabile menſtruum, vel aquam vitæ deſtillant.*

De Philoſophorum Aqua Vitæ.

Noſtra videlicet Aqua vitæ ſeu vegetabile diſſolvens à pingui unguinoſa materia

materia extrahitur, & quamvis de communi ſpiritu vini fiat, nunquam tamen fiet, niſi cum alia vegetabili natura conjungatur & uniatur, *quæ Trifolii charactierem exhibet*; ideoque ab aliquibus *noſtrum Trifolium* nuncupatur; ab aliis *Uvæ noſtræ*, quia vinum præbet tam mirabile. Nunc autem ut ingenue fatear, hæc Aqua vitæ eſt *Oleum purum, quod inſtar communis aquæ ardentis deſtillatur, nihilque poſt ſe in deſtillatione relinquit, ac eſt incombuſtibile.*

Hoc clarum & ſubtile oleum noſter eſt mercurius præparatus, terræque noſtræ vel ſalis ſoror naturalis; quam oleum hoc, ſeu mercurius, amantiſſime amplectitur; promptiſſime diſſolvit; ſeque cum ea inſeparabiliter unit: intima hujus ſpiritus cum ſale unio quendam illi volatilitatis gradum attribuit, adeo ut una ſublimari queant; quo pacto iſtum incomparabilem *Salem Ammoniacum*, aut *ſulphur album Naturæ*, quæ *noſtra* pulchra nominatur *Diana*, conficiunt.

De Philoſophorum Diana.

Hanc nudam in conſpectum tuum, ac in fonte ſuo lavantem, exhiberi te cupidiſſime velle ſentio; noſti autem quomodo cunctæ Nymphæ in fabula eam circumcingebant, ut illam tutarentur, ne ſic ab Actæon conſpiceretur. Idem omnes agunt Philoſophi, qui ſumma ope ſtudioque nituntur, ut eandem ita velo tegant, ne cuiquam, multo minus laſcivis & mollibus, exponatur.

Quod ad Teipſum ſpectat (mi amice) prius narravi quibus obligationibus obſtrictus teneor, per quas inhabilis reddor demonſtrationi, quam promptum me ad honeſti deſiderii tui gratificationem magna mea virtutis tuæ opinio, & erga tuam amicam & generoſam indolem benevolentia faceret: perſpectum tamen habeo quod ex diligenti tua philoſophicorum ſcriptorum lectione, ſagacibus obſervationibus, & operationibus experimentalibus,

bus, tantam hujus myſterii partem jamdudum cognoſti, ut vix dubitare poſſum, quin ſi in chemicæ ſapientiæ ſcrutinio perſiſtas, Deuſque conatibus tuis clementer aſpiret, illud quod tantopere deſideras oportuno tempore penitus intelligas.

Hoc mihi dicere conceditur, quod Fons, in quo Diana noſtra ſe madefacit ac lavat, nihil aliud eſt præter noſtram Aquam vitæ, in qua *ſal & ſulphur album Naturæ* id eſt *Diana noſtra* diſſolvitur, & per digeſtionem mire pura & potens redditur. Hæc Aqua vitæ hoc modo efficitur. Sume ſelectiſſimum ſulphur quod eſt valde acidum, optimumque mercurium qui eſt valde oleoſus, accurate fæculentiam omnem terrenam per ſublimationem aut diſtillationem remove, mercuriumque valde purum & ſubtilem communi ſale, vitriolo, aut utroque ſimul, effice: quando ſic purificantur, illa reſolvas, & in unum reducas ope aquæ deſtillatæ. Deinde, poſt debitam fermentationem & digeſtionem, claram &

uniformem liquorem habebis, qui eſt noſtrum Vinum.

Sume vinum hoc, illudque putrefacias in fimo equino triginta dies; aut in bono vaporoſo Balneo ut elementa citius & melius ſeparentur: poſtea in idoneum vas vitreum ponito, & ardentem aquam ab eo deſtilla, quæ rectificari debet, donec totum comburendo evaneſcat, & quamlibet particulam lini aut goſſipii in ea tinctam inflammet. Interea cum vino procedas, phlegmaticam ab eo partem deſtillans, donec ſola remaneat quædam inſtar liquidæ picis ſubſtantia. Phlegma hoc ſuper liquidam picem bis cohoba, illud deſtillans moderato calore in Balneo; tunc capiens reſiduam materiam, funde ſuper tantam ardentis aquæ rectificatæ quantitatem, quæ tres aut quatuor pollices ſuper eam aſſurgat; & materiam potenter concute, ut illa bene uniantur.

Tunc ſpiritum in Balneo calore lento deſtilla, materiam humidam in fundo ſimilem limo relinquens: iſtam humi-

dam

dam materiam in putrefaciente calore ſex dies ponito, poſthac ſpiritum remanentem in cineribus deſtilla. Deinde recentem ſpiritum materiæ in fundo addas, & denique pone in calore putrefaciente ſex dies ut antea; poſtea ſpiritum animatum in Balneo deſtilla, & priorem curſum repete, donec ſpiritus animam ab iſto corpore extraxerit, quod factum eſſe judices, ſi terram aridam & ſiccam invenias.

Sume hanc terram (poſtquam eam ponderaſti) & in vas vitreum pone digeſtioni aut circulationi commodum, & addas illi octavam ſpiritus animati partem, & tunc circula, donec totum ſpiritum à terra videas exhauſtum: dein aperi vas circulatorium, & impone alembicum, & extrahe parvam humoris quantitatem, qui ab eo procedet, & communis aquæ ſaporem poſſidebit: tunc infunde ſeptimam partem animati ſpiritus, iterumque cæcum caput impone, & digere ut antea, donec totum ſpiritum exhauſtum cernas, deinde fac ut antea; & infunde ſextam

partem,

partem, & tunc fac ut prius; dein quintam partem, poſtea quartam, eandem methodum obſervans, donec terrena materia per animati ſpiritus imbibitiones fiat candida: tunc materiam hanc albam aut terram ſume, & in idoneum vas repone, (quod oblinere debes ad altitudinem, ad quam aſcendit materia) & quod à fæcibus exurget ſublima.

Hoc ſublimatum eſt ſulphur album Naturæ, noſtrum ſal Ammoniacum, noſtra pulchra & pinguis Diana, quam ſi ſpectares in ſuo balneo, ſume illam, trutinaque, & cuilibet ſui corporis libræ ſume tres rectificati ſpiritus libras, ſive balnei aquæ, eamque in iis pone, ut in balneo vaporis viginti quatuor horas madefiat; tunc humiditatem in cineribus deſtilla, per calorem ſolari calori ſimilem, & ſublimatum remanens ponderes, & addas illi tres partes rectificati ſpiritus, ut antea, eaque putrifices viginti quatuor horas in balneo vaporis, ut antea, cuncta quater repetens, uti prius; quo temporis

ſpatio

ſpatio totum ſublimatum cum ſpiritu unitum deſtillabitur. Tunc ſume ſpiritum hunc ſale Ammoniaco ſic acuatum, & pone in calore ſtercoris equini, aut balnei vaporoſi ad circulandum, ad minimum, octo vel novem hebdomadas: tunc ſi percipias in vitri fundo ſedimentum, ſimile ſani hominis urinario ſedimento, & liquorem cuilibet cryſtallo puritate parem, diligenter decanta vel alio quocunque modo ſepara purum liquorem à ſedimento, accuratiſſime obſtruito, & in loco frigido conſerva.

Hæc eſt noſtra *Aquavitæ*, *Aqua dianæ*, aut *Argenti vivi Aqua*, per quam radicalem metallorum, & ſpeciatim auri ſolutionem hoc modo perficimus. Cape bonam auri, more Lulliano præparati, calcem, & diſſolve in hac aqua vitæ; tunc aliquantiſper ea digere, ac poſtea Aquam vitæ ab ea deſtilla, & repetitis ſpiritus affuſionibus & digeſtionibus, & deſtillationibus, aurum omne cum ſpiritu aſcendere facias; quod eſt verum aurum potabile, magna

gna metallorum hominumque medicina, quodque altius medicamentum fieri poſſit, aurum ſolutum in verum oleum reducendo: hoc efficias detrahendo diſſolvens, donec ad olei conſiſtentiam perveniat, quod auro puro multo eſt pretioſius. Cum hoc medicamento (ne plura de eo proferam) celebris Raimundus Lullius juvenilem vigorem, cum decrepitus erat, mortique proximus, ſibi reſtituebat: cui (præter multa authentica Regiſtra) veſtras Ripleius teſtimonium affert.

Et ſic (amice mi doctiſſime) noſtram pulcram Dianam in balneo tibi monſtravi, ita tamen (ut modeſtum decebat Philoſophum) ſuper hanc velum projeci; ne in totum appareret nuda res: tamen eo modo tibi explicui, ut nihil deeſſe videatur, quod te ſecreti noſtri Dominum faciat, præter ignis noſtri perfectam cognitionem & regimen.

De Secreto Philoſophorum igne.

Hoc ſicut altiſſimum eſt Naturæ myſterium, ita maximum eſt Philoſophorum ſecretum; Peripateticorum *ignis aridus* eſt, Chymicorum vero *humidus*; vulgus igne culinario calcinat uritque; nos claro & cryſtallino liquore: noſter enim ignis eſt aqua ſulphurea, vel ſpirituale ſulphuris ſemen, quod noſtro ineſt Mercurio. Nempe *mercurialis humor eſt ignis noſtri materia, ſicut oleum quod in Lampade accenditur eſt luminis materies; & à tali materia noſter ignis augetur.* Nihil tam tenebroſum & obſcurum eſt quam noſter ignis; & nihil magis in occulto latet, quam modus eum ordinandi & gubernandi.

Pontanus poſtquam veram materiam (ut ipſe profitetur) cognovit, ultra ducenties erravit, priuſquam opus hoc perficere poſſet, quia hunc ignem ignorabat; ſcientia ejus adeo neceſſaria eſt, & in ſe ita ſufficiens, ut cum filiorum

rum artis ſocietas aliquando conveniſſet, ut de magno opere ex conſulto diſceptarent, & quid unuſquiſque de eo cognoverat manifeſtarent; poſt varias opiniones in medium prolatas, & hinc inde agitatas, totius Conventus natu minimus interrogatus quid de eo cognoverit myſterio, reſpondit, quod Ignem & regimen ejus intellexit: quo audito aſſurrexerunt omnes, eique præeminentiam concefferunt, tanquam magni hujus ſecreti Domino: facile enim præſtare poteſt omnia, qui illum novit, & ſine illius cognitione nil perfici queat.

Quæ ſi ita ſint, mihi replicare poſſis, quod nullam tibi ſatisfactionem præbui per ullam lineam, quam hactenus ad te ſcripſi: attamen (chare mi amice) ea quæ dixi nihilominus ad deſideratum finem magnopere conducunt. Quiſquis enim in aliis rebus probe excultus, & huc uſque inſtructus eſt, ſecreti hujus ignis inveſtigationi bene adaptatur, quem probabiliter aſſequetur, ſi modo inquiſitionem

nem continuet, illiq; Deus benedicere dignetur.

Fatendum eſt mihi quod efficaciter parum adhuc ſcripſi, niſi quæ prius noviſſe videaris; utcunque magno tibi erit ſolamini, quod ea quæ ſcripſi tuas confirment notiones, & in te fiduciam pariant, quanto ſimilius Philoſopho quam Pſittaco loqueris: ideoque non poteſt non incitamentum fieri ad incepta veſtra & progreſſus promovendos: quibus eventum feliciſſimum animitus opto, quia te virum valde idoneum autumo, qui Adeptus efficiaris: ſerioque profiteor, ſi ea mihi fortuna contigiſſet, ut à Patrono meo talis libertas conceſſa fuiſſet, qua multi fruuntur Adepti, totum tibi ſecretum propalarem.

Attamen (bone mi amice) huc uſq; ſermonis libertate utar ut eloquar, quod ſi abſque tremendo anathemate magnum tibi philoſophorum arcanum aperire poſſem, ſcilicet eorum ſecretum ignem, aliquantulum dubito, utrum hoc pacto majoris tuæ felicitatis

tis inſtrumentum apparerem. Notatu digna eſt illa præcipui Eccleſiæ Patris ſententia, *Multa Deus negat propitius, quæ concedit iratus*; plurima enim Infiniti Numinis Chariſteria pœnæ magis fiunt, quam beneficia. Digniſſime mi amice, cordate precor, quod ſi magnum illud Opus aggrediaris & perficias, hoc de te non eſſet propheticum, conſideratis quæ te comitantur circumſtantiis: idcirco te præmonitum vellem, ut quandocunque Deus Hermeticæ ſapientiæ te Dominum faciet, illam circa medicinam & philoſophiam, non autem Chryſopœiam exerceres.

Noſtra quinteſſentia (quatenus magnum eſt Medicamentum ſi cum prudentia tractatur) ſufficientes tibi comparabit opes cum ſecuritate & gloria; & in quantum eximie Philoſophiæ ſubſervit, ingenioſæ mentis tuæ curioſitati plene ſatisfaciet, cujus facultates mire clariores & illuſtriores uſu ejus ſagaci fient. Necnon corporis perfecta ſanitas vigorque conſervabitur;

per

per quæ felicitatem tantam participabis, quantæ in hac vita capax eſt mortalis.

Profecto (Domine) hujus Elixiris poteſtas tanta eſt, (cum ad eam ſublimitatem, ad quam ſecretæ Chymiæ arte reduci poſſit, attollitur) & non ſolum in tribus Mineralium, Vegetantium atque Animalium familiis, ſed in toto naturæ regno tam mirabilis, ut ſine ulla potentiæ ad tranſmutanda viliora metalla in aurum conſideratione, veſtram panegyricam facundiam (quam nulla alia ſcientia vel ars quantum ſcio tam bene meretur) apprime mereri poſſit; & colores iſtos oratoricos, quibus illud elegans tuus decoravit calamus, decenter geſtet. Adeo ut mirari non poſſim, tot in omni ævo ſapientes & ingenioſos, tam diutina ſtudia & tam ingentes impenſas pro eo elocaſſe; licet non potuere non magnas rei difficultates, & multa eventus adverſi exempla coram oculis habere. Nec ejus rei aviditatem tuam improbare valeo, quæ philoſophos

Adeptos

Adeptos tam divites, tam grandes, tam bonos, tam beatos efficit: e contra valde prudentiam tuam laudo, quod probe instrui curas, quomodo ad scopum seu metam pertingas, priusquam carceribus egrediaris.

Quoad pravas mercurii nostri qualitates, Institutionum schedulam, quomodo noxas, quæ multis in prima ejus præparatione contingunt, evitare queas, posthac accipies. Multæ quidem sunt, & aliquando valde luctuosæ; ut dolores capitisque gravedines, Paralyses, Lipothymiæ, visus & quandoque aliorum sensuum amissiones, subitæ raucedines, Tusses, violenti Catarrhi, Phthises, Pulmonum ulcera, torpores & membrorum dolores, & generatim tales sanguinis coagulationes, quæ necessario plurimarum erunt ægritudinum causæ, quas tu optime enumerare vales. Quamvis enim noster mercurius rebus extrahatur, quæ non minus familiares & tutæ sunt quam panis & vinum, & post debitam præparationem sit naturæ nostræ amiciſſima

ciſſima res, & totius orbis maxime ſalutaris; in prævíis tamen præparationibus valde noxius eſt. Quod ita ſit probe novi, ſed ob quam rationem à te vellem diſcere, cujus acutum ingenium altiſſimas naturæ profunditates penetrare, & reconditiſſimorum effectuum cauſas explicare poteſt.

Eo importunius à te hanc inſtructionem flagito, propter novam tuam & ingenioſam de pinguedinis natura excogitationem: habebis me magnopere tibi devinctum, ſi tuos de illo argumento conceptus aliquantulum copioſiores mihi mittas, necnon de natura ſanguinis: guſtus, quem de iis antea præbuiſti, me certum facit, quod erunt mihi perquam grati, & ſatisfactionem abundanter afferent amicis meis, *qui ſunt bonarum indolum ſocietas*, & qui jamdudum ingentem de te opinionem conceperunt, à præſtanti idea optimi, ingenioſiſſimi, Hominiſque doctiſſimi, qualem teipſum illis Literæ tuæ exhibuerunt.

Quæ quidem accuratiſſimæ literæ cum annexis chartulis adeo Univerſalis

ſalis *mercurii originem* explicuerunt, *veræ quidem Philoſophiæ baſin*; & conditiones in eo requiſitas, qui ſeipſum huic Philoſophiæ applicare vellet, tam bene expoſuerunt, & cautiones ac directiones ita ſagaces in Scriptorum philoſophicorum lectione dederunt, ut artis hujus ſtudioſis magno futuræ ſint emolumento. Præterea Chemiam exiſtimationi hominum vindicant. *Primo* oſtendendo quod ejus conatus non ſunt irrationales, nec effectus accidentales, incerti aut ſophiſtici; ſed quod operationes ejus ſunt naturæ operationibus exacte conformes, cujus ductum ſequitur donec illam languidam & deficientem inveniat, ac deinde excellat eam & tranſcendat. *Secundo* demonſtrando ſubjecti ejus vel materiæ ſublimitatem, & per inductionem evidentem & illationem probando, in quo & quibus modis iſta materia fiat rebus aliis ita tranſcendenter ſubtilior & efficacior. *Tertio* amovendo iſtum contemptus & obloquii fimum, quem docti æque ac indocti, malevolique in eam conjecerunt: quod præſtas egregie

gie, transferendo culpam partim in Medicos aliquos nimium faſtidioſos & ignavos (quorum ignorantia nimis antiqua eſt, & oſtentatio arrogantior quam ut docendi ſint) inque alios plus juſto credulos, temeroſque Chemiſtas, qui pulchram Dominam quam ambiebant, tandem oderunt, quia eorum indignos ambitus noluit admittere; aut in nonnullos inopes, ſemidoctos, & glorioſe jactabundos deſtillatores. Hi enim omnes, aut maligne, aut inopinanter, infamiæ hujus excellentiſſimæ & in orbe toto utiliſſimæ ſcientiæ contribuerunt.

Tua vero epiſtola, quoad prædictas notiones, ipſam tam luculenta ratione, ingenio & phantaſia tam fæcunda, & omnigenæ literaturæ ſtricturis vindicavit, ut mihi nunquã inter ſcripta Chymica adhuc occurrerit aliquid, quod lectorem ſtudioſum tantopere alliciat & delectet: ideoq; te importune rogo, ut illam, quamprimum poteris, prælo committendam procures. Quoad tuarum cogitationum amplificationem de *Pinguedinis* & *Sanguinis natu-*

ra, quæſo mittas eam ad me quando tibi otium erit, haud cum majori feſtinatione quam quæ negotiis tuis optime congruat. *Parabolam philoſophicam* vel *Romanicam*, vocatam *Iter Philaretii ad montem Mercurii*, quæ cum doctiſſima tua Epiſtola ad me venit, magna cum delectatione perlegi: ingenioſiſſima eſt deſignatio, & propoſitum ejus ſequentibus verbis à te pulcherrime exprimitur. *Nam quia magna pars hominum pro ſeculi noſtri genio nullum fere dicendi docendive genus admittat, niſi quod titillat animos, ac in ipſos cum ſuavitate affluit & illabitur, ea mihi ratio fuit res graves ac phyſicas ad hunc modum tractandi, ut per ludicra ſeriis, per fictitia veris gratiam facilius conciliarem; & ut ſtudioſos ſapientiæ per res notas atque familiares, ac in ſenſus noſtros prompte jucundeque ſe inſinuantes, ad reconditiora naturæ myſteria comiter introducerem: adeoque forſan eos ipſos (qui jam à recitato Chymici libelli titulo tanquam à mormolycæo vel ſpectro quodam viſo reſiliunt, aut poſt lectas quaſdam pagellas, dura tetricoſaque dictione forſan & ænigmatica*

plenas,

plenas, omnia deinceps ſcripta tanquam incantamenta reſpuunt) poſthac in amorem Chymiæ novo quodam lenocinio pellicerem, tandemque veræ philoſophiæ nec opinantes proderem. Non apponitur Authoris nomen, hanc autem periodum tibi attribuendam auguror, quia tota Dickinſonum ſapit: proculdubio lectorem ſtudio Philoſophiæ deditum delectabit & hoſpitabitur; adeoque eundem effectum (uti credo) in naturalis ſcientiæ candidatos aſſequetur, ad quem collimas; nempe Chemiæ veræque Philoſophiæ incrementum.

Sed, ut redeam ad mercurium, à quo longa excurſione receſſi, cum prima ejus præparatio valde obſcura, moleſta & periculoſa ſit, ideo multi recentiorum temporum Philoſophi ad alios operandi modos ſe applicuerunt: Quidam ad faciendum ſine Elementorum ſeparatione mercurium: aliqui mercurium ſuum ex auro communi & vulgari mercurio præpararunt; ex quibus etiam illi, qui norunt iſta corpora putrefacere, magnum conficiunt opus, iis licet multo inferius, quæ per noſtrum

ſtrum generaliorem mercurium fieri poſſunt. Et per ſulphur terræ cujuſdam bene electæ, mercurius vulgaris, ſed purus & virgineus, ita animari poteſt, ut valeat aurum diſſolvere prompte & radicaliter ſine ullo calore. Quibus ita unitis, nihil deeſt præter philoſophicam coctionem, ut Elixyr fiant & perfecta Tinctura. Tua diviſio variorum modorum quibus Philoſophi ſuum mercurium fecerunt, in quatuor genera, ingenioſa eſt & nova, imo, ſi cum aliquibus *philoſophici ſalis* granis (juxta veſtram loquendi formulam) intelligatur, ſufficienter vera; de quibus *cæleſtis modus* à quibuſdam antiquioribus, necnon recentioribus excultus fuit, qui modus valde ſecurus eſt, & inſignes producit effectus: non obſtantibus tamen præparationis fœtore & periculo, Philoſophi generatim mercurios ſuos ex *aerei* & *aquoſi generis materia* fecerunt; quoniam illi à Medêa bene inſtituti artem evitandi calamitates *Draconis Mercurii* cognoverunt; ac etiam quia Elixyr ex iis materiis confectum potentiſſimam & generaliſſimam

lissimam hominum medicinam præbet.

De Medicamento Universali.

Quod tale sit Pharmacum Adepti Philosophi probe sciunt experientia, ideoque justam causam habent ejusdem asserendi veritatem: At quare talis res æstimetur possibilis, & quomodo tantos, tam generales & contrarios effectus proferat, sagaces & manifestas rationes attulisti; quales acutum Physiologicum deceant, & ab omnibus fidem, præter eos qui nihilo extra vulgarem Naturæ semitam sine demonstratione consentient, mereantur. Hoc tamen libere loquar, quod etsi rationes tuæ, ab intrinseca magnæ Philosophorum Panaceæ natura ductæ, quæstionem præstantissime solvunt, remanet tamen extrinsecum argumentum ab ipsorum Philosophorum exitio sumptum, consideratione nostra indigens, & apposita responsione dignum.

Quæstio enim est, *quare veteres Adepti Philosophi non sunt adhuc in vivis robusti & juveniles, & quare ulli post eos Adepti ægrotarunt & interierunt non minus*

nus præmature quam cæteri mortales, si modo nacti sunt medicamentum, quod omnes morbos sanare, quodque calidum & humidum radicale servare ac restaurare possit? Non est difficilis responsio, quoniam certum est, quod datur determinatus vitæ terminus ab Omnipotente præfixus, ultra quem nullius artis adjumentum cujuslibet ætatem extendere queat. *Jobus* hanc tibi veritatem asseruit, dicens capite decimo quarto, versu quinto, *determinati sunt dies ejus, numerus mensium ejus penes te est; limites ejus assignasti, quos non transgrediatur*: adeo ut quamvis isthæc Panacea sanitatem & vigorem juvenilem restituere, & in magno gradu usque ad finem conservare valet, interea tamen nostrorum dierum prædeterminatum finem prorogare nequit. Neque brevis vita & ægritudo Adeptorum in hujus medicaminis dedecus cedere debent, quia pro certo habetur, quod multi Elixiris pro metallo possessores, non erant Elixiris pro medicamine Magistri; non enim sunt una eademque res; saltem non ita sunt perpetuo. Præterea

multi

multi utriuſque Elixiris Domini illo ad medicinam idoneo uti noluerunt, iſtam vitam prolongare minime deſiderantes, quæ ipſos à multo melioris fruitione detinebat: nam plena magni hujus Naturæ myſterii ſcientia illos tam mira Dietatis intelligentia imbuit, iiſque tam vivam futuræ & æternæ vitæ imaginem refert, quod non poſſunt vel minima ex parte de eadem dubitare; eaq; de cauſa ad pias vitas agendas inducuntur, & ad Creatorem fervido zelo adorandum, adeoq; diſſolvi cupiunt quandocunque Deo placuerit, ut iſta beatudine potiantur; quæ animorum oculis tam clare præſens eſt, quam in ſpeculo facies apparet. His addo, quod multi Adepti qui in ætate media numerati erant inter mortuos, diutiſſime poſtea ſuperfuerunt; illi enim ut moleſtias & diſcrimina vitarent, quæ tales comitantur, quos alii vel agnoſcunt, aut vehementer ſuſpicantur eſſe miri hujus ſecreti poſſeſſores, ab una regione in aliam peregrinati ſunt, & nomina permutarunt; adeoque ad limitem ab Omnipotentis decreto

decreto prædeterminatum libere & ſecure vixerunt.

Summatim igitur, illi qui medicaminis hujus naturam intelligunt, & periculum ejus fecerunt, ac mirabiles effectus viderunt, hoc Elogium negare non poſſunt, quod naturalem potentiam habet omnes ſanandi ægritudines; (& hæc ſane multo altior laus eſt, quam quæ juſte tribui poſſit optimis remediis Galenicis, nugis iſtis, quæ in cauſa ſunt, cur totidem morbi æſtimantur immedicabiles) & quod caliditatem & humiditatem primigeniam reſtituere; atque ita languidorum corporum vigorem renovare valet. Denique quod medium eſt à Deo deſtinatum ad eorum Salutem & vigorem extendendum ultra communem Naturæ conſuetudinem, quibus longam annorum ſeriem dignatus eſt concedere. Hujus medicamenti ope *Artephius* pluſquam mille annos vixit, & *Patriarchæ* olim valde longævi fuerunt.

De

De Patriarcharum longævitate.

Etſi Sacra Scriptura eorum longævitatis cauſam ſilentio condidit, Traditio tamen quæ inter nos viget eam non tacuit: ac non ab ea ſola, ſed etiam ab illatione rationali concludimus, quod magnum hoc & Univerſale remedium erat unicum iſtius longævitatis inſtrumentum, & quod tanta longævitas non erat omnibus antediluvianis communis, ſed Patriarchis tantum, & fortaſſe paucis aliis. Si longa vita Patriarchis ideo ſolum fuiſſet indulta *multiplicationis gratia*, ut hoc pacto Mundus citius incolis impleretur, neceſſarium videretur, quod alii non minus quam Patriarchæ (quoniam pauci fuerunt) fuiſſent longævi, verum quod longævitas ad hunc finem non erat iis conceſſa rationaliter infertur; quia eorum ſinguli multos annos conſumpſerunt, uti *Adamus* ultra centum, alii ultra centum & octoginta vixerunt annos, priuſquam filios genuere, cum tamen, ante tot annorum terminos, ſufficientem liberorum numerum generare potuiſſent, ad multas regiones incolendas.

Ergo

Ergo Dei Providentia ob alias rationes potius videtur tam longas vitas Patriarchis dediſſe. Primo ut eo melius artes & ſcientias propagarent, quarum aliquæ, prout Aſtronomia, ſine obſervationibus per annorum quorundam centurias perfici non poterant. Secundo ut creatio, Hominis lapſus, Judicium Dei adverſus eum, & ſpes Redemptionis facilius & fidelius Poſteris uſque ad Noachum derivari poſſent, non tantummodo Traditione, quæ errori & corruptioni obnoxia eſt ſed ejus viva voce, qui rerum teſtis oculatus & auritus fuiſſet, aut teſtimonio & doctrina quorundam ejus natorum, qui eas ab illius ore immediate accepiſſent. Hæ maxime probabiliter cauſæ fuerunt principales Patriarcharum longævitatis; quare non neceſſe fuit, ut illa generalis eſſet cunctis ante Diluvium degentibus, cum ſufficeret ſi pauci ſinceri & ſerii Demagogique tam diutinas vitas agerent, qui *à propriis Adami labris* ſine Traditionis erroribus *Noachum* ejuſque filios inſtruere poſſent, qui futuri erant tam Doctores

quam

quam Patres ſeculorum omnium poſtdiluvianorum. Hinc eſt cur tantam fidem Traditionibus noſtris adhibere auſim, ut credam quod ſolummodo Patriarchæ vel pauci alii tam ſumme fuerunt longævi; quod vero hæc longævitas iis grandis myſterii Naturæ beneficio, ſcilicet Univerſalis Medicamenti, conciliata fuit, ſequentes rationes ſolertis argumenti vim aſtruere videntur.

Patriarchæ, iſti totius orbis Atavi, proculdubio Naturam optime intellexerunt, ideoque rationalis eſt inductio, quod illi, ſaltem Adamus (qui certo certius Naturam perfecte callebat) præcipuam ejus partem ignorare non potuit, hoc eſt, iſtam puram eſſentiam, à qua unumquodque concretum exiſtentiam & operationem ſuam accipit; ac unde Sophi magnum ſuum medicamentum ſumunt: & eſt admodum probabile, quod illi non tantum ſciebant talis puritatis materiam in creatorum ſingulorum medio exiſtere, verum etiam probe noverunt quam mira prædita fuit potentia ad vitam conſervandum

vandum, cum ab omni craſſitudine & fæculentia ſeparabatur. Quapropter maxime credibile eſt, quod Omnipotens, qui tantam puriſſimæ materiæ parti virtutem tribuebat, quæ ad conſervanda & reſtituenda vitæ radicalia principia potens eſſet, & qui à prima uſque creatione naturalia nobis beneficia per media naturalia diſtribuebat; hanc puram & efficacem materiæ partem, continuandæ ſalutis & vigoris per tam longam annorum ſeriem inſtrumentum ſolitarium, dignatus eſt efficere, videlicet ad fines prædictos quos ipſe deſtinaſſet, nimirum ut eorum ſcientiam phyſicam, completa poteſtatis & effectuum hujus puræ materiæ intelligentia, necnon methodo efficiendi eam tam mirabiliter efficacem coronaret.

Veruntamen concludere non debemus, quod omnes Patriarchæ in pari hujus rei ſcientia ſint ponendi; aut quod eam æqualiter ſublimabant, ſeu ad ſummum perfectionis gradum cujus illa fuit capax ſublimare potuerunt; vel quod ſinguli ad eoſdem uſus ac fines applicuerunt; *Enochus* enim eminentiſſima

tiſſima cœleſtis hujus materiæ ſcientia præditus erat, illam vero non tam *ad Chryſopœiam*, quam *ad ejus intellectum illuminandum, & reddendum eum ſupernaturalium & divinarum rerum capaciorem, atq; ad elevandas cogitationes ſuas & vota ſupra Mundanorum fruitionem exercebat.*

Chamus autem magni hujus myſterii cognitionem præcipue, ſi non penitus, *ad aurificium flectebat*, & in eo opere pueros ſuos inſtituebat, à quibus in *Ægypto*, *Arabia Libyaqne* in hunc diem *propagatum eſt*. *Enochus* in ſeculis poſterioribus *Hermetis* nomine cognoſcebatur, & primus erat *trium* ita *nominatorum*, quædamque Divinæ ſuæ ſcientiæ monimenta poſteris reliquit. *A Chamo hæc* ſcientia ſic inter *Ægyptios* derivata & diſperſa fuit, quod tota Regio ab illo nomen ſumpſit, etiam & Ars ipſa ſumebat, quæ ab eo *Chemia quaſi Chamia* nuncupatur; adeo ut diverſarum circuncirca gentium ſtudioſi Ægyptum adibant, ut in hujus & aliarum ſcientiarum myſteriis inſtruerentur. *Moſes* & *Solomon* hanc artem ab illa natione obtinebant; heic *Orpheus*, *Empedocles*,

docles, Democritus, Orus, Plato, Pythago
ras, Hesiodus, Homerus, Osthanes Medus
& Morienus Romanus hujus magni my
sterii cognitionem acquirebant.

Hic autem sermo à negotio meo ali
enus est, cui incumbebat responsum
reddere quibus modis Patriarcharum
vitæ tam diu fuerunt continuatæ, quod
equidem pro posse meo peregi: ac
præcipuis tuis quæstionibus plenam sa
tisfactionem non remisi, quæso pr
candore tuo & charitate credas, quo
hoc oritur vel ex intelligentiæ vel *li*
beratis meæ *defectu*; & nequaquam du
bites quin ipse sim non solum magnu
tui admirator, sed etiam sincere aman
tissimus tuus Amicus, & humillimu
Cliens.

Parisiis 16. Calendas Octobris 1684.

THEODORUS MUNDANU

FINIS.